

Széchenyi István Egyetem
Apáczai Csere János Pedagógiai,
Humán- és Társadalomtudományi Kar

PEDAGÓGIAI PROJEKTEK A DIASZPÓRA HÉTVÉGI MAGYAR ISKOLÁIBAN

Jó gyakorlatok gyűjteménye a magyar nyelv és kultúra tanításához

2022

Széchenyi István Egyetem
Apáczai Csere János Pedagógiai,
Humán- és Társadalomtudományi Kar

**PEDAGÓGIAI PROJEKTEK A DIASZPÓRA
HÉTVÉGI MAGYAR ISKOLÁIBAN**

**JÓ GYAKORLATOK GYŰJTEMÉNYE
A MAGYAR NYELV ÉS KULTÚRA TANÍTÁSÁHOZ**

Széchenyi István Egyetem
Apáczai Csere János Pedagógiai,
Humán- és Társadalomtudományi Kar

**PEDAGÓGIAI PROJEKTEK
A DIASZPÓRA HÉTVÉGI
MAGYAR ISKOLÁIBAN**

Jó gyakorlatok gyűjteménye
a magyar nyelv és kultúra tanításához

UNIVERSITAS–GYŐR Nonprofit Kft.

MEGVALÓSULT A MAGYAR KORMÁNY
TÁMOGATÁSÁVAL

MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

BETHLEN GÁBOR
Alap

Megvalósult a magyar kormány támogatásával.

Szerkesztők: **Kövecsesné Gősi Viktória, Lampert Bálint, Balogh-Pécsi Anett**

Tördelő szerkesztő: **Kurja Éva, Winter Viktória**

Nyelvi lektorálás: **Dőryné Zábrádi Orsolya, Kurucz Anikó**

Borítót tervezte: **Borbély Károly, Winter Viktória**

ISBN 978-615-5776-99-1

© UNIVERSITAS-GYŐR Nonprofit Kft.

A kézirat lezárása: 2022

Minden jog fenntartva, beleértve a sokszorosítás, a mű bővített, illetve rövidített változata kiadásának jogát is. A kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül sem a teljes mű, sem annak része semmiféle formában nem sokszorosítható.

Kiadja az UNIVERSITAS-GYŐR Nonprofit Kft.

Felelős kiadó a kft. mindenkori ügyvezetője.

Készült a Palatia Nyomda és Kiadó Kft. nyomdájában.

Felelős vezető: Radek József

Előszó	7
Ajánlás	9
I. Zöld Napok a Diaszpóra Hétvégi Magyar Iskoláiban	10
Környezeti nevelés mesével -Alkotó - fejlesztő mesefoglalkozás a tanösvényen	11
- Kövecsesné Gósi Viktória, Széchenyi István Egyetem	
 Zöld nap – A Föld napja - Patai Mercédesz, Toszkánai Olasz-Magyar Kulturális Egyesület, Firenze	17
 Kincsünk, a víz - Czikora Hanna, Nagy Tímea, Nagyné Ferenczi Ibolya, Nyitrai Zsuzsa, Simon	25
Katie Emőke, Thököly Emese, Török Tünde, Montreáli Magyar Iskola	
 “Az értől az óceánig”: - Tóthné Kollár Katalin, Keszei Etelka, Kányádi Sándor Magyar Iskola és	37
43-77-es cserkészcsapatok San Francisco, Kalifornia	
 Madarak és fák napja - Tamás Judit, Földi Anita, Kovács Hajnalka, Kozma Zsuzsa, Lantos	43
Zsuzsanna, Ollári-Homor Tímea Szonja, Online Magyar Iskola	
 A Duna - Európa kék szalagja - Tamás Judit, Kozma Zsuzsa, Földi Anita, Kovács Hajnalka, Lantos	53
Zsuzsanna, Piros Rita, Szabó Szilvia, Szőke Emese, Online Magyar Iskola	
 Oktatási projekt a Környezetvédelmi világnapra - Lampert Bálint, Széchenyi István Egyetem	61
 II. Nemzeti kincseink: Ünnepek, Nemzeti Értékek a Diaszpóra Hétvégi Magyar Iskoláiban	70
Március 15. San Franciscóban a 43-77-es cserkészcsapatnál - Keszei Etelka Rózsa, Kányádi	71
Sándor Magyar Iskola	
 Drámapedagógiai gyakorlatok alkalmazási lehetőségei-56'os projekt -Balogh-Pécsi Anett,	77
Széchenyi István Egyetem	
 Márton-napi hagyományok - Keszei Etelka Rózsa, Kányádi Sándor Magyar Iskola	87
 Adventre hangolódva - Czettisch Bernadett, MISI Magyar Iskola, Fülöp Ildikó, Arany János	91
Magyar Óvoda és Iskola, NY, Lantos Zsuzsanna, Arany János Magyar Óvoda és Iskola, NY, Vicsacsán- Nagy Réka, Napocska Magyar Iskola, AZ	
 János vitéz újragondolva - Vicsacsán-Nagy Réka, Napocska Magyar Iskola Arizona	99
 „Ti nem is tudjátok, mi a pesti gyerekeknek egy üres telek.” Olvasótábor: A Pál utcai fiúk című	103
regény feldolgozása - Tóthné Kollár Katalin, Kányádi Sándor Magyar Iskola	
 III. 2020 Széchenyi-Emlékév a Diaszpórában	108
Széchenyi István és a Duna - Patai Mercédesz, Toszkánai Olasz-Magyar Kulturális Egyesület,	109
Firenze	
 Széchenyi István, a "legnagyobb magyar" - Czikora Hanna, Nagy Tímea, Simon Katie Emőke,	117
Thököly Emese, Török Tünde, Montreáli Magyar Iskola	
 “Tiszteld a múltat, hogy érthesd a jelent, és munkálkodhass a jövőn.” -Tamás Judit,	139
Ollári-Homor Tímea Szonja, Kozma Zsuzsa, Lantos Zsuzsanna, Piros Rita, Online Magyar Iskola	

ELŐSZÓ

Kedves Olvasó!

Kérem engedje meg, hogy személyes gondolatokkal kezdjem soraimat. Nekünk, akik itt élünk Magyarországon természetes, hogy magyar nyelven köszönünk egymásnak, magyar nyelven kérjük a kiflit a boltban, magyar nyelven ringatjuk álomba a gyermekünket, magyar nyelven tanulunk, szeretünk, mérgelődünk, magyar nyelven vigasztalunk, egyszóval magyar nyelven éljük életünket.

Ami számunkra természetes, azt sokszor talán nem is értékeljük kellőképpen. Akik távol élnek hazájuktól és ott igyekeznek egy más kultúrában megőrizni magyarságukat, sokkal jobban értékelik a magyar szó erejét, a magyarság értékeit. Mindannyiszor ezt érzem, amikor a továbbképzésen a diaszpórában tanító kollégáinkkal találkozunk.

Köszönetünket fejezzük ki azoknak a pedagógusoknak, önkénteseknek, akik mindent megtesznek azért, hogy gyönyörű nyelvünket, a magyar nyelvet, a magyar kultúrát, a magyar nép értékeit átadják a felnövekvő generációknak. Nincs könnyű feladatuk, de idejüket, energiájukat, forrásaikat nem sajnálva dolgoznak ezért a nemes célért.

Ebben igyekszünk szerepet vállalni immár több mint 20 éve, amikor útjára indult Győrben a diaszpóra hétvégi magyar iskoláiban magyar nyelvet és kultúrát tanító pedagógusok továbbképzése Wurst Erzsébet és Kováts-Németh Mária kezdeményezésének és szervezésének köszönhetően. A 2019-ig tartó időszak személyes részvételen alapuló képzését a pandémiás időszak átalakította, két éven keresztül online formában valósítottuk meg azt az egyetem Moodle felületén keresztül. Ebben az időben dolgoztuk ki az akkreditációhoz szükséges dokumentumokat, mely folyamat eredményeképpen két félév alatt, - melyből az egyik személyes jelenlétű, a másik pedig online forma - akkreditált szakirányú továbbképzésről szóló oklevelet vehetnek át a kollégák. Külön köszönetünket fejezzük ki a Nemzetpolitikai Államtitkárságnak, és a korábbi Innovációs és Technológiai Minisztériumnak, hiszen támogatásuk segítségével a diaszpóra iskoláiban tevékenykedő kollégák térítésmentesen vehetnek részt a továbbképzéseken és használhatják a Széchenyi István Egyetem tudásmegosztó, távoktatási felületét.

Örömmel szervezzük és állítjuk össze évről-évre azt a szakmai programot, amelyben nagy hangsúlyt fektettünk arra, hogy az elméleti tudás gyakorlati tapasztalatokkal kiegészülve váljon igazán hasznossá és a XXI. század oktatási kihívásait figyelembe véve segítse a kollégák szakmai fejlődését.

Ennek gyümölcsét tarthatja kezében a kedves olvasó. Az elmúlt időszak online továbbképzési folyamatában részt vett kiváló kollégák által elkészített záró projekteket válogattuk a szerzők hozzájárulásával ebbe a pedagógiai kincsestárba azzal a céllal, hogy inspirációt adjanak a diaszpórában tevékenykedő pedagógusok számára, illetve szakmai segítséget azoknak, akik nem pedagógusként végzik e nemes tevékenységet. A jógyakorlat gyűjtemény második része pedig a Széchenyi-év (2020) alkalmából készített projektíró pályázat nyertes munkáiból került kiválogatásra.

Kosztolányi Dezső gondolataival kívánok a kedves olvasónak jó egészséget, további szakmai sikereket!

„Magyarul. Az a tény, hogy anyanyelvem magyar, és magyarul beszélek, gondolkozom, írok, életem legnagyobb eseménye, melyhez nincs fogható. (...) Mélyen bennem van, a vérem csöppjeiben, idegeim dúcában, metafizikai rejtélyként. Ebben az egyedülvaló életben így nyilatkozhatom meg igazán.”

(Kosztolányi Dezső)

Győr, 2022 július

A szerkesztők nevében: Kövecsesné Gósi Viktória

AJÁNLÁS

a Pedagógiai Projektek a Diaszpóra Hétvégi Magyar Iskoláiban – Jó Gyakorlatok Gyűjteménye
a Magyar Nyelv és Kultúra Tanításában című kötethez

A világmagyarság szellemi közösségépítése

Az 1990-es évek változásai eredményeként kerülhetett sor arra, hogy a Kárpát-medencén kívül élő magyarság hazatérhetett szellemi-lelki táplálékért az Anyaországba. A Széchenyi István Egyetem Apáczai Csere János Kara – amely akkoriban „Győri Tanítóképzőként” volt ismert határainkon túl is – elsőként vállalta fel azt a szép és megtisztelő feladatot, hogy képzéseket szervezzen nyaranta a világ különböző pontjairól hazalátogató szakembereknek, elkötelezett közösségépítőknél, akik a helyi magyarság fiataljaival foglalkoztak, akár egy-egy hétvégi magyar iskolában, akár valamely kulturális egyesületben.

Az elmúlt több, mint két évtizedben ez a képzéssorozat rangot vívott ki magának a hazai felsőoktatási kínálatban is, hiszen időközben akkreditációt szerzett, sőt egy digitális képzési felület is a szakemberek rendelkezésére áll „Diaszpórában magyar nyelvet oktatók távoktatási rendszere” címmel. (www.diaszpóra.sze.hu)

Talán szerénytelenség nélkül mondhatjuk: büszkék vagyunk arra, hogy itt Győrben, a Széchenyi István Egyetem Apáczai Csere János Karán az 1778 óta eltelt több mint 240 évben hozzájárulhattunk nemcsak a magyar tanítóképzéshez, de az utóbbi évtizedekben a kulturális és szociális szakemberek képzéséhez is, valamint egyfajta „gyöngyszemként” a diaszpórában magyar nyelvet és kultúrát tanítók fejlesztéséhez is.

Az elmúlt két évben többször is kényszerűen megtapasztalt online világ miatt sok minden megváltozott a továbbképzési tevékenységünkkel kapcsolatban is, ugyanakkor a fő cél, az értékek átadása – történjen az egy „hétköznapi” tanórán vagy egy „hétvégi” magyar iskolában – nem változott.

A jelen kötetben közzétett tanulmányok, szakmai kincsek a külföldön élő magyarság fejlesztése során jól használható információkat, jó gyakorlatokat tartalmaznak, amelyek nem csupán egy-egy téma feldolgozása során használhatóak, hanem segítséget jelenthetnek a világmagyarság szellemi közösségépítéséhez is.

Márai Sándor írja egy munkájában: „Dolgozni nem lehet öncél. Dolgozni csak úgy érdemes, ha az ember alkot valamit: egy pár cipőt, mesterien, úgy, ahogy más nem tudja, vagy egy regényt, mesterien, ahogy más nem tudja, vagy gyógyít, mesterien, mintha Isten megsúgta volna a titkot. Örökké hálás vagyok a sorsnak, hogy nem tudok dolgozni; csak alkotni tudok.”

Biztos vagyok benne, hogy Kollégáink, akik ennek a kötetnek a létrejöttéhez hozzájárultak, valóban alkotók, és mindazok, akik e kötet segítségével fejlesztik a módszertani tudásukat, szintén részesei ennek az alkotási folyamatnak. Még hozzá úgy, hogy a diaszpórában élő magyar fiatalok tanításán, nevelésén keresztül a mi közös jelenünket és jövőnket alkotják meg.

Köszönöm Kollégáink értékes munkáját, és kívánom, hogy mindnyájan hozzájárulhassunk a világmagyarság szellemi közösségépítéséhez!

Dr. Pongrácz Attila
Széchenyi István Egyetem Apáczai Csere János Kar
dékán

I. ZÖLD NAPOK A DIASZPÓRA HÉTVÉGI MAGYAR ISKOLÁIBAN

„Fajunknak újra érzékennyé kell válnia a természet dinamikájára - annak érdekében, hogy meg tudja óvni azt. Nincsenek megfelelő érzékelők vagy velünk született agyi rendszereink, amelyek figyelmeztetnek bennünket arra a számtalan veszélyre, amit az emberi tevékenység jelent, amely kikezdi bolygónkat, az élőhelyünket. Új érzékenységre kell tehát szert tennünk az eddig ismeretlen veszélyekkel szemben azokon a jelzéseken túl, amelyeket idegrendszerünk képes érzékelni. Meg kell tudnunk, hogy mi a teendők - és ebben az ökológiai intelligencia szerepe rendkívül fontossá válik.”

(Daniel Goleman)

KÖRNYEZETI NEVELÉS MESÉVEL ALKOTÓ-FEJLESZTŐ MESEFOGLALKOZÁS A TANÖSVÉNYEN

– Kövecsesné Gősi Viktória, Széchenyi István Egyetem –

Kép forrása: saját

„Egy kisgyermek, aki már látta egy kis róka lágy tekintetét, vagy megfigyelhette a gém repülésének eleganciáját, sokkal érzékenyebb lesz a környezetével szemben, és könnyebben megérti azt az alapvető üzenetet is, amely szerint az ember a természet részét képezi, és azt annak értéke szerint tisztelnie is kell.”

(Gilles Martin)

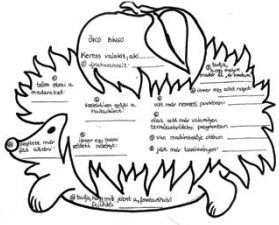
Napjainkban egyre jelentősebb feladatként jelenik meg társadalmi életünk minden színterén a környezettudatos magatartásra, fenntarthatóságra nevelés kérdése. A tudatos környezeti nevelési törekvések ellenére sajnos azonban egyre több olyan fiatal van, aki klímaszorongással küzd, vagy éppen természethiányos állapotban van. A természettel való harmonikus kapcsolat kialakításában az egyik legfontosabb szerepe a családnak van, annak a mintának, annak a szokásrendszernek,

amelyet a szülők, nagyszülők generációja közvetít a fiatalok felé, továbbá az intézményes nevelésnek, az óvodák, iskolák által közvetített értékrendszernek és cselekvési mintáknak.

A környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel, az embert tisztelő szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozásában, kialakításában nagyon fontos figyelembe vennünk azt az alapelvet, amelyet már a XX. század elején közvetítettek, miszerint csak azt tudjuk megvédeni, amit megismerünk, értékelünk, megszeretünk. Ehhez pedig élményekre, közvetlen kapcsolódásra van szükség minden embernek. Ezért is lehet problémás, ha a természetben megszerezhető tapasztalatok szerepét, helyét idejekorán átveszik a gépek, az internet. Az egészen kicsi gyerekeknek, óvodásoknak nincs semmi másra szüksége, csak a közvetlen érzékszervi tapasztalásokra. Ha megpróbáljuk a világot a szemükkel nézni, láthatjuk, ahogy rácsodálkoznak a virágokra, lepkékre, szívesen kutakodnak, felfedeznek. Meg kell hogy tapasztalják, milyen az avarban hemperegni, a tócsában szaladgálni, csendben figyelni, sárral játszani, az adott pillanatban benne lenni. Ezt az iskolába lépve is fontos szem előtt tartanunk, és olyan élményekre épülő módszerekkel érdemes dolgoznunk, melyben a gyermekek érzékszerveit is „élesíteni” tudjuk, ezáltal támogatva kognitív és affektív fejlődésüket. A tanulmányban szereplő vázlat egy alkotó-fejlesztő meseterápiás foglalkozást mutat be, mely a Ravazdi Erdei Iskola tanösvényén valósult meg. „A mesét hallgató gyerekekben kialakuló belső képeknek hatalmas jelentőségük van, mivel ez az érzelmi tudás, a mesékben kódolt információk, szimbólumok elraktározódnak a jobb agyféltekében, és később is hozzáférhetővé válnak, mint a legmélyebb életbölcsesek. Ez a tudás erőforrásként jelenhet meg a krízis- és problémahelyzetekben is. A népmesék hol volt, hol nem volt világa rokonítható a lelkünk legmélyén élő valósággal. A mese a főhős fejlődési folyamatát követi végig, egy valóságos metamorfózisnak lehetünk tanúi, ahol a megpróbáltatások, küzdelmek, fordulatok hatására a hős teljesen megváltozik, kicserélődik, újjászületik” (Kádár 2012: 13).

A mesék oktatásban történő felhasználása nagyon szerteágazó. A többnyire az alsó tagozatos oktató-nevelő munkában – a különböző tantárgyakban integráltan megjelenő – nélkülözhetetlen szerepet betöltő műfaj azonban minden életkorban iránymutató lehet.

Éppen úgy az olvasói kultúra kialakításában, mint a pályaválasztásnál, az első szerelmeknél, a kamaskori útkeresésben vagy az érzelmi intelligencia fejlesztésében. „A meséknek nagy szerepe van a mindennapi életünkben, az oktatásban, a gyógyításban. Az egészséges mentális fejlődéshez nagy szükség lenne annak a komplex tudásanyagának az átadására, amely évszázadokon keresztül folyamatosan megtörtént, aztán egyszer csak megszakadt. Ez azért is lényeges, mert a mesék olyan létfontosságú tapasztalatokhoz juttatják a gyerekeket, fiatalokat, amelyek megkönnyítik a külső és belső világban való eligazodásukat” (Boldizsár 2019: 18). *A környezeti nevelés során is fontos építenünk a mesék erejére, azokra a tudattalan ősi kódokra, melyek a követendő értékeket, viselkedési módokat tükrözik a mesét hallgatók számára. A Metamorphoses Meseterápiás Módszer Boldizsár Ildikó mesekutató, meseterapeuta által került kidolgozásra. A meseterápia során abból indulunk ki, hogy nincs olyan élethelyzet, amelynek ne lenne meg a mesebeli párja. A mesékben benne van az a lehetőség, hogy mindazt, ami a világban rosszul működik, meg tudjuk változtatni* (Boldizsár 2019: 23). *Munkám során különböző korosztályokkal valósítok meg meseterápiás foglalkozásokat, az egészen kicsi gyerekektől a felnőttekig. A következő foglalkozás a környezeti neveléshez kapcsolódóan mutatja be a Csodakert című mesével történő foglalkozás folyamatát.*

Feladat	A foglalkozás célja	Tervezett idő/ Rendelkezésre álló idő	Szükséges eszközök
<p>Korcsoport/ Célcsoport</p> <p>10-11 éves gyerekek</p>	<p>A természethez való kapcsolódás megerősítése. Belső erőforrások támogatása a természethez való kapcsolódás segítségével. Pozitív attitűdök formálása, megerősítése a természeti környezettel.</p> <p>Érzékenység fokozása a környezeti problémák megoldására.</p> <p>Egyéni és társadalmi felelősségünk a fenntartható jövő tekintetében.</p> <p>Érzékszervek élesítése, ráhangolódás a természetre, az erdőre.</p>	<p>120 perc</p> <p>Helyszín: Ravazdi Erdei Iskola</p> <p>Tanösvény</p>	<p>képek, párnák, rajztáblák</p>
<p>Választott mese A csodakert</p>	<p>Miért ezt a mesét választottam? A mese nagyon szép példát nyújt a természettel kapcsolatos egyensúly megteremtésére. Arra, hogy ha mi óvjuk, védjük, támogatjuk, akkor mi is segítséget kapunk tőle. Ez a mai, XXI. századi, klímaválsággal terhelt világban fontos üzenet.</p>		<p>A mese forrása: Mesék a csodakertről (szerk. Boldizsár Ildikó), Metamorphoses Meseterápiás Egyesület, Magvető Kiadó, Budapest, 2019. mese letölthető: https://magveto.hu/media/kiadok/pdf/139478445.pdf</p>
<p>Beléptetés előtti játékok</p>	<p>1. állomás: a tanösvény kezdő pontja. A tanösvény elején mindenki választ egy alliteráló nevet a természethez kapcsolódóan. Pl. Virágültető Viki....</p> <p>Mozogj úgy, mint a játszadozó rókakölykök, lopakodó róka, lecsapni készülő egerészölyv, fák között bujkáló őzike.....!</p>	<p>15-20 perc</p>	

<p>Beléptetés a mesei térbe. Kezdet jelzése – Mivel, hogyan? hol?</p>	<p>2. állomás: Szent Villebald templomrom, dombtető. Ez a kőhalom nem egy templomrom, hanem egy titkos kert kapuja.</p> <p>Az tud belépni, aki megmondja nekem, hogy van-e kedvenc helye a természetben, ahol fel tud tölteni. Amikor belépnek, választanak egy számkra szimpatikus képet, melyek erdő-kertet, kerti pihenőket, erdei pillanatokat idéznek meg.</p>	<p>5 perc</p>	<p>laminált képek erdőkertekről</p>
<p>Bevezetés a mesébe. Ráhangolódás (mozgás, képzeletjáték, mondóka, dal). Mit, miért? Testtudatosítás</p>	<p>A ráhangolódás szakaszában a választott képek kapcsán beszélgetünk arról, ki, miért választotta azt a képet, miért tetszik neki, miért hangulatos?</p> <p>Képzeletjáték: Erdei hangtérkép A gyerekek egymástól távol helyezkednek el a tanösvényen. 5 percig becsukják a szemüket, és a körülöttük lévő hangokra koncentrálnak. Ezt egy kis rajzon is rögzítik. A játékot utána megbeszéljük.</p>	<p>20 perc</p>	<p>papír, színes ceruza, rajztábla</p>
<p>Mesemondás</p>	<p>Ma egy olyan történetet hoztam, amely egy csodakertről szól. Megengeditek, hogy elmeséljem?</p>	<p>10 perc</p>	<p>Mesélés kezdetének jelzéséhez koshi hangszer</p>
<p>Meséhez kapcsolódó kérdések (érzelmi beállítódás, azonosulás)</p> <p>„Érzékszervelesítés”</p> <p>Érzéki tapasztalás</p>	<p>Ha ott lennétek a csodakerthben, ki milyen színeket látna? Milyen illatokat lehet érezni? Meselátó fülünkkel hallgassuk meg: milyen hangokat hallani? Milyen madarak lennétek ebben a kertben? Mozogjuk el!</p>	<p>10 perc</p>	
<p>A mesét követő játékok vagy személyre szabott próbák, kapcsolódó tevékenységek</p>	<p>Az alábbi kérdésekről egyénileg gondolkodnak, és rögzítik a válaszaikat a madárformákra.</p> <p>Mit ad nekem a természet? Én mit adok neki? Mit teszek a megóvása érdekében jelenleg? Mit tudok még tenni a védelme érdekében?</p> <p>Az önálló munka után közös megbeszélés.</p>	<p>15-20 perc</p>	<p>Madárformák a kérdésekhez</p>

<p>Alkotó feladat</p>	<p>Játékos feladatok – kis csoportokban (3-4 fős csoportokban oldják meg a különböző feladatokat a gyerekek.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Haiku írása <p>1. sor: 5 szótag a hangokról 2. sor: 7 szótag a tapintásról 3. sor: 5 szótag az illatokról</p> <ul style="list-style-type: none"> • Találjatok ki egy olyan mozdulatsort, amellyel szívesen köszönténétek minden reggel a felkelő napot! • Ha pár perces filmet készítenél a környezetvédelemről, akkor mi szerepelne a filmedben? Hol forgatnál? 	<p>15-20 perc</p>	
	<p><i>Természet palettája elkészítése</i></p> <p>Faszéletkékre vagy papír alapú „palettára” készítsünk alkotást a természet színeivel!</p>	<p>10-15 perc</p> 	<p>feladatleírások faszéletkéék</p>
<p>Kiléptetés a meséből</p>	<p>Egy idézet felolvasása, átadása a résztvevőknek.</p> <p>A Föld megtanít...</p>	<p>5 perc</p>	<p><i>Forrás: Mesék a csodakertről (szerk. Boldizsár Ildikó), Magvető Kiadó, Budapest, 2019.</i></p>

Az alkotómunka során a természet palettája játék mellett/helyett a mandalakészítés is nagyon kedves feladat a gyerekeknek. Az alábbi képek is szemléltetik a természet kincseiből születő alkotásokat:

Kilépő üzenet: A szív memóriája

„A Föld megtanít emlékezni.
Megtanít a csöndre,
ha a fűszálak közt a fényt figyelem.

A Föld megtanít szenvedni.
Megtanít a kínra,
ha gondolok a kövek álmaira.

A Föld megtanít az alázatra.
Megtanít a tiszteletre:
legyek olyan, mint a fák rügye.

A Föld megtanít törődni.
Megtanít a szeretetre –
adjak úgy, ahogy ő ad életet.

A Föld megtanít a bátorságra,
megtanít a kitartásra,
amikor fákat mutat a villámlásban.

A Föld megmutatja: meghalhatok.
Megmutatja, vége lesz erőmnek,
mint a hangya, kicsi vagyok.

A Föld megtanít a szabadságra,
milyen is az, megláthatom,
ha csöndben lépkedek az avaron.

A Föld megtanít az elfogadásra.
Megmutatja, úgy fogadjak el,
mint tavaszt a hópihe.

A Föld megtanít a hálára.
Megmutatja, hogyan sóhajt
a száraz Föld, amikor végre ihat.”
(amerikai feketeláb törzs)

Felhasznált irodalom

- Boldizsár Ildikó 2019. Meseterápia. Budapest: Magvető Kiadó.
- Kádár Annamária 2012. Mesepszichológia 1. Budapest: Kulcslyuk Kiadó.
- Kövecsesné dr. Gósi Viktória 2015. Környezeti nevelés gyakorlata az erdei iskolában. Győr: Hazánk Kiadó
- Boldizsár Ildikó (szerk.) 2019. Mesék a csodakertről. Budapest: Metamorphoses Meseterápiás Egyesület, Magvető Kiadó.
- Adorján Rita 1998. Magonc Természetismereti játékok az erdőben Pécs: Mecseki Erdészeti Részvénytársaság
- Boldizsár Ildikó 2010. Meseterápia. Mesék a gyógyításban és a mindennapokban. Budapest: Magvető Kiadó

ZÖLD NAP – A FÖLD NAPJA

– Patai Mercédesz, Toszkánai Olasz-Magyar Kulturális Egyesület, Firenze –

A projekt résztvevői (korosztály, létszám): 10-13 éves olasz-magyar nyelvű gyerekek az online térben, szülői segítséggel, kb. 8 fő.

A foglalkozások helye és időtartama: 3x90 perc, Zoom alkalmazáson, 3 héten keresztül.

A projekt célkitűzései: a Föld, de legfőképp a magyar természet sajátosságainak, Magyarország jellegzetes élőköznyeeteinek megismerése, ahol jellegzetes növények, állatok élnek együtt, esetenként magával az emberrel is. A magyar identitás erősítése, magyar kulturális ismeretek átadása a külföldi gyerekek számára. A témához kapcsolódó korábbi ismeretek felelevenítése, kreatív módon történő kiegészítése, szókinccs és kommunikációs készség fejlesztése. A közvetlen tapasztalásuk és megfigyelésük alapján ismerjék meg saját városuk/környezetük legfontosabb jellemzőit. A környezettudatos magatartás megértése, ok-okozati összefüggések meglátása.

Fejlesztendő területek: kulturális ismeretek, szókinccs, írás- és olvasáskészség, kreativitás, digitális kompetenciák, nyelvi kifejezőkészség, gondolkodás és emlékezet, tanulói személyiség fejlesztése, tanulói csoportok és közösségek alakulásának segítése, szociális érzékenység fokozása, ok-okozati összefüggések megfogalmazása, környezettudatos magatartás megalapozása, összefüggő beszéd- és mondatalkotási képesség fejlesztése, élmények, emlékek felidézése, tapasztalatok megbeszélése során. Az élővilághoz való pozitív érzelmi viszony formálása.

A projekt során alkalmazott eszközök, segédanyagok: számítógép, szkennelt oldalak tankönyvekből, a kreatív nyelvésajátítást elősegítő interaktív és digitális tananyagok, hangeffektek, képek, a kézműves részhez eszközök (például: háztartási hulladék, dobozok, ragasztó, ollók).

A projekt során alkalmazott tanítási és tanulási módszerek: otthon kézműves produktumok készítése, a kreatív és hatékony, a megtapasztaláson alapuló tanulást elősegítő változatos munkaformák alkalmazása.

Tanulásszervezési eljárások (szervezési módok/munkaformák): a feladatok nagy részének megoldása párosával, külön csatszobákba beosztva, a konstruktivista tanulásemélet tükrében vagy plénum munkaformában. Probléma esetén a gyerekek plénumban történő vita keretében érvelhetnek megoldásaik/ötleteik mellett. A tanár főként megfigyelőként követi a feladatokat, csak a végső esetben, hibás következtetések esetén avatkozik közbe, és rávezeti a diákokat a helyes megoldásra. A foglalkozást tartó pedagógus inkább vezető, mint oktató tanár szerepében van jelen. Kognitív és behaviorista tanulási elmélethez köthető drillszerű gyakorlatokat csak házi feladatként kapnak a gyerekek a tudásanyag elmélyítésére. Ha a gyerekek egy adott feladat megoldása során nem értenek egyet, a tanár párcserével biztosítja az információk cseréjét és megvitatását. Ha a diákok nem jutnak közös nevezőre egy adott feladat kapcsán, plénumban beszél meg a csoport az eltérő megoldásokat. A foglalkozás módszerei a következő didaktikai fázisokra épülnek: megfigyelés és megtapasztalás, interaktív előadás/vita, ismeretrögzítés, saját végrehajtás előkészítése, végrehajtás egyéni/páros/kis- és nagycsoportos munkaformában. A digitális eszközök az oktatási folyamatban nemcsak kommunikációs csatornaként funkcionálnak, hanem színesítik a nyelvi foglalkozásokat, fontos szerepet kap a digitális kompetencia fejlesztése is.

A projekt során készítenő produktumok/eredmények: bővül a fogalomismeretük és a környezet-ről szerzett tájékozottságuk. Fejlődik az összehasonlító és következtető képességük. Képesek konkrét megállapításokat megfogalmazni. Fejlődnek a szociális kapcsolataik, együttműködő képességük javul. Igényessé válnak önmagukkal és a környezettel szemben. Bátran megosztják egymással a birtokukban lévő információkat, gondolatokat, javul a szóbeli fogalmazási készségük. Döntésképesse válnak, fejlődik a konfliktusmegoldó képességük. Pozitív irányba fordul a környezet iránti viszonyuk. A megfigyelések,

a közvetlen tapasztalatszerzések és a foglalkozások változatos tevékenységein keresztül fejlesztik az érzékszerveiket és a percepciót.

A projekt értékelésének megvalósulása: a diákok társaikkal együtt dolgozhatnak a különböző feladatokon, mely lehetővé teszi számukra, hogy egymástól tanuljanak, közösen tevékenykedjenek, ha csak az online térben is, megismerik társaik munkáit, ötleteit, egymás munkájára reflektálnak.

Projektterv a Föld napjára, 1. foglalkozás

Idő: 90 perces online óra

Diákok száma: 7

Életkora: 10-13

A foglalkozás tematikája: A Föld napja

A foglalkozás célja: hazánk természeti értékeinek bemutatása, figyelem felkeltése ezek védelmére, illetve károsodásuk megelőzésére, szókincsfejlesztés a téma kapcsán.

Nyelvtani jelenségek: az *akar* és a *szere*t szavak közti különbség.

Időtartam	Tevékenység leírása	Cél/ képességfejlesztés	Munkaforma	Eszközök, anyagok
0-15	Hangfelismerés A tanuló hangokat hallanak és leírják, hogy mit hallottak, majd megbeszél- lik, hogy mi lehet a foglalkozás témája.	hangolódás a témára	egyéni	megvágott hanganyag
15-50	Tájégségek, Magyarországon: hol, milyen állat él A tanulók csoportokba rendeződve rendszerzik Magyarország állat- és növény- világát élőhelyek szerint. Minden lakhelyhez egy-egy fontos tájégséget kell csatolniuk (Bükk, Alföld). A tanulók Google-diákon dol- goznak vagy személyes óra esetén plakátokat készítenek, melyekhez előre kivágott anya- gokat találnak. Az online munka során ők választanak elemeket a plakátjukra. Minden egyik plakátoldalra előre fel lesznek írva cím- szavak és a kategorizálendő szavak. Minden csoport más élőhelyet kap. Minden diára be- szúrhatnak képeket is. (Legfontosabb szavak: kaszáló, legelő, erdő , puszta , mező , rét, tó , mocsár, láp, nyúl, ma- gyar szürke, gólya, fecske, fácán, vizsla, pa- rasztudvar , komondor, puli, mudi, kuvasz, magasles, stég, tanya, csárda, kacska, liba, róka, gémeskút) A feladat végén minden csoport be- mutatja a saját plakátját.	szókincsfejlesztés, előzetes tudás rendszerzése, beszédképesség	csoportmun- ka, gyűjtő- munka, képek és szavak rendszerzése, prezentáció plénumban	Google-diák, szavak, képek, ragasztó, olló
50-70	Szövegértés-Hová menjünk kirándulni? A tanulók szinonimákat gyűjtenek egy szö- vegből, majd csoportosítják, melyik állat milyen csoportban él (nyáj, csorda...), és ki vigyáz rájuk.	szókincsfejlesztés, kulturális is- meretek bővítése	egyéni, plénium	szöveg, szer- keszhető és letölthető Word-dokumen- tum, feladatlap LearningApps, párosítós játék

70-90	<p>Nyelvtan: az akar és a szeret szinonimái</p> <p>A tanulók egyénileg szinonimákat gyűjtenek az akar és szeret szóhoz. Ezt követően szavakat kell sorba állítani a jelentések erőssége szerint páros munkaformában. A feladat ellenőrzése plénum munkaformában történik. Haladóbb csoportoknál meg lehet nézni az igék vonzatait is, melyhez gyakorló feladatot is kaphatnak. Végül a tanulóknak legalább három olyan mondatot kell írniuk, amiben ezek az igék és a magyar tájegységekhez kapcsolódó szavak szerepelnek: a te hol kirándulnál, hova látogatnál el kérdés kapcsán. Virtuális osztálykirándulás egy nagyon jellegzetes magyar tájra.</p>	nyelvtani kompetencia, szókinccsfeljesztés, íráskészség	egyéni munka, páros munka, plénum	szkennelt oldal, közös szógyűjtemény, kiosztott szólista, nyelvtani feladat szerkeszthető Word- dokumentumban, Google Earth
--------------	---	---	-----------------------------------	---

2. foglalkozás

Idő: 90 perces online óra

Diákok száma: 7

Életkora: 10-13

A foglalkozás tematikája: Megújuló energiaforrások

A foglalkozás célja: hazánk természeti értékeinek bemutatása, figyelem felkeltése ezek védelmére, illetve károsodásuk megelőzésére, szókinccsfeljesztés a téma kapcsán. A felszólító mód funkciói: feladatok és célok kifejezése.

Nyelvtani jelenségek: a felszólító mód funkciói: feladatok és célok kifejezése.

Időtartam	Tevékenység leírása	Cél/ készségfejlesztés	Munkaforma	Eszközök, anyagok
0-15	<p>Környezetvédelem</p> <p>A tanulók a környezetvédelem szóhoz kifejezéseket gyűjtenek, majd két csoportba osztják a szavakat (pozitív-negatív). A tanulók megbeszélnek egymással az ötleteket, majd közösen megoldásokat keresnek a problémákra.</p>	ötletek gyűjtése, hangolódás a témára	páros munka	Google-diák
15-25	<p>Kifejezéskereső</p> <p>A tanulók kapnak egy szöveget, mely a környezetvédelemről szól. A szövegben meg kell keresniük a feladatok és a célok kifejezésére szolgáló kifejezéseket. Ha aláhúzták a megfelelő kifejezéseket, közösen megbeszéljük a megoldásaikat. (Esetleg megbeszélhetik, hogy milyen más szerkezeteket, kifejezéseket ismernek?)</p>	hangolódás a témára, nyelvtan	egyéni munka, plénum	Word-dokumentumként átküldött szerkeszthető és letölthető szöveg
25-35	<p>Összetett szavak alkotása</p> <p>A tanulók kapnak szavakat, melyekből összetett szavakat kell alkotniuk.</p>	nyelvtan, szókinccsfeljesztés	egyéni munka, plénum	feladatlap
35-40	<p>Mondatok gyártása</p> <p>Miután megalkották az összetett szavakat, a szövegben talált kifejezések segítségével mondatokat kell kreálniuk, párosával, fel kell használniuk az összes szövegben szereplő kifejezést és a témához kapcsolódó szavakat is.</p>	nyelvtan, íráskészség	páros munka, plénum	Google-dokumentum, kifejezések a dokumentumban

40-60	Beszédkésztség A tanulók párosával beszélgetnek a saját városukról az alábbi kritériumok alapján: Klímabarát település a te városod? Hogyan lehetne élhetőbbé, klímabaráttá tenni a várost! Gyűjtsetek javaslatokat! Párosával beszélgetnek, majd plénumban elmesélik, milyen javaslatok születtek, milyen problémák merültek fel az egyes városokban.	beszédkésztség	páros, plénum	cseten átküldött kérdések
60-70	Megújuló energiaforrások Kérdések: Mit jelent a megújuló energiaforrás szó? Milyen megújuló energiaforrásokat ismertek? A diákok a kérdések megválaszolása után képeket párosítanak össze az energiaforrások neveivel.	beszédkésztség	plénum, egyéni	LearningApps
70-90	Energiaforrások A tanulók energiaforrások elnevezéseit párosítják össze az energiaforrások meghatározásaival.	olvasott szöveg értése, szókincs	egyéni, plénum	LearningApps

3. foglalkozás, Projektterv a Föld napjára

A harmadik alkalom során a tanulók 2-3 fős csoportokban (személyes óra esetén) megépítenek egy környezettudatos várost.

Eszközök: kartonok, bármilyen háztartási eszköz, hulladék, dobozok. Ha elkészültek a munkáikkal, bemutatják társainak az alkotásaikat. Online óra esetén Canva-plakátot készítenek a városról, szintén 2-3 fős csetszobákba rendeződve. A feladat prezentációval végződik, melyre az utolsó 30 percben kerül sor.

Felhasznált irodalom

- Köröstarcsa Arany Gusztáv Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, Témahét. Lányommal a Földet, 2018, [https://altisk-ktarcsa.edu.hu/Labnyomnommal%20a%20F%C3%B6ldet...temahet%20\(alsos\).pdf](https://altisk-ktarcsa.edu.hu/Labnyomnommal%20a%20F%C3%B6ldet...temahet%20(alsos).pdf) (letöltve: 2022.02.26.)
- Oktatási Hivatal, Magyar, mint idegen nyelv középszintű írásbeli vizsga, május, 2011, https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/erettsegi/feladatok2011tavasz/k_magyid_11maj_fl.pdf (letöltve: 2022.02.26.)
- Szita Szilvia–Pelcz Katalin, MagyarOk. Magyar nyelvkönyv B2+, Pécsi Tudományegyetem, Pécs, 2019, 169-170.
- Szita Szilvia–Pelcz Katalin, MagyarOk. Magyar nyelvkönyv B2+, Pécsi Tudományegyetem, Pécs, 2019, 171.
- Feladat: <https://learningapps.org/display?v=pk82et1dj20> (letöltve: 2022.02.26.)
- Feladat forrása: Szita Szilvia–Pelcz Katalin, MagyarOk. Magyar nyelvkönyv B2+, Pécsi Tudományegyetem, Pécs, 2019, 171.
- Feladat: <https://learningapps.org/display?v=pqrotc50n20> (letöltve: 2022.02.26.)

MELLÉKLETEK

– Tájegységek Magyarországon, hol milyen állat él? –

1. csoport (nevek)

magasles, ürge, mezei pacsirta, kócsag, fácán, stég, gólya, gém, béka, rákosi vipera, vakond

A víz, vízpart élővilága/életközössége, építményei	A mező élővilága/életközössége, építményei
kócsag, stég, gólya, gém, béka,	magasles, ürge, mezei pacsirta, fácán, vakond, rákosi vipera

Tájegység: Balaton, Fehér-tó

Alföld, erdőben

A rét, legelő, szántó föld összefoglaló neve: mező

Feladatlap részlet

Kép forrása: Pixabay, <https://pixabay.com/hu/photos/f%3a1c%3a1n-mad%3a1r-%3a1llat-mad%3a1r-toll-5864490/> (letöltve: 2022.02.27.)

2. csoport (nevek)

mangalica, cserje, bükk, tölgy, mudi, komondor, rackajuh, tölgy, magyar szürke, gémeskút, vaddisznó, magyar vizsla

A magyar erdők élővilága/életközössége, építményei	A puszta élővilága/életközössége, építményei
bükk, tölgy, vaddisznó, magyar vizsla	mangalica, cserje, komondor, rackajuh, gémeskút, magyar szürke

Tájegység: Bükk, Mátra

Tájegység: Alföld

Feladatlap részlet

Képek forrása: Pixabay

Mangalica: <https://pixabay.com/hu/photos/norv%3a9gia-malac-mangalica-s%3a1r-4315136/> (letöltve: 2022.02.27.). Rackajuh: <https://pixabay.com/hu/photos/racka-juh-%3a1llat-term%3a9szet-juh-f%3a5%b1-4519378/> (letöltve: 2022.02.27.)

Hova menjünk a csoporttal kirándulni?

Hortobágy

A darvak miatt érdemes ősszel a Hortobágyra kirándulni. Ahogyan a fecskék gyülekezése, a darvak vonulása is látványos jele a hűvös évszak beköszöntének. Az Észak-Európából szeptember második felében érkező madarak a komolyabb fagyok érkezéséig maradnak nálunk, majd Szicílián, illetve a Boszporuszon keresztül jutnak el az észak-afrikai, tunéziai, szudáni telelőterületekre. Hazánkban a Hortobágyon, az Öreg-tónak nevezett halastó környékén találnak nyugalmat és bőséges táplálékot. A délutáni szürkületben hallani különös hangjukat. A tó fölé érve közepén, egy sekélyes területre ereszkednek éjszakai nyugvóhelyükre.

A naplemente fényében lenyűgöző ekkora tömegben (50-60 ezer) megfigyelni e nagy testű szépséges madarakat. Októberben sok vízimadarat is láthatunk, mert lecsapolják a tórendszer nagy részét. A terület szabadon látogatható.

Zebegény

Budapestről és környékéről ideális célpont a szépséges Duna-parti kisváros, Zebegény. Vonattal és busszal is eljuthatunk oda, egy- és kétnapos kiránduláshoz is kínál elegendő látnivalót, élményt. Ez utóbbi esetben egyik nap túrázhatunk a Börzsönyben, utazhatunk a nagybörzsönyi kisvasúton. Ha egy napra megyünk, érdemes megnézni a Hajózástörténeti Múzeumot, ahol régi tengerjáró hajók felszereléseit, totemoszlopok, és eddig csak filmekben látott tárgyak várják a gyerekeket. A Szőnyi István Emlékmúzeumba nemcsak a képek miatt érdemes betérni, hanem azért is, mert ott múzeumi foglalkozás is igényelhető. A két múzeum között megnézhetjük a Trianon-emlékművet a Kálvária-dombon, ahol a kilátóba is felmehetünk. A falu határában kellemes pihenést biztosít az Almáskert.

Majk

Majk fő vonzereje a természetközelség: minden oldalról erdő övezi, néhány perc sétára található a halastó, a régi malomépület, a környék pedig bővelkedik kirándulóhelyekben és turisztikai látványosságokban.

Milyen szinonimákat találsz a szövegben ezekre a szavakra?

torony:

a szélén:

keretezi:

gazdag:

költöző madarak:

leenged:

sötétedéskor:

csiripelésüket:

tó, amelyben kevés víz van:

fészek:

raj:

Mely szavak tartoznak össze?

kondás/kanász

juhász

csikós

gulyás

szürkemarha

disznó

birka

ló

nyáj

ménes

konda

csorda/gulya

Összetett szavak

gazdálkodik az energiával: energiagazdálkodás, árut szállít: áruszállítás

hulladékot termel: hulladéktermelés

terheli a környezetet: környezetterhelés

nyersanyagokat használ fel: nyersanyag-felhasználás

káros anyagot bocsát ki: károsanyag-kibocsátás

gazdálkodik a hulladékkal: hulladékgazdálkodás

felhasználja az energiát: energiafelhasználás

energiával látja el a várost: energiaellátás

Szemponatok, segítő kérdések a beszélgetéshez

Az egyik fő probléma az, hogy...

Ezen úgy/azzal lehetne javítani, ha...

Ezt úgy lehetne megoldani, hogy...

További problémát jelent, hogy...

Ezen úgy lehetne változtatni, hogy...

Ezt azzal lehetne orvosolni, hogy...

Megújuló energiaforrások

geotermikus energia, vízenergia, napenergia, szélenergia, biomassza

Képek forrása: Pixabay

Biomassza: <https://pixabay.com/hu/photos/h%c3%a1tt%c3%a9r-biomassza-v%c3%a1g-v%c3%a1gott-arat%c3%a1s-70997/> (letöltve: 2022.02.26.)

Vízenergia: <https://pixabay.com/hu/photos/v%c3%adzes%c3%a9s-fekete-%c3%a9s-feh%c3%a9r-v%c3%adzvizek-2531194/> (letöltve: 2022.02.26.)

Szélenergia: <https://pixabay.com/hu/photos/csavarkerek-energia-elektromoss%c3%a1g-6535595/> (letöltve: 2022.02.26.)

Napenergia: <https://pixabay.com/hu/photos/fotovoltaikus-fotovoltaikus-rendszer-2138992/> (letöltve: 2022.02.26.)

Melyik energiaforrásról van szó?

.....: A kinyerésének technológiái igen gyorsan fejlődnek, így a szél segítségével termelt energia mennyisége is folyamatosan növekszik. Rendkívül népszerű Nyugat-Európában és az Egyesült Államokban.

.....: A napsugárzásból kinyerhető energia. Használata történhet aktív módon – naperóműben, napelemmel vagy napkollektorral -, illetve passzív módon, például az épület tájolásával.

.....: Az energetikailag hasznosítható növények, növényi és állati hulladékok összessége. Helyettesíthetők velük a fosszilis tüzelőanyagok. Üzemanyag is készíthető belőlük.

.....: A Föld középpontja felé haladva kilométerenként mintegy 30°C-kal emelkedik a hőmérséklet. A kitermelése viszonylag olcsó. A levegőt nem szennyezi, a felszíni vizeket viszont magas sótartalma miatt igen.

.....: A legtisztább megújuló energia. Nem szennyezi a környezetet, és nem termel sem szén-dioxidot, sem más, üvegházhatást kiváltó gázt.

A [] kinyerésének technológiái igen gyorsan fejlődnek, így a szél segítségével termelt energia mennyisége is folyamatosan növekszik. Rendkívül népszerű Nyugat-Európában és az Egyesült Államokban.

[] biomassza

[] geotermikus energia

[] napsugárzásból kinyerhető energia. Használata történhet aktív módon – naperóműben, napelemmel vagy napkollektorral -, illetve passzív módon, például az épület tájolásával.

[] napenergia

[] szélenergia

[] energetikailag hasznosítható növények, növényi és állati hulladékok összessége. Helyettesíthetők velük a fosszilis tüzelőanyagok. Üzemanyag is készíthető belőlük.

[] vízenergia

A Föld középpontja felé haladva kilométerenként mintegy 30 C-kal emelkedik a hőmérséklet. A [] kitermelése viszonylag olcsó. A levegőt nem szennyezi, a felszíni vizeket viszont magas sótartalma miatt igen.

[] : A legtisztább megújuló energia. Nem szennyezi a környezetet, és nem termel sem szén-dioxidot, sem más, üvegházhatást kiváltó gázt.

Kép forrása: Szita Szilvia–Pelcz Katalin, *MagyarOk. Magyar nyelvkönyv B2+, Pécsi Tudományegyetem, Pécs, 2019, 172.*

KINCSÜNK, A VÍZ

**- Czikora Hanna, Nagy Tímea, Nagyné Ferenczi Ibolya, Nyitrai Zsuzsa,
Simon Katie Emőke, Thököly Emese, Török Tünde, Montreáli Magyar Iskola -**

A választott zöld nap: A víz világnapja

A projekt célcsoportja (résztevői korosztály és létszám): 2–14 éves korig, 20–30 fő

A projekt időtartama: projektenként változó

A projekt célkitűzései: A zöld nap rövid ismertetése (ünneplésének napja, rövid története, a zöld nap legfontosabb céljai - A víz világnapjának bemutatása. A gyermekek értékeljék a vizet, s annak fontosságára való figyelemmel használják mindennapjaikban.

A zöld nap céljaival összefüggésben felvetett, és a projekt által megoldani kívánt problémák: a víz fontosságának, mint öndefiníciónak filozófiai megalapozása.

Fejlesztendő területek: Hallás utáni szövegértés, szövegértő olvasás, csoportban dolgozás, önismeret, szóbeli kifejezőképesség, írásbeli kifejezőképesség, előadás, egymásra figyelés, szókincsbővítés.

A projekt során alkalmazott eszközök, segédanyagok: nyomtatott szövegek, kartonpapír, filctollak, képek, számítógép, videók

A projekt során alkalmazott tanítási-tanulási módszerek: Szemléltetés, magyarázat, gondolatterkép, előadás, csoportkutatás

Tanulásszervezési eljárások (szervezési módok/munkaformák): Csoportmunka, előadás, feladatok, frontális oktatás

A projektek részletes bemutatása, leírása, menete:

1. A víz világnapjának ismertetése, bemutatása

A VÍZ VILÁGNAPJÁT 1993 óta ünnepeljük. Ezt a napot az ENSZ 1992. évi közgyűlése kezdeményezte a Rio de Janeiróban tartott környezetvédelmi konferencián.

A földi élet elképzelhetetlen víz nélkül, a víz az emberi élet nélkülözhetetlen feltétele. Földünk felületének 71%-át víz borítja, és ennek csak 2,5%-a édesvíz, a többi sós. Kanada rendelkezik a világon a legnagyobb édesvíz-tartalékkal, a Föld 25%-ával.

A víz színtelen, szagtalan, íztelen folyadék. Kémiai képlete H_2O , olvadáspontja 0 Celsius fok, forráspontja 100 Celsius fok.

A víz Föld felszínén, mélyén és a légkörben is jelen van, és az egyetlen olyan anyag, amely mindhárom halmazállapotban megtalálható.

Az újszülöttek testének kb. 90%-a víz, mely a növekedés alatt csökken. A felnőtt ember szervezetének 70%-a víz, majd idősekkor ez 60%-ra csökken. 50% alatt már halálos.

Egy felnőtt embernek napi 2-3 liter folyadékra van szüksége, melyet ételek és folyadékok fogyasztásával visz be a szervezetébe. Nagyon érzékenyen reagál a víz hiányára az emberi test, például élelem nélkül néhány hétig is életben maradunk, de víz nélkül csak 4-5 napig bírjuk.

Földünk lakossága nagyon nagymértékben növekszik, mely egyre nagyobb ivóvízfogyasztással jár. A klímaváltozás is nagymértékben károsítja a vízkészletünket: erdőtűzek, eltűnő őserdők, szárazság.

Az ipar és a mezőgazdaság is nagymértékben szennyezi vízkészletünket.

Nagyon fontos ennek a káros folyamatnak a megállítása, a Föld vízkészletének megóvása és körültekintő felhasználása, hisz **A TISZTA VÍZHEZ MINDEN EMBERNEK JOGA VAN!**

Sajnos, Afrika és Dél-Amerika egyes országaiban ma is több órán át kell az embereknek gyalogolniuk, hogy tiszta vizet hozzanak a családjuknak. Ez nagyon sokszor a gyerekek feladata.

2. Takarékoság: mit tehetünk a Föld vízkészletének megóvása érdekében?

Gyermekkorban szülői példával kell elkezdni a környezetvédelem tanítását, így a gyerekek észrevétlenül tanulják meg a helyes magatartást.

Egy átlagos magyar család évente 100 liter vizet használ el. Az ivóvíz 10-15 %-át hasznosítjuk ivásra, főzésre, mosogatásra, a többit egyszerűen elpazaroljuk.

- Vásároljunk helyi termelőktől élelmiszert - így kevesebb lesz a szállításból eredő környezetszennyeződés.
- Locsolásra gyűjtjük össze az esővizet! Locsoljunk reggel 8 óra előtt és este 8 óra után, akkor kevésbé párolog el a víz!
- Inkább zuhanyozzunk, mint kádban fürdjünk - így kevesebb vizet használunk. Kisebb vízugarat használunk, és szappanozáskor állítsuk le a zuhanyt!
- Ne folyassuk a vizet fogmosás alatt - 16 pohárnyi víz folyik el egy 3 perces fogmosás alatt!
- Ne mosogassunk folyóvízzel, csak öblítsünk! Az újabb mosogatógépek már kevesebb vizet használnak.
- Használjunk víztartalékos WC-tartályt!
- Használjunk energia- és víztakarékos mosógépet! Mindig tele géppel mossunk, és ha lehet, hideg vízzel!
- Ne öntsünk olajat vagy vegyszert a lefolyóba, WC-be!
- Ne használjunk műanyag eldobható üvegeket, ha mégis, a szelektív hulladékgyűjtőbe tegyük!
- Ne dobáljunk szemetet folyókba, tavakba, tengerekbe!
- Ne kenjük be magunkat napolajjal, ha tavakban, folyókban fürdünk!
- A ruhaneműt próbáljuk újrahasznosítani (mert például egy pamutpóló elkészítéséhez annyi vizet használunk, amennyi egy tűzoltókocsiban van – 2700 liter).

A fenti takarékoságra egyre jobban oda kell figyelni, hogy még a jövő generációk számára is legyen elegendő ivóvíz.

3. A víz körforgása

A tavaszodó március számtalan jeles környezetvédelmi ünneppel szolgál, kiváló alkalmat biztosítva arra, hogy figyelmünket a nyiladozó természet felé tereljük.

Az éltető, tiszta víz fontossága, noha közismert, mégis hajlamosak vagyunk azt kiapadhatatlan forrásként kezelni. A globális felmelegedés és túlnépesedés okozta problémákat, melyek bolygónk véges hidrológiai tartalékait veszélyeztetik, már az ENSZ 47. közgyűlése is kiemelt fontossággal tárgyalta. A konferencián, mely 1992-ben Rio de Janeiróban került megrendezésre, a nemzetközi tanács, szakemberek javaslatára, végül március 22-ét a víz világnapjává nyilvánította. Legfontosabb célkitűzésként megfogalmazták, hogy 2030-ig a Föld teljes lakossága számára biztosítani kell az egészséges ivóvízellátást. Ezen a napon tehát a víz fenntartható és tudatos használatára összpontosítunk, megemlékezve arról, hogy eme természeti kincsünket méltó módon megbecsüljük.

Célkitűzések: A víz körforgásának, fiziológiájának ismertetése könnyen érthető vizuális és auditív tanítási módszerekkel.

Fejlesztendő területek: Kommunikáció, figyelem, ráismerő készség, kreatív gondolkodás, empátia, felelősségérzet.

Alkalmazott eszközök, segédanyagok: A víz körforgását illusztráló demonstrációs segédeszköz (A4-es alakú festővászon, színes tollak, temperafesték, ecset, olló, sasszeg), digitális tananyag, laptop, internet.

Alkalmazott tanítási-tanulási módszerek: Vizuális és auditív tanítási módszerek.

Tanulásszervezési eljárások): Frontális osztálymunka, tanári magyarázat, tanulók csoportos feladatmegoldása.

A projekt részletes bemutatása, leírása, menete:

Az osztálytermünkben körbe ültetjük kisdíákjainkat, majd könnyed beszélgetéssel, ráhangoló kérdésekkel (pl. „Ki tudja, hogyan keletkezik a hó?”), fokozatosan tereljük a figyelmüket a napi témánk felé. Érdeklődésüket megragadva levetítjük nekik „A víz körforgása”¹ című ismeretterjesztő kisfilmet, amely részletes narrációval, Magyarországon készített felvételekkel és 3D animációval mutatja be a víz, mint természeti elem legfontosabb tulajdonságait, halmazállapot-változásait, előfordulását a környezetünkben.

Ezután a kézzel készített segédeszközünkkel szemléltetve igyekezzük tovább mélyíteni eme újonnan szerzett tudásukat. A vászonból készült, óralap formájúra vágott segédeszközt három részre osztjuk fel, a víz fiziológiájának különböző fázisait illusztrálva az alábbi módon: az égen feltüntetett napocska a párolgás, a felhő a csapadékképződés, az erdő, a talaj és a tenger hármasa pedig a lefolyás folyamatát jelzi. Ezek váltakozását, kapcsolódását a közepén vékony papírcsíkra rögzített, óramutatóként körbejáró víz-csepp rajza teszi egyértelművé.

Elmagyarázzuk, hogy a felhőből a kis vízcsepp (sok társával egyetemben) csapadék (eső, jégeső, ónos eső, havas eső vagy hó) formájában a földfelszínre hull, biztosítva ezzel a szárazföld élővilágának a túléléshez szükséges folyadékellátását. Ezt követően megmutatjuk, hogy a vízcsepp a talajba szivároghva tovább folytatja az útját, míg végül források segítségével ismét a felszínre kerül, és patakok, folyók részeként eljut egészen a tengerekig, óceánokig. Innen a meleg napsugarak hatására elpárolog, vízgőz keletkezik, s a vízgőzt tartalmazó levegőtömegek felhővé alakulnak. A szél által tovább szállított felhőből a hőmérséklet-csökkenés hatására a kis vízcsepp csapadék formájában ismét távozik, ezzel beteljesítve a víz végtelen körforgását².

A diákokat mindezek végeztével közös gondolkodásra sarkalljuk, s megkérjük, soroljanak fel minél több

Kép forrása: saját

példát arra, hogy a minket körülvevő világban mi mindenben lelhető fel a víz alapeleme. Kiemeljük, hogy a Földet nem véletlenül nevezzük kék bolygónak, hiszen felszínének közel 70%-át víz borítja, valamint ezzel párhuzamba állítjuk azt a tényt is, miszerint egy felnőtt ember testtömegének 50-60%-a ugyancsak vízből áll³. További példákkal érzékeltetve rávezetjük őket arra, hogy víz szükségeltetik nem csupán a növények virágzásához és a gyümölcsökéréséhez, de az állatok és az emberek életben maradásához is.

Fontos, hogy a gyerekekben kialakítsuk a természettel való harmonikus egység érzését, s hogy megértsék: a víz az élethez elengedhetetlen, megbecsülendő kincs, amiben bolygónk teljes flórájával és faunájával osztozunk.

4. Víz a hétköznapiakban – a víz felhasználása

Feladatok

A feladatokat egy közös ötleteléssel, gondolattérkép készítésével kezdjük.

Megkérdezzük mindenkit, hogy kinek mi jut eszébe a vízről. Ebből készítünk egy gondolattérképet közösen a Mindmeister⁴ segítségével. Így a gyerekek a gépelést, a magyar billentyűzetet is gyakorolják. Amikor elkészült, megnézzük mennyi mindenre is gondoltak, hányféleképpen használhatjuk fel a vizet. Tanári magyarázattal összefoglaljuk a gondolattérképet. Ezek után beosztjuk a gyerekeket csoportmunkába.

1. „A víz körforgása” (mozaWeb, 2021). Forrás: https://www.mozaweb.hu/Extra-Video-A_viz_korforgasa-208252

2. U.S. Geological Survey: „A Víz Körforgása - The Water Cycle for Schools, Hungarian”. Fordította: Steindl Zsuzsanna. Forrás: https://www.usgs.gov/special-topic/water-science-school/science/a-v-z-k-rforg-sa-water-cycle-schools-hungarian?qt-science_center_objects=0#qt-science_center_objects.

3. Gilingerné dr Pankotai Mária és Dr.Varga Zsuzsa: „A magyar ásványvizek összetételéről és szerepéről az emberi szervezetben”. Budapest, 2010. Forrás: http://semmelweis.hu/hirek/files/2012/03/A-magyar-%C3%A1sv%C3%A1nyvizek_tanulm%C3%A1ny_1.doc.

4 <https://www.mindmeister.com/>

3 csoportban dolgoznak, a csoportokat egy-egy kép szimbolizálja, melyeket előre szétváltunk annyi darabra, ahány gyermek van a csoportban. A képdarabok összeillesztésével kell megtalálniuk csoporttársaikat.

A három csoport a következő nagyobb területeket dolgozza fel:

- Víz, mint az élet forrása (1. csoport)
- Víz, mint tisztítási lehetőség (2. csoport)
- Víz, ami hasznos és élményt nyújt (3. csoport)

Ha a csoportok megvannak, kiosztjuk a felelősöket (időfelelős, jegyzetelő, előadók, lelkesítő), majd mindenki kidolgozza a saját anyagát megadott forrásokra és saját tudására építve. Minden csoport kap 3 forrást: egy számítógépet/tabletet, egy kartonpapírt és filctollakat, valamint egy segítő kérdéssort. A kérdéssor/szemponstör alapján kell haladniuk. Először a forrásokat elemzik, jegyzetelik és megbeszélik, majd a szempontok mentén haladva internetes keresést végeznek. Közben a megszerzett információk alapján összeállítják a plakátjukat.

A csoportok felhasznált forrásai:

- 1. csoport: videó⁵ - mire jó a víz, kép (4, 5)
- 2. csoport: videó⁶ - tisztítás otthon, kép (6), magasnyomású tisztítás⁷
- 3. csoport: videó⁸ - vízerőmű, gyógyvizek⁹, kép (7)

Az elkészült plakátokat előadják egymásnak. Mindenhol a két előadó beszél, ők foglalják össze. A gyerekek kérdéseket tehetnek fel nekik. Az előadás után értékelhetik a csoportokat.

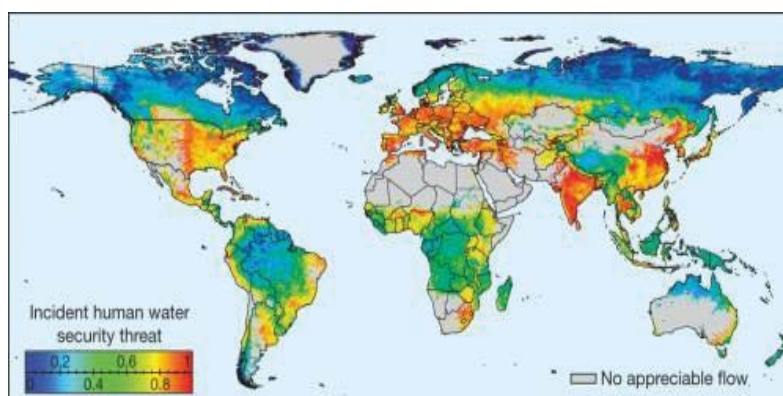
Ha marad idő, közösen készítünk egy keresztretjvényt.

5. Az ivóvíz

Az **ivóvíz** az ember által fogyasztásra alkalmas víz, amely megfelel az ivóvíz szabványainak, vagyis nem leszünk betegek tőle. A Föld egyes részein nagy probléma az ivóvízhiány. Egyes források szerint 2025-re az emberiség 66%-ának nem lesz elegendő jó ivóvíze.

Ivóvízkészletek a világban

Földünk édesvízkészletének 2/3-a fagyott állapotú, 1/3-a a felszín alatt, illetve a levegőben található. 2007-ben a legtöbb víztartalék Grönlandon, Alaszkában, Kanadában van.

Térképen a világ ivóvíz-problémái.

Kép forrása: <https://regithink.transindex.ro/?p=4871>

5 https://www.youtube.com/watch?v=_p9bKwsspK

6 <https://www.youtube.com/watch?v=6PCTQcmal10> (0-5:05)

7 <http://femtisztakft.hu/hu/technologia/ultra-magasnyomasu-vizes-tisztitas/>

8 <https://www.youtube.com/watch?v=E1DDwrPulyE>

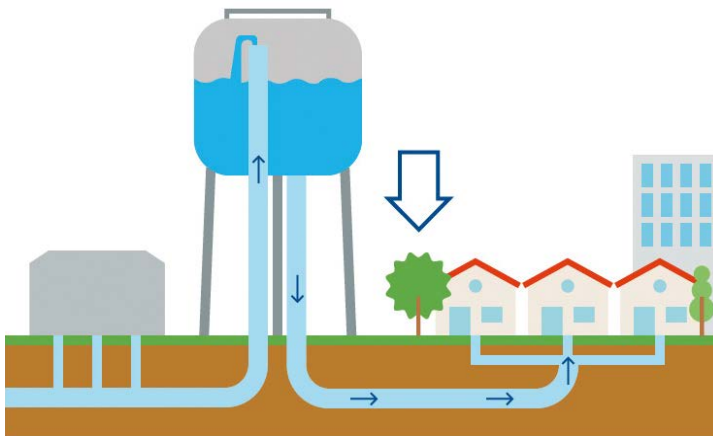
9 https://hu.wikipedia.org/wiki/Magyarorsz%C3%A1g_gy%C3%B3gyvizei

Nekünk, magyaroknak jó minőségű ivóvizünk van, de ez sajnos nem mindenhol van így. A Föld népességének mintegy 80%-a olyan területen él, ahol a vízellátás nem biztonságos. Mintegy 3,4 milliárd ember esik a veszélyeztetettek kategóriájába.

Gondoljunk csak bele, hogy mi a jó minőségű ivóvizet használjuk szinte minden célra: a WC lehúzásától kezdve az öntözésig, és hogy ez micsoda pazarlás ahhoz képest, hogy a dél-afrikai Fokvárosban 2018 elején hónapokra elzárták a csapokat, és csak közutakból, óriási sorban állás árán lehetett egészen kis mennyiségű vízhez hozzájutni. A modern időkben Fokváros az első nagyváros, amely ennyire komoly vízhiánnyal szembesült, de vélhetően nem az utolsó.

A jó ivóvíz:

- színtelen, átlátszó,
- szagtalan,
- kellemes ízű,
- kellemes hőfokú legyen!
- Ne legyen sem túl lágy, sem túl kemény!
- Ne tartalmazzon az egészségre ártalmas szennyező, fertőző anyagokat!

Hogyan jut el hozzánk az ivóvíz?

Kép forrása: https://www.vizmuvek.hu/hu/fovarosi-vizmuvek/tarsasagi-informaciok/a_vizrol/tudnivalok_kisiskolasoknak/hogyan_jut_el_hozzank_az_ivoviz

tisztítani, csak azután lehet fogyasztani. A megtisztított víz nem rögtön a lakásokba kerül, hanem a csövek hatalmas medencékbe szállítják és gyűjtik össze. A medencékből pedig újabb csövel szállítják az ivóvizet a lakásainkba. A víztornyok abban segítenek, hogy a magas házakban is mindig legyen víz, valamint a víztornyokban is mindig van tartalék víz szükség esetére. A víztornyokból és medencékből a víz újabb csöveken keresztül pedig eljut most már a rendeltetési helyére, a lakásokba. Az ivóvíz téma fontosságának szemléltetésére tökéletes példaként szolgál az **Az élet kútja - Okos Doboz** című kisfilm, amit a youtube csatornán játszhatunk le a gyerekeknek.

Hogyan lesz a vízből ivóvíz?

Az eső, hó, jég emberi fogyasztásra alkalmatlan, mert cseppecskéi már a levegőtől is bepiszkolódnak. Ha az ember tiszta vízre vágyik, akkor azt a Föld mélyéből kell felhoznia.

Az ember kutakat épít, hogy a Föld mélyéből a vizet a felszínre hozza. Ne a parkokban, falvakban látható utcai kuttakra gondoljatok!

Az ember csuda érdekes gépekkel nagy-nagy lyukakat fúr a földbe, s hosszú csövet dug bele. A cső nyílásain a víz-cseppek betolakodnak, az ember pedig pumpák segítségével felhozza, és a vízművekbe tereli őket. A vizet meg kell

Az élet kútja - Okos Doboz

Forrás: <https://www.youtube.com/watch?v=hVnqTB5Rx7Q>

6. A víz, a klímaváltozás és a környezettudatos életmód

A klímaváltozás következményei

Kép forrása: saját szerkesztés

Édesvíz

Március 22-én, a Víz világnapján az édesvízkészletek rohamos csökkenésére, a mindenki számára elérhető tiszta és egészséges ivóvíz fontosságára hívjuk fel a figyelmet. A víz hiánya a gyerekek számára kiemelten nagy veszélyt jelent. Naponta nagyjából 4-5 liter víz az a mennyiség, ami egy kisgyermek túléléséhez feltétlenül szükséges, az evéshez, iváshoz és az alapvető higiéniai feltételek biztosításához. Míg számunkra nem probléma a vízhasználat, addig Afrika vagy Dél-Amerika egyes részein akár több órát is gyalogolni kell a legközelebbi kútig.

Környezettudatos életmódra nevelés

Tegyél meg mindent annak érdekében, hogy takarékosan bánj a vízzel, az energiával!

- Zárd el a vizet fogmosás közben, fürdés helyett inkább zuhanyozz!
- Csak annyi vizet forralj - például a teádhoz -, amennyire szükséged van!
- Állítsd egy fokozattal lejjebb a hűtőt, télen pedig a fűtést!
- Ne rakd az ételt melegen a hűtőbe, várd meg, míg kihűl!
- Oltsd le a lámpát abban a szobában, ahol nem tartózkodsz, és nincs rá szükséged, kapcsold ki a tévét és a számítógépet, ha már nem használod!
- Kérd meg a családodat, hogy válasszanak energiatakarékos égőket, háztartási gépeket!
- Használjatok vászonszatyrot bevásárláshoz a környezetszennyező nejlonszatyor helyett! A papírcsokó előállítás és újrahasznosítása is szennyezi a környezetet, ráadásul elkészítéséhez fákat vág-

nak ki, ezért ezeket se válaszd!

- Gazdaságosan bánj a papírral, írd mindkét oldalára!
- Gyűjtsd szelektíven a hulladékot!
- Vedd a fákat! A fák és az erdők a legnagyobb segítőtársaink a felmelegedés elleni harcban, mert hatalmas mennyiségű szén-dioxidot nyelnek el.

Tengervíz

Az ipari tevékenység, az óriási autóforgalom, a háztartások energiafelhasználása miatt azonban már olyan mennyiségben vannak jelen a légkörben a káros gázok, hogy nagymértékben melegítik a bolygót.

Mindennek az a következménye, hogy a világon mindenütt nő az átlaghőmérséklet, olvadásnak indult a sarkvidékek jége. Az óceánok és tengerek vízszintjének emelkedése miatt tengerparti területek és szigetek is víz alá kerülhetnek. Sok állatfaj, melyeket már Te is ismersz, örökre eltűnhet a melegedés miatt, mert képtelen alkalmazkodni a megváltozott körülményekhez.

Feladatok:

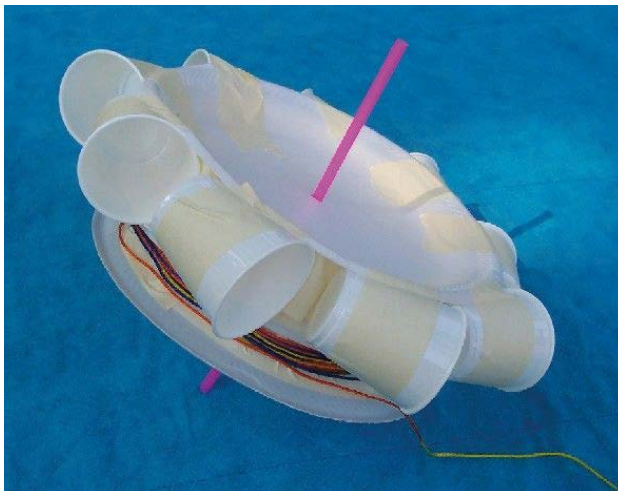
1. feladat - A klímaváltozásról tanultak kreatív megjelenítése: bámulatosan alkalmazkodó állatok.

Egy állat kitalálása és megrajzolása, amely olyan tulajdonságokkal rendelkezik, amelyekkel alkalmazkodni tudott a környezetéhez és az adott éghajlathoz.

2. feladat - Vízzerőmű működése, modell készítése, működése

A vízzerőmű a mozgásban lévő vizet használja elektromos áramot előállító turbina meghajtására, működése hasonlít a régi vízimalmokra.

A modellt egyszerű eszközök felhasználásával (papírtányér, papírpohár, szívószál, zsinegek, stb.) készítjük el:

Képforrása: saját

3. feladat - Tudóspalánták

Képzeld el, hogy már felnőttél, és a klímaváltozás tanulmányozása a szakterületed! Mit választanál, mivel szeretnél foglalkozni? (pl. meteorológus, aki időjárás-előrejelzéseket készít vagy sarkkutató stb.)

4. feladat - A víz sorsa

Egy falu lakói vagytok, akik erősen függnek a víztől, pl. állatokat neveltek, zöldséget, gyümölcsöt termesztetek. Később a falutokban a klímaváltozás miatt vízhiány lesz. Milyen hatással lesz ez az életkörülményeitekre? Melyek lehetnek az esetleges megoldások? Engedd szabadon a fantáziád!

7. Akváriumkészítő projekt

Téma bevezetése: Ismerkedjünk egy kicsit a vízzel!

A víz az élet

A víz a földi élet egyik alapvető meghatározója. Víz nélkül nincs élet, az ember számára nélkülözhetetlen: biológiai, higiéniai, egészségügyi, közlekedési és termelési szempontból is.

A víz kémiai szempontból színtelen és szagtalan, íztelen, mindhárom halmazállapotban előforduló anyag. Ez lehet szilárd, például a jég, cseppfolyós, mint a leggyakrabban előforduló halmazállapota, és a vízpára vagy gőz, amely a légnemű halmazállapot.

A Föld vízkészlete

A Föld felszínének 71%-a víz:

- 97%: sós (tengerek, óceánok)
- 3%: édes
- felszíni vizek: tavak, folyók,
- jég,
- felszín alatti vizek,
- légköri vízpára, csapadék,
- 0,08 % alkalmas emberi fogyasztásra!

Kép forrása: <https://bakonykarszt.hu/hu/article/meddig-eleg-a-fold-vizkeszlete>

Mi az az akvárium?

- Egy vízzel telt üvegdoboz, melyben élő halakat és vízínövényeket tartanak az emberek.
- Az akváriumokban legtöbbször díszhalakat tartunk. A halak sokszínűsége, a víz alatti növényzet szépsége csodálatos világot teremt az emberek otthonában.

Léteznek óriás akváriumok, ahol életnagyságban is megcsodálhatjuk a vízi világot.

Készítsünk együtt akváriumot kartonból!

Ez egy nagyon hasznos, kreatív időtöltés gyerekekkel, ahol játék közben fejleszthetik a kreativitásukat, képességeiket.

A következőkben képes instrukció segítségével bemutatom az akváriumkészítés menetét.

Természetesen a projekt készítése során bármely lépésnél el lehet térni, sőt a lényeg, hogy a gyerekek használják a fantáziájukat, és a kreativitás utat törjön magának.

Milyen kellékek szükségesek?

- Kartondoboz,
- olló,
- ragasztó,
- színes papír,
- madzag,
- kinyomtatott halak,
- vízi növények,
- kagylók.

Kartonakvárium készítése lépésről lépésre:

1. lépés: Először vágjuk le a doboz széleit!

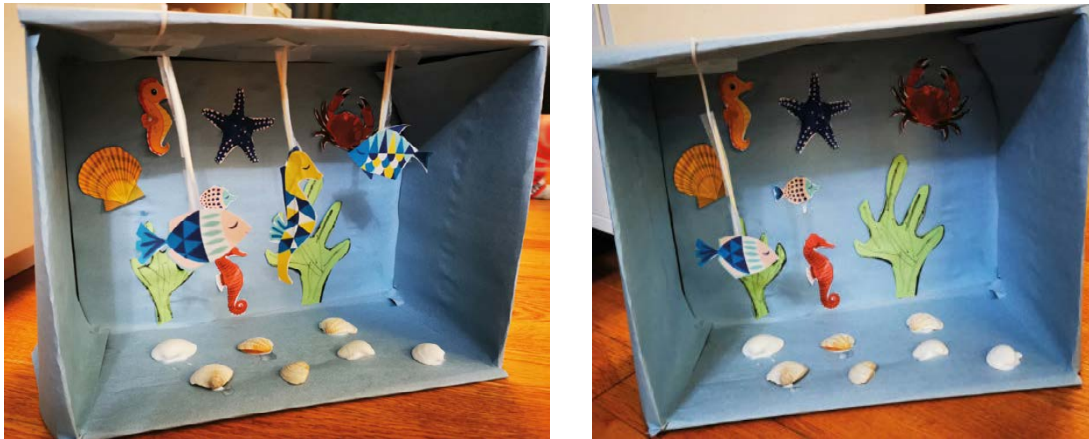
2. lépés: Béleljük ki a karton doboz belsejét kék színű papírral!

3. lépés: Vágjuk ki a felhasználni kívánt halakat (vagy rajzoljunk halakat, növényeket), majd kezdjük el tetszés szerint díszíteni az akváriumot! Engedjük szabadjára a képzeletünket!

4. lépés: Végezetül ragasszuk be a halakat is az akvárium tetejéről lelógatva a térhatás elérése céljából!

Elkészült a kartonakváriumunk.

Képek forrása: saját

8. A víz szerepe a magyar néphagyományokban

A víz tisztító ereje a **kereszténység**nél a kereszteléshez kapcsolódik.

Húsvét másnapját egyes vidékeken *vízbevető hétfőnek* hívják, mert ez a locsolás napja.

Régen a lányokat tele vödör vízzel öntötték le a legények, hogy el ne „hervadjanak”.

Ma is elterjedt szokás, de most már inkább kölnivízzel locsolkodnak.

Vízkereszt napja (január 6.) - Az egyház ezen a napon ünnepli Jézus megkeresztelését a Jordán folyóban. Régi szokás volt, hogy az emberek hazavitték a szenteltvizet a templomból, és megöntözték vele a házat és a gazdasági épületeket, szobákat, hogy Isten áldása legyen rajtuk. A szenteltvizet mágikus erejűnek tartották, gyógyító, gonoszűző, rontáselhárító hatásúnak.

Ezen a napon volt a házszentelés – koleda – is, amikor a pap végigjárta a falut, megáldotta a házakat és annak lakóit.

A víz régen munkát is adott az embereknek. Ilyen vízi mesterségek léteztek: vízimolnár, halász, révész, juhász, csikós, gulyás

A gyerekek egyik közkedvelt **népi játéka**: *Mély kútba tekintek...*

A magyar nyelvben sok **közmondás** kapcsolódik a vízhez:

„Él, mint hal a vízben”,

„Aki fél a víztől, nem eszik halat”,

„Késő vizet hordani, mikor már leégett a ház”,

„A víz sose mossa le róla...”.

A **magyar népmesékben** is találunk vízre utalást, mint pl.: A víz tündére, A halász és a felesége című mesékben.

Népi mondókákban:

Lassan forog a kerék,
Mert a vize nem elég.
Gyorsan forog a kerék,
Mert a vize már elég.

Hangyát látok,
Esőt várok.

Ess, eső ess,
Bugyborékot vess.

Ess eső ess! Holnap délig ess!
Zab szaporodjék, búza bokrosodjék!

Az én hajam olyan legyen, mint a csikó farka,
Még annál is hosszabb, mint a Duna hossza!

Víz, víz, tiszta víz,
Ha nem tiszta vidd vissza,
Ott a szamár megissza.

Zápor előtt, zápor után,
Mindig ugat az én kutyám.
Zápor előtt a felleget,
Zápor után a kék eget.

Találós kérdésekben:

1. Felhőből jön, földet ér,
Onnan hamar visszatér. Mi az? (eső)
2. Úgy megyen, meg nem áll, földön fekszik, fel nem áll.
Ágazik, bogazik, mégsem levelezik. Mi az? (folyó)

Győrnek „**a folyók városa**” a beceneve, mivel a város a Mosoni-Duna, a Rába és a Rábca összefolyásánál fekszik. Nemrégiben mutatták be a győri Vaskakas Bábszínház előadását *Víz, víz, tiszta víz...* címmel, melyet megnézhattünk mi is. Nagyon érdekesen építették fel a vízről szóló előadást népzenevel, tánccal és népi mondókákkal tarkítva.

1. feladat: Párosító kvíz

Ismered a népdalokat? Hogy folytatnád a szövegeket? Kösd össze helyesen a párokat!

Tavaszi szél,
Széles a Duna,
Esik az eső,
Lefelé folyik
Tiszán innen,
Által mennék

Dunán túl
én a Dunán
keskeny a partja
vizet áraszt
hajlik a vessző
a Tisza

Megoldás:

Tavaszi szél, vizet áraszt
Széles a Duna, keskeny a partja
Esik az eső, hajlik a vessző
Lefelé folyik a Tisza
Tiszán innen, Dunán túl.
Által mennék én a Dunán

2. feladat: Keresd meg, és hallgasd meg a következő népdalokat a youtube-on!

Lefelé folyik a Tisza...

Hej, halászok...

Által mennék én a Dunán...

Hej Jancsika, Jancsika...

Ess eső, ess...

Esik az eső, hajlik a vessző...

Tavaszi szél vizet áraszt...

Melyik tetszik?

Írd ide:

Felhasznált irodalom

- Süle Ferenc: Második daloskönyvem
- Csillagocska daloskönyv. Útravaló 2. gyermekdalok
- Balatoni Kata: Fordulj vígan koszorú
- J. Kovács Judit: Kerekítő évkerék
- Balatoni Katalin: Ünnepek a néphagyományban
- Exner Nika-Binges Viki-Virág Annamária: Bolba mesék
- <https://hu.wikipedia.org/wiki/Iv%C3%B3v%C3%ADz>

“AZ ÉRTŐL AZ ÓCEÁNIG”:

– Tóthné Kollár Katalin, Keszei Etelka, Kányádi Sándor Magyar Iskola
és 43-77-es cserkészcsapatok San Francisco, Kalifornia –

A választott zöld nap: A víz világnapja - március 22.

A projekt célcsoportja (résztevői korosztály és létszám): 6-14 éves gyerekek, összesen kb. 40 fő korosztályonként és nyelvi szintek alapján a kiránduláson két, az iskolában három csoportra osztva.

A projekt időtartama: egy magyaróra és egy egynapos kirándulás

A projekt megvalósítási helyszíne(i): magyar iskolai foglalkozások személyesen vagy virtuálisan, online terek, Natural Bridges természetvédelmi terület az óceánparton.

A zöld nap rövid ismertetése: A víz világnapjának megünneplését az 1992. évi Rio de Janeiro-i környezetvédelmi konferencián kezdeményezték. Ennek hatására az ENSZ március 22-ét nyilvánította a víz világnapjává, és felhívta a kormányok, szervezetek és magánszemélyek figyelmét a víz fontos szerepére életünkben. Cél, hogy óvjuk, védjük környezetünket, s ezen belül a Föld vízkészletét.

A zöld nap céljaival összefüggésben felvetett, és a projekt által megoldani kívánt problémák:

- magyarságismeret, szókincsbővítés és földrajzi ismeretek növelése,
- környezeti nevelés: a vizek és vizes élőhelyek jobb megismerése és megóvása,
- a globális felmelegedéssel kapcsolatos problémák megismerése, a lakóhelyünket és Magyarországot érintő problémák megoldásának keresése:
- tengerszint emelkedés, partok védelme, árvízvédelem,
- erózió, flash flood (villámárvizek) keletkezésének okai és védekezés,
- éghajlatváltozás, kevesebb csapadék, jobb vízgazdálkodás lehetőségei.

A projekt célkitűzései: Közösségépítés, földrajzi ismeretek szerzése, magyar szókincs és fogalmazási készség fejlesztése, magyarságismeret és környezettudatosság növelése.

Fejlesztendő területek:

- a gyermekek magyar nyelvtudásának fejlesztése: szókincs, beszédkészség,
- kifejezőkészség, általános kommunikáció, olvasás-szövegértés,
- problémamegoldás, együttműködés, környezeti ismeretek, kreativitás.

A projekt során alkalmazott eszközök, segédanyagok:

- feladatlap, digitális feladatok,
- hangfelvételek, fotók,
- nyomtatott versek,
- kartonlap, filcek prezentációkészítéshez,
- szemétszedéshez zacskó, kesztyű, csipeszek,
- tábortűzhöz fa,
- népdallista, szöveg és kotta.

A projekt során alkalmazott tanítási-tanulási módszerek: feladatlapok, vizuális és zenei élmény nyújtása, gyűjtőmunka, kirándulás, közös alkotás, vita.

Tanulásszervezési eljárások (szervezési módok/munkaformák): egyéni és csoportmunka

A projekt során készítenő produktumok, eredmények:

- alkotások magyar vizekről,
- szófelhők,

- prezentációk a helyi vizeket érintő kérdésekben,
- szemétszedés,
- a vízparton homokból épített modellek és más alkotások,
- fogalmazások, rajzok a projekt napról.

A projekt értékelésének megvalósulása: informális beszélgetések során

Záróértékelés: informális beszélgetések során - kérdéseket érintve:

- Melyik feladat tetszett a legjobban?
- Mi volt a legnagyobb élményed a kirándulás napján? Mi volt meglepő, különleges?
- Mi okozott nehézséget az órákon vagy a kirándulás napján?
- Milyen új ismeretet, tudást szereztél?
- Milyen kérdéseid támadtak a vizek szerepéről?

A projekt részletes bemutatása, leírása, menete

1. A projekt előkészítése magyar iskolai foglalkozások során (2 óra időtartamban)

(A 3 osztály - piros, fehér és zöld - programja hasonló rendet követ, eltérés a versek tematikájában, nehézségi szintjében és az egyes témákra fordított időben van.)

a. Ráhangolódás:

<https://www.youtube.com/watch?v=zxwKbgby1BA> - komolyzene és vizes képek

“A vizek világnapja” tartalmának ismertetése:

cél, hogy óvjuk, védjük környezetünket, s ezen belül a Föld vízkészletét.

b. Szókincsbővítés

- Rokონértelmű szavak gyűjtése a természetes vizek megnevezésére (forrás, ér, patak, csermely, folyó, folyam, tó, tenger, óceán, part, meder, eredet, torkolat, vízesés, zubogó, víztükör, hullám, apály, dagály stb.) - szófelhő készítése
- Fokozati különbségek: Az értől az óceánig - Ady vers
- ér, patak, ...óceán - fiktív térkép összeállítása rajzokból: patak és folyam, tó és tenger
- Otthoni feladat: a szavakhoz képeket gyűjteni:
- forrás, ér, patak, csermely, folyó, folyam, tó, tenger, óceán, part, meder, eredet, torkolat,
- vízesés, zubogó, víztükör, hullám, apály, dagály, árvíz, árterület stb.

c. Ismerkedés Magyarország vízrajzi térképével korosztályonként egyre részletesebben térképek és számítógépes feladatok segítségével

Mo. folyói <https://wordwall.net/resource/10578256/science/haz%3%a1nk-foly%3%b3i-cserk%3%a9szet>

Vaktérkép folyók stb. <https://learningapps.org/952305>

Mo. vízrajza <https://wordwall.net/resource/852256/f%3%b6ldrajz/210-haz%3%a1nk-v%3%adzrajza>

d. “Folyók és tavak a nagyító alatt” Ismerkedés a magyarországi vizekkel korcsoport szerinti osztályokban

Piros osztály (6-8 évesek) - Balaton

Bartos Erika: Balaton c. vesének megismerése és feldolgozása

Kvízek, számítógépes feladatok:

B. E. Balaton, keresd a rímpárokat!

<https://wordwall.net/resource/2358329/olvas%3%a1s/bartos-erika-balaton-keresd-r%3%admp%3%a1rokat>

Balaton-kvíz

<https://wordwall.net/resource/2252877/k%c3%b6rnyezetismeret/balatonkv%c3%adz>

Ki tud többet a Balatonról?

<https://wordwall.net/resource/2227033/k%c3%b6rnyezetismeret/ki-tud-t%c3%b6bbet-balaton-r%c3%b3l->

Versek a Balatonról: Gárdonyi Géza: Balaton, Kasza Béla: A Balatonnál
Balatoni jelenetek rajzolása

Fehér osztály (9-11 évesek) - Tisza

Petőfi Sándor: A Tisza c. versének megismerése és feldolgozása

Rajzkészítés - hogyan kanyarog a folyó? Mit lát a költő?

Kvízek, számítógépes feladatok:

Petőfi Sándor: A Tisza, hiányzó szavak

<https://wordwall.net/resource/1250122/diszlexia/pet%c5%91fi-s%c3%a1ndor-tisza>

Petőfi Sándor: A Tisza-kvíz

<https://wordwall.net/resource/1257166/irodalom/tisza>

Tisza-Duna mellékfolyói

<https://wordwall.net/resource/1090349/k%c3%b6rnyezetismeret/tisza-duna-mell%c3%a9k-foly%c3%b3i>

Tisza mellékfolyói

<https://wordwall.net/resource/10100957/magyarorsz%C3%A1g-t%C3%A1jai-alf%C3%B6ld-tisza-mell%C3%A9kfoly%C3%B3i>

a Tisza mentén

<https://wordwall.net/resource/2403948/barangol%C3%A1s-tisza-ment%C3%A9n-1-feladat>

További versek a Tiszáról:

Juhász Gyula: Megint a Tiszánál, Tiszai csönd,

Gárdonyi Géza: Éjjel a Tiszán, Ady Endre: Megáradt a Tisza

Történelmi közjáték - beszélgetés a tiszai árvizekről régen és a közelmúltban, a Tisza szabályozásáról (Széchenyi - reformkor)

<http://www.ilovetisza.hu/magazin/nevezetes-tiszai-arvizek>

<https://www.youtube.com/watch?v=OFr1iaUATHY> 2017. februári áradás

Zöld osztály (12-14 évesek) - Duna

József Attila: A Dunánál, 1. rész megismerése és feldolgozása
A folyó, mint összekötő kapocs a Fekete erdőtől a Fekete-tengerig

Kvízek, számítógépes feladatok:

Duna igaz-hamis

<https://wordwall.net/resource/1656251/irodalom/duna>

a Duna útja

<https://wordwall.net/resource/2525336/duna-%C3%BAtja>

Tisza-Duna mellékfolyói

<https://wordwall.net/resource/1090349/k%c3%b6rnyezetismeret/tisza-duna-mell%c3%a9k-foly%c3%b3i>

Történelmi közjáték - beszélgetés a dunai árvizekről régen és a közelmúltban (1838. Wesselényi - reformkor, mai: 2006, 2013)

Képek forrása: https://hu.wikipedia.org/wiki/1838-as_pesti_%C3%A1rv%C3%ADz

<http://www.panadea.com/hu/utazasi-kalauz-utikonyv/europa/magyarorszag/budapest-es-kornyeke/budai-hegység/budapest/fotogaleria/gal-017>

https://hu.m.wikipedia.org/wiki/F%C3%A1jl:2013_arviz_Budapest_Lanchid.jpg

További versek a Dunáról: Petőfi Sándor: A Dunán, Kosztolányi Dezső: A hídon, Ady Endre: A Duna valomása.

e. Levezetés:

A természetes vizek témája a zenében és a képzőművészetben, festmények bemutatása: Csontváry: Tarpatak és Jajcei vízesés, Egry József - a Balaton festője

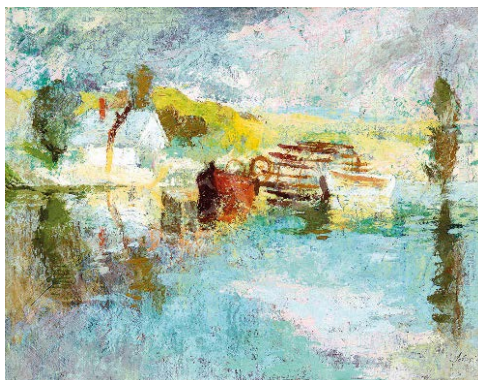
Zenehallgatás - milyen vizet képzelsz el, rajzold le! Részletek bejátszása a következő művekből: Debussy: A tenger, Händel: Vízizene, Smetana: Moldva, Strauss: Kék Duna keringő, Rubinstein: Óceán szimfónia

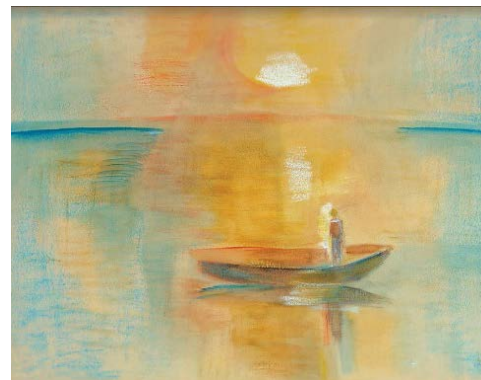
Csáky Lajos - Tisza

Csontváry Kosztka Tivadar

Szónyi István - Duna

Egry József - Balaton

I. Egész napos kirándulás az óceánpartra

Natural Bridges State Beach, a kirándulás teljes időtartam kb. 6 óra, ebből 4 óra foglalkozás, 2 óra szabad játék és uzsonna https://www.parks.ca.gov/?page_id=541

1. Bevezető feladatok mindenkinek, kb. 1,5 óra

helyszín (hol vagyunk, mi ez a hely?) (kb. 20-30 perc)

Vizekről tanultak felelevenítése, szavak: ér, patak, óceán, apály-dagály.

Nagy folyók Magyarországon, hol vannak és hol nincsenek ennyire nagy folyók Kaliforniában? Milyen vizek vannak, miért? (Sacramento folyó, víztározók, mesterséges vízzállító csatornák a hegyekből, időszakos tavak, tengeröblök, óceán)

Vizek, élőhelyek védelme, szennyezés és erózió bevezető beszélgetés

- a. **szemétszedés:** az összeszedett szemetet lemérjük, és korosztályonként a legtöbb szemetet gyűjtő csoport jutalmat kap (kb. 1 óra)
- b. **“kincskereső” séta** a parton szemétszedés közben: az óceánparton élő állatok, állatok nyomai és növények megkeresése és azonosítása (kb. 1 óra). Feladatlap: Natural Bridges felszíni formák és élővilág https://docs.google.com/document/d/14iA62yVQqb_rFbR0tewwCI9vTHzF7ihyuS1vSmR-gyw4/edit
- c. **Csoportbontás korosztályok szerint** (kb. 1 óra 15 perc):

9 éven aluliaknak egyéni és csoportmunka: árvizek, gátépítés és eróziós kísérletek, mesterséges építmények hatása a természetes környezetre:

0. erózió meghatározása, élőben bemutatása a Natural Bridges szikláin és a homokos domboldalakon - élőhelymegóvás, beszélgetés (15 perc)
1. domboldal építése homokból, eső okozta árvíz, erózió bemutatása, növényzet és más tereptárgyak hatása az erózióra (10 perc)
2. folyószabályozás és gátépítés okozta hatások vizsgálata a folyó mellett, vízimalom (erőmű) építése (30 perc)

9 éven felülieknek, csoportmunka, előadás és vita: kb. 15 perc ötletelés, 10 perc kiselőadás készítése, helyben készített modellekkel. 5 perc előadás és max. 10 perc vita egyenként az összes témáról. A globális felmelegedéssel kapcsolatos problémák megismerése, a lakóhelyünket érintő problémák megoldásának keresése:

0. tengerszint emelkedése, gátak, partok védelme, árvízvédelem Kaliforniában,
1. flash flood (villámárvizek) keletkezésének okai és védekezés,
2. éghajlatváltozás, kevesebb csapadék, szárazság, jobb vízgazdálkodás lehetőségei.

2. Magyarország vizei címmel a parton talált anyagokból készített alkotás (Magyarország térképe vagy egy jellemző táj megformázása) (kb. 30 perc)

3. Tábortúzi népdaltanulás magyarországi vizekről, folyókról

4. Drámajáték: érvelés a megismert versek alapján, hogy a FOLYÓ (Duna vagy Tisza) szelíd vagy haragos (kb. 45 perc) (a szövegeket megkapják)

5. Levezetés: Lehet egy kaliforniai folyó, patak, tó vagy az óceán szelíd vagy haragos?

6. Alternatív és pót-programok:

- tide pool séta a sziklákon, csigák, kagylók, rákok, korallak, tengeri rózsák, csillagok és szivacsok keresése - apály idején
- víztisztítási bemutató lifestraw túrázáshoz https://www.amazon.com/LifeStraw-Personal-Camping-Emergency-Preparedness/dp/B006QF3TW4/ref=asc_df_B006QF3TW4/?tag=hyprod-20&linkCode=df0&hvadid=194884170462&hvpos=&hvnetw=g&hvrand=3455731353831670912&hvpone=&hvptwo=&hvqmt=&hvdev=c&hvdvcm=dl=&hvlocint=&hvlocphy=9032178&hvtargid=pla-310770782840&psc=1

- kiállítás megtekintése - ha nyitva van, séta az eukaliptusz ligetben, érdekességek a királylepkéről https://www.parks.ca.gov/?page_id=541

Képek forrása: saját

II. A kirándulás után a projekt értékelése

- Online feladatok az iskola és cserkészcsapat Facebook oldalán, illetve e-mailben.
- Rajzkészítés és fogalmazásírás a kirándulásról és a vizokról.
- Informális beszélgetés a következő cserkészetben.

MADARAK ÉS FÁK NAPJA

– Tamás Judit, Földi Anita, Kovács Hajnalka, Kozma Zsuzsa,
Lantos Zsuzsanna, Ollári-Homor Tímea Szonja,
Online Magyar Iskola –

A projekt leírása

Problémafelvetés: Az egyre növekvő környezeti problémák felvetik az igényt, hogy a diaszpórában élő gyerekek környezetvédelemmel és fenntarthatósággal összefüggő szemléletét megújítsuk, tudatosságukat növeljük. Egy jeles zöld nap megünneplése remek alkalom erre.

A projekt célkitűzései: A cél a diaszpórában élő gyerekek környezet- és természetvédelmi, valamint fenntarthatósági szemléletét fejleszteni tényeken, érdekességeken, játékokon, filmekben, zenéken és gyakorlati tevékenységeken stb. keresztül. Fókuszba helyezett zöld nap: **Madarak és fák napja (május 10.)**

Fejlesztendő területek: Szókincsfejlesztés, kommunikációs készség fejlesztése, együttműködés, alkalmazkodás a közösségben, ismeretek bővítése a kijelölt zöld nappal kapcsolatban, valamint a környezeti tudatosság növelése.

A korosztály résztvevői: 4-16 évesek

A projekt során alkalmazott eszközök, segédanyagok: internet, Sutori program, LearningApps, Wordwall, Padlet, BookCreator, Jigsaw Planet, Youtube, kreatív eszközök pl. színes papír, olló, ragasztó, legó stb.

Az alkalmazott módszerek: beszélgetés, előadás, drámajáték, zenehallgatás, érzékszervi tapasztalatszerzés, kézügyesség, gyűjtőmunka, kooperáció, önismeret

A projekt menete: meghirdetjük a gyerekeknek a Madarak és fák napja-projektet, és a következő hónapban az online órákon feldolgozzuk a témát. Az elejétől fogva kreatív alkotásra biztatjuk őket, előre megadott vagy saját témából, segítünk ötleteket gyűjteni, tervezni, párba szerveződni stb. A projekt végén egy záró órán mindenki bemutatja az alkotását, prezentációt készítünk, összefoglaljuk a tanultakat, és egy játékos kvízzel zárjuk a projektet.

Tanulásszervezési eljárások: frontális (képernyőn), csoportos, páros és egyéni

A projekt során készített produktumok, eredmények: fényképgyűjtemény, a gyerekek kreatív alkotásai (ezeket egy Padlet-felületen gyűjtjük), és végül készítünk egy interaktív prezentációt.

A projekt több fő részéből áll: online órai feldolgozás + otthoni kihívások + "Ki mit tud?" + Kahoot! játék

Szeretnénk kihasználni azt a nagyszerű adottságot, hogy iskolánkban a világ több földrészéről és számos országából vannak tanulók. Ezért a projekt tevékenységei közé olyan programokat, feladatokat is beillesztünk, amelyekben a gyerekek megmutathatják, hogy hol élnek, milyen természeti környezet veszi őket körül. **Az online órákon együtt feldolgozott témák, játékok és gyakorlatok mellett „otthoni kihívásokat” hirdetünk meg.**

Az „otthoni kihívásra” felhívó poszter:

Forrás: saját

A projekt részletes bemutatása, leírása, menete

Bevezetés:

- Beszéljünk az erdőről! Mi az az erdő? Ki az, aki közel lakik egy erdőhöz? Ki szeret erdőben kirándulni?
- Kisebbségekkel: Nézzük meg videón, hogy mi az az erdő!
- Erdő Ernő bácsi meséi – Mi az az erdő? <https://www.youtube.com/watch?v=qieaVaYejk8>

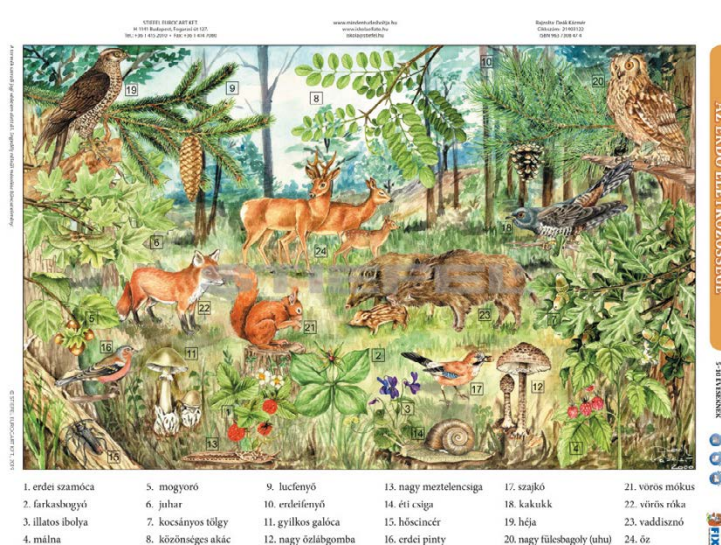
Természetismeret / Földrajz:

A fa és az erdő

- Ismerkedjünk meg az erdő állataival és növényeivel!

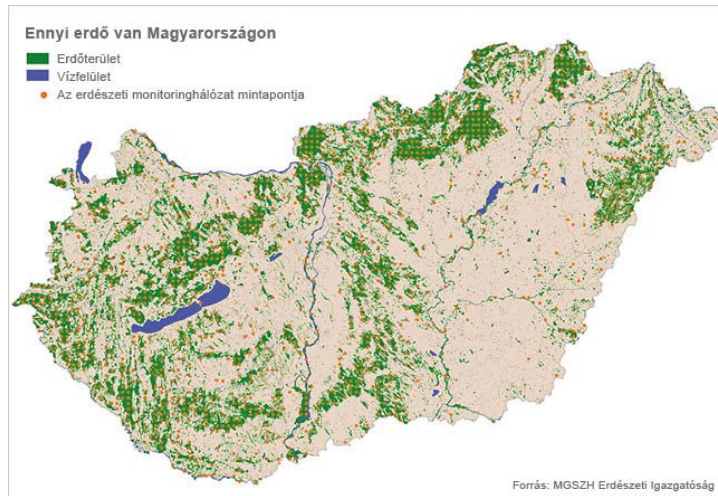
Rámutatunk a képre:

- „Mi ez, mi az?”
- Van-e a képen medve / sün / csiga stb.?
- Van-e az erdőben ibolya / szamóca / rózsa stb.?”

Forrás: [mindentudasboltja.hu/Az erdő életközössége](http://mindentudasboltja.hu/Az-erdő-életközössége), oktató poszter

Beszéljük meg, hogy hol van Magyarországon erdő! Milyen helyek ezek, miért kedvező ez a fáknek?

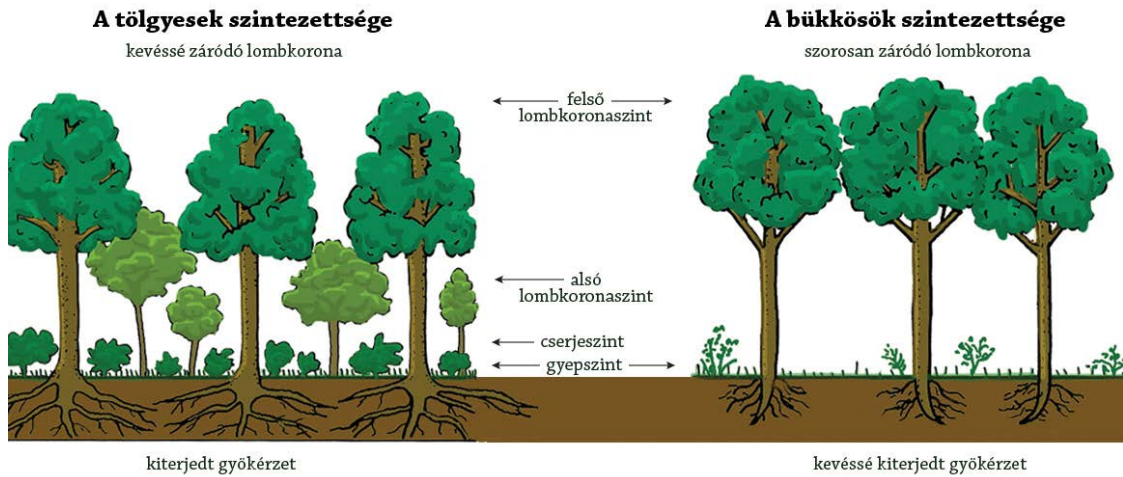

Forrás: MGSZH Erdészeti Igazgatóság

És nézzük meg képen is az erdő szintjeit!

„Nektek melyik a kedvenc erdei állatotok? Bokorban él, fán lakik, tud repülni? Beszéljük meg, hogy hol él a katica, a medve, a giliszta és a harkály!”

Az erdő szintjei:

Forrás: nkp.hu/ Környezetismeret 4., Az erdő

Rajzold le valamelyik falevelet a képről, mi pedig megpróbáljuk kitalálni, hogy melyiket rajzoltad!

Forrás: termeszettar.hu

Ezek a lombkorona-tanösvények biztosan tetszeni fognak! Látogassunk el Makóra ennek a honlapnak a segítségével: Lombkorona sétányok! https://trekhunt.com/hu/article/lombkorona-tanosveny-magyarorszag-terkep-nyitvatartas-arak/amp/?fbclid=IwAR3h2jIUYZop9yHR2ZeVG7_pSdZ84QhCK-cXlBagaWq08hbRQS30OycDPDg8

Nyomozd ki a válaszokat a következő kérdésekre!

1. Mikor van nyitva a makói Lombkorona sétány?

- a. 8 és 16 óra között
- b. 10 és 17 óra között
- c. 9 és 16 óra között

2. Mennyibe kerül a belépő?

- c. A belépés ingyenes.
- a. A belépés 200 forint.
- a. A belépés 2000 forint.

3. Mekkora távolságra van Budapesttől (autóval)?

- a. 180 km
- a. 200 km
- a. 250 km

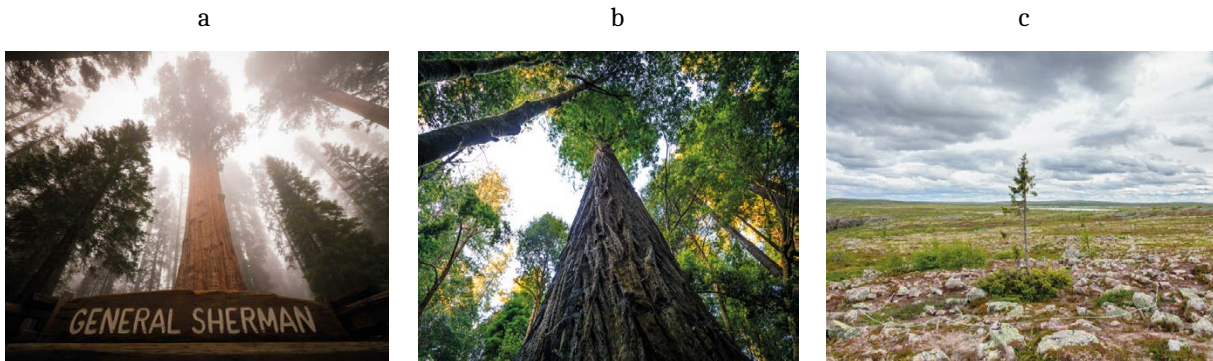
(Helyes válaszok: 1. c, 2. a, 3. b)

Különleges fák

A Föld legkülönlegesebb fáival fogunk megismerkedni.

„Szerintetek mekkora a legmagasabb, legnagyobb fa? Hány éves a legöregebb fa? Nézzük meg őket képeken!”

- Legnagyobb fa – Sherman tábornok
- Legmagasabb fa – Hüperion
- Legöregebb fa – Öreg Tjikko

Forrás: agraroladal.hu, monumentaltrees.com, visitdalarna.se

Interaktív feladatok:

- Az erdő szintjei <https://wordwall.net/resource/2016994/az-erd%C5%91-szintjei>
- A fa részei <https://wordwall.net/resource/1968816/k%c3%b6rnyezetismeret/a-fa-r%c3%a9szei>

Az alábbi videón megismerkedhetünk néhány fontos madárfajjal: <https://www.youtube.com/watch?v=7BiGrMVLKeY&t=87s>

Kisebbekkel: Kalácska – Harkály kopogtat <https://www.youtube.com/watch?v=ybvqxZi9CSw>

Magyar irodalom és nyelvtan:

Osvát Erzsébet: Három csóka, négy veréb

Tölgyfa körül
tükörtócsa,
a faágon
három **csóka**.
Három csóka,
négy **veréb**
nézi magát,
szép-e még?
Lerepül
két szomjas **cinke**,
lerepül a
tisza vízre.
Kortyolja
a friss vizet.
Vidám trillával
fizet.

Online Magyar Iskola

Forrás: saját

Gondolkodjunk el ezen a versen! Mit mond ez nektek?

“Fa nélkül egy fillért sem ér a táj.
S üres a fa, ha nincs rajta madár.
Én azt hiszem nem kelne föl a nap,
Ha nem lennének fák és madarak.”

Horváth Imre: Fák és madarak

Mindenki kap egy találós kérdést.

„Próbáljatok rájönni, hogy mi a megfejtés! Tegyétek fel a kérdést a többieknek!”

Találós kérdések:

Fúr-farag, de mégsem ács
kopog, mint a kalapács.
Fák orvosa, doktora,
erdőben az otthona. (harkály)

Fák ruhája én vagyok,
Rá erősen tapadok.
Minden törzset megvédek,
Én vagyok: a ...(fakéreg).

Szürke színű a ruhája,
nem repül el Afrikába.
Itt marad a téli fagyban,
magvakon él a nagy hóban. (veréb)

Ősszel piros, vagy tán sárga,
Csörögve esik az utcákra
Így lesz csupasz a fa ága.
Tavasszal zölden él
Ez más, mint a ...(falevél).

Nedvességet szívok fel,
kapaszkodom hogyha kell.
A föld alatt keress engem
Ki találtad már a nevem? (gyökér)

Párban dolgozva gyűjtsetek szólásokat és közmondásokat! (Breaking room)

Gyűjtések:

Bagoly mondja verébnek, hogy nagyfejű.
A boldogság kék madara.
Más tollával ékeskedik.
Sokat akar a szarka, de nem bírja a farka.
Vak tyúk is talál szeget.
Csiripelték a verebek.
Minden madár ismeri a maga fészket.
Madarat tolláról, embert barátjáról.

Vagy választható: Gyakoroljátok és mondjátok el ezeket a nyelvtörőket!

A nagypapa papagája a papa papagájának a papája.

Jobb egy lúdnyak két tyúknyaknál.

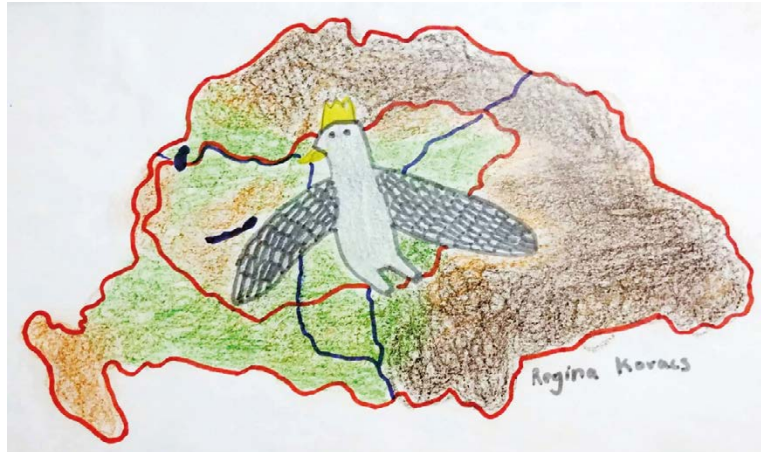
Nem minden fajta szarka farka tarkabarka, csak a tarkabarka farkú szarkafajta farka tarkabarka, mert ha minden fajta szarka farka tarkabarka volna, akkor minden szarkafajta tarkabarka-farkú szarkafajta volna.

Gyűjtsünk madaras és fás verseket, meséket, könyveket!

Pl.: Mentovics Éva: Madaras felelgető; Berg Judit és Kertész Erzszi: A négy madár titka stb.

Történelem:

Turulmadár rajz:

Forrás: saját (diákmunka)

Nagyobb gyerekek ppt-prezentációja: Állatok az I. világháborúban – a postagalamb
Beszélgetés: turulmadár, Mátyás király – fekete holló stb.

Matematika:

Számolós feladatok fákkal és madarakkal

Logikai feladatok, pl:

Forrás: saját

Kézműves feladatok és otthoni kihívások:

1. Készíts fotókat a lakókörnyezetekben található fákról és/vagy madarokról!
2. Készíts kollázst, rajzot, videót vagy prezentációt a lakókörnyezetben található fákról és/vagy madarokról!
3. Gyűjtsd fák leveleit, terméseit és madarak tollait!
4. Készíts madárfészket, madárházat, madáretetőt vagy itatót!
5. Készíts erdőt (térben)! Bármit használhatsz, akár élő anyagokat is (növényi részeket). Az erdőnek legyen több szintje!

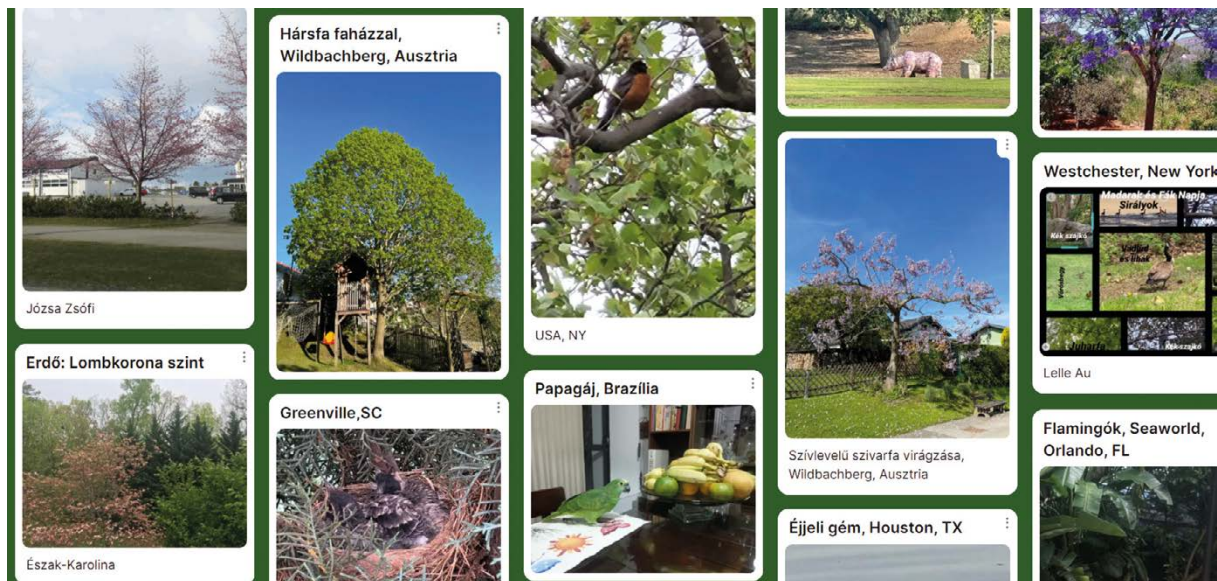
6. Gyűjts a lakhelyed szerinti ország meséi, szólásai, közmondásai közül olyanokat, amelyek fákról és/vagy madarokról szólnak! (Ha tudod, fordítsd le magyarra, vagy röviden foglald össze!)
7. Gyűjts magyar vagy más országbeli könyvcímeket, könyvillusztrációkat, filmcímeket, zeneszámokat, amelyekben szerepelnek fák, madarak, vagy azokról szólnak!
8. Egy „Ki mit tud?” keretében lehet énekelni, verselni, felolvasni fákról, madarokról vagy a fenti gyűjtemények közül bármit bemutatni! Akinek van otthon madara, azt is hozhatja.
9. Meglepetés előadó, vendég – ZOOM-esemény az iskola és külsősök részére.
10. Egyéb. Egyéni ötletek. Te mit csinálnál a Madarak és fák napja alkalmából?

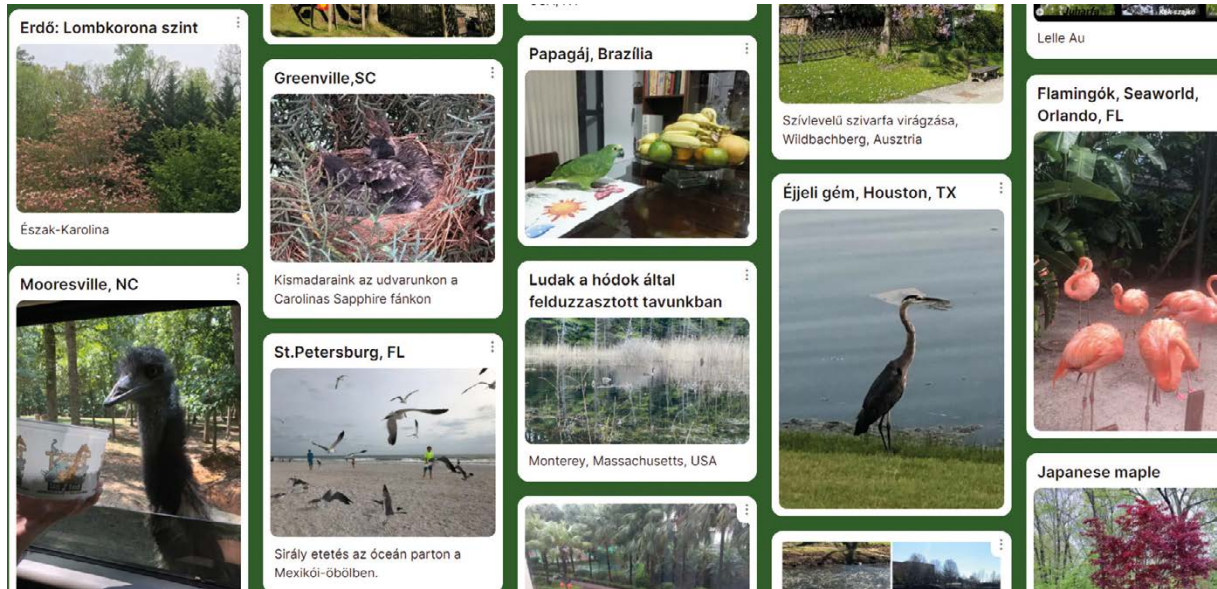
Minden órán a gyerekek életkorának és a tantárgynak megfelelően beszélünk a Madarak és fák napja-projektről.

Forrás: saját

A gyerek által beküldött rengeteg fotó eredményeképpen jött létre ez a látványos Padlet-képgyűjtemény: Projekthez kapcsolódó Galéria – Padlet (Gyerekek által beküldött képek) <https://padlet.com/OMIsuli/MadarakesFak>

Forrás: Saját Padlet felület

Projekthez kapcsolódó Térképes Galéria – Padlet <https://padlet.com/OMIsuli/madarasProjektTerkep>

Forrás: Saját Padlet felület

Projektzáró nap (Zoom-találkozó)

A résztvevő gyerekek és tanítók találkozója, ahol megbeszéltük a Madarak és fák napja jelentőségét Zsuzsi nénnel; majd énekeltünk, verseltünk Anita nénnel; szójátékokat játszottunk és gólyakamerát figyeltünk meg Judit nénnel; megnéztük a beérkezett képeket, és megnéztük a Térképes Galériát is Zsuzsa nénnel; és végül játszottunk egy Kahoot! játékot a gyerekek nagy örömeire.

Értékelés

A projekt értékelésének megvalósulása: megbeszélés, ellenőrző kérdések a projektzáró nap végén + a fent említett Kahoot! játék összefoglaló kérdésekkel.

Ellenőrző kérdések:

- Melyik feladat tetszett a legjobban, melyik a legkevésbé?
- Volt-e olyan feladat, amelyet nagyon nehéznek találtál?
- Melyek a legjobb élményeid a foglalkozásokról?
- Szerinted sok új dolgot tanultál meg a madarokról és a fákról?

Felhasznált irodalom

- M. Nadasdi Mária: A projektoktatás elmélete és gyakorlata
- Henczi Lajos: Nonprofit menedzser. Projekttervezés és projektmenedzsment
- Cholnoky Jenő: Magyarország földrajza
- Digitális térképek
- <https://mek.oszk.hu>, 750 magyar közmondás
- MGSZH Erdészeti Igazgatóság
- Balassi-füzetek
- nkp.hu/ Környezetismeret 4., Az erdő

A DUNA - EURÓPA KÉK SZALAGJA

– Tamás Judit, Kozma Zsuzsa, Földi Anita, Kovács Hajnalka, Lantos Zsuzsanna,
Piros Rita, Szabó Szilvia, Szőke Emese, Online Magyar Iskola –

A kék Duna jellemzői, legendái és titkai
A projekt online elérhetősége:

A projekt leírása

Problémafelvetés:

A diaszpórában élő gyerekek nagyon szeretik, de nem ismerik eléggé a Dunát.

A projekt célkitűzései:

A cél a diaszpórában élő gyerekekkel alaposan megismertetni és feldolgozni a Dunát tényeken, érdekességeken, játékokon, filmekben, zenéken, recepteken stb. keresztül.

Fejlesztendő területek:

Szókincsfejlesztés, kommunikációs készség fejlesztése, együttműködés és alkalmazkodás a közösségben, ismeretek bővítése a Dunával kapcsolatban.

A korosztály résztvevői: 10-16 évesek

Létszám: 8-10 fő/csoport

A projekt során alkalmazott eszközök, segédanyagok: internet, Sutori program, LearningApps, Wordwall, Padlet, BookCreator, Jigsaw Planet, Youtube, kreatív eszközök, pl.: színes papír, olló, ragasztó, legó stb.

Az alkalmazott módszerek: beszélgetés, előadás, drámajáték, zenehallgatás, érzékszervi tapasztalatszerzés, kézügyesség, gyűjtőmunka, kooperáció, önismeret

A projekt menete: meghirdetjük a gyerekeknek a Duna-projektet, és a következő hónapban az online órákon feldolgozzuk a témát. Az elejétől fogva kreatív alkotásra biztatjuk őket előre megadott vagy saját témából (hidak, szigetek, vízi járművek stb.), segítünk ötleteket gyűjteni, tervezni, párba szerveződni stb. A projekt végén egy záró órán mindenki bemutatja az alkotását, prezentációt készítünk, összefoglaljuk a tanultakat, és egy játékos kvízzel zárjuk a projektet.

Tanulásszervezési eljárások: frontális (képernyőn), csoportos, páros és egyéni

A projekt során készíthető produktumok, eredmények: gyerekek kreatív alkotásai a Dunáról, ezeket egy Padlet-felületen gyűjtjük.

A projekt részletes bemutatása, leírása, menete

A folyókról általában

- Rajzoljunk folyót! Induljon a hegyekből, jusson el a tengerbe!
- Kulcsfogalmak tisztázása: forrás, torkolat, főfolyó, mellékfolyó, vízállás, vízgyűjtő, vízjárás stb.
- Nézzük meg, a születésnapodon mekkora volt a Duna vízállása! Használd ezt a linket: <https://www.hydroinfo.hu/vituki/archivum/bp.htm>

A Dunáról mindent

- Fejtsük meg és beszéljük meg ezt a találós kérdést!

"Feketében kezdődik,
feketében végződik,
mégis kéknek mondjuk."
Mi az?

Forrás: saját Sutori felület

Tanulmányozzuk az alábbi képeket, és beszéljük meg, hogy mit látunk! Először csoportban (break room), majd közösen.

A Duna térképét: https://assets.sutori.com/user-uploads/image/5ec7c7be-3572-4a6b-ad90-3a56540d7878/Duna_t%C3%A9rk%C3%A9p.png

A Duna jelképes forráskútját: <https://assets.sutori.com/user-uploads/image/8b86859e-e0e0-4f71-b248-dfc389a0401d/A%20Duna%20forraskutja.jpeg>

A Duna deltatorkolatát: <https://assets.sutori.com/user-uploads/image/599c6336-f5cb-4060-8aef-ccd7c670c218/Duna%20delta%20torkolata.png>

Tekintsük át a legfontosabb információkat!

Tudtad?

A Duna....

- Magyarország leghosszabb folyója.
- Európa második leghosszabb folyója a Volga után.
- Németországban, a Fekete-erdőben ered.
- 2850 km hosszú.
- útja végén a Fekete-tengerbe ömlik (Románia és Ukrajna).
- a világ legnemzetközibb folyója: 10 országon halad át.
- 4 fővároson folyik keresztül: Bécs, Pozsony, Budapest, Belgrád.

+ 1 A Duna a világon az egyetlen folyó, amely 19 ország területéről gyűjti össze vizét, így összesen 81 millió embert kapcsol össze.

Forrás: saját Sutori felület

Interaktív feladat:

1. Keresd a párját!
2. Egészítsd ki a szöveget!

Ennyi fővároson halad keresztül a Duna	Fekete-erdő	A Duna forrása	10
Ennyi országon folyik keresztül a Duna	2850 km	A Duna torkolata	4
		A Duna hossza	Fekete-tenger

Forrás: saját Sutori felület

Forrás: saját Sutori felület

Ismerjünk meg néhány szólás-mondást a Dunával kapcsolatban!

„Melyik mit jelent? Válaszd ki, hogy neked melyik a kedvenced! Magyarázd meg, miért az a legszimpatikusabb!”

Szólások, mondások a Dunáról:

- Duna sem mossa le róla
- Duna vize sem mossa el gyalázatját.
- A kutya csak kutya, ha tízszer átússza is a Dunát.
- A mely eb egyszer a Dunát általússza, másszor a tengerre készül.
- A mely kuvasz egyszer általússza a Dunát, nem fél többé víztől.
- Akkor leszen az, mikor a Duna visszafoly.
- Azt gondolja, hogy mind övé a Dunáig.
- Duna pontya, Tisza kecsegéje, Ipoly csukája legjobb bőjt, ha szerémi borban főtt.
- Dunába hord vizet.
- Dunában keres vizet.
- Dunát lehetne vele rekeszteni.
- Helyén van mint Gerjen, mikor hétszer leégett, nyolcadszor meg a Duna elöntötte.
- Kinek akasztófa helye, nem hal a Dunába.
- Nem egyszer úszta át a Dunát. (Próbált ember.)
- Sok víz foly le még addig a Dunán.

Forrás: saját Sutori felület

Csoportos feladat:

A kép segítségével rakjátok sorrendbe a Duna országait, és olvassátok össze a hozzájuk tartozó betűket! Ha megtaláltátok a helyes sorrendet, akkor egy értelmes szót fogtok kapni. Mi ez a szó?

Forrás: saját Sutori felület

Megoldás: https://assets.sutori.com/user-uploads/image/935318cc-3b0d-42dc-829b-debc793b31ab/Duna%20orszagai_rakd%20sorba_megoldas.png

Hasonlítsuk össze a Dunát és a Tiszát! Tanulmányozzuk a táblázatot! „Mindenki mondjon egy mondatot a táblázat alapján! Használd segítségképpen az alább felsorolt kérdéseket!”

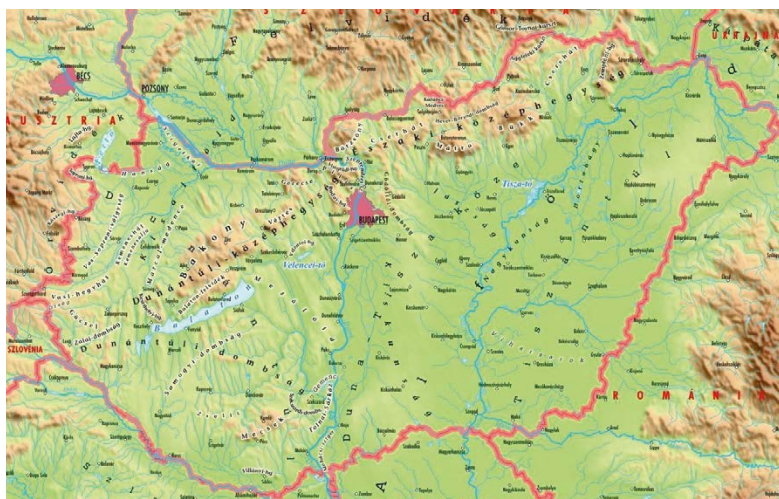
	DUNA	TISZA
FORRÁSA	Fekete-erdő (Németország)	Máramarosi-Havasok, Kárpátok (Ukrajna)
TORKOLATA	Fekete-tenger (Románia, Ukrajna)	Duna (Szerbia)
HOSSZÚSÁGA	2850 km Magyarországon: 417 km	962 km Magyarországon: 597 km
VÍZGYŰJTŐ TERÜLETE	817 000 km ²	157 000 km ²
ENNYI ORSZÁGON FOLYIK KERESZTŰL	10	5
ENNYI FŐVÁROSON FOLYIK KERESZTŰL	4	0
JELENTŐSÉGE	Európa második leghosszab folyója Magyarország legnagyobb folyója	Magyarország második legnagyobb folyója Duna leghosszabb mellékfolyója

Forrás: saját Sutori felület

- Hol ered a Duna és hol a Tisza?
- Melyik folyó hosszabb?
- Melyiknek hosszabb a magyarországi szakasza? Hogy lehet ez?
- Hány országon folynak keresztül? stb.

A Duna magyarországi szakasza

Magyarország térképe

Forrás: [nkp.hu/Természettudomány 6., V. Hazai tájakon](http://nkp.hu/Természettudomány_6.,_V._Hazai_tájakon)

Tudtad?

A Duna rengeteg mellékággal rendelkezik hosszú folyása során.

Legnagyobb mellékfolyók magyarországi torkolattal:

Rába, Ipoly és Sió.

Nem Magyarország területén torkollik a Dunába, mégis

két kiemelkedő mellékfolyója: a **Dráva**, amelyik a legnagyobb és a **Tisza**, amelyik a leghosszabb.

A nagyobb és a kisebb mellékágak egy vagy több szigetet is körülzárhatnak. Ezek közül a legnagyobbak a magyarországi szakaszon:

Szigetköz, Szentendrei-sziget, Csepel-sziget és Mohácsi-sziget.

Forrás: saját Sutori felület

Nézzük meg közösen az alábbi videót! Kérdések: „Milyen hangulatú a videó? Mi tetszik a legjobban? Mit tudunk meg a Dunakanyarról? Ki járt már itt?”

- Dunakanyar kincsei

Nemzeti parkok, ahol érdemes körülnézni:

- Duna-Ipoly Nemzeti Park <https://www.dunaipoly.hu/hu/>
- Duna-Dráva Nemzeti Park <https://www.ddnp.hu/>

Interaktív feladatok:

- Tedd sorrendbe Budapest hídjait!
- Leírás alapján találd ki, hogy melyik hídról van szó! <https://www.youtube.com/watch?v=b0o64i-LSGY>

Menjünk el egy éjszakai hajózásra a Dunán, Budapesten!

- „Készíts magad mellé limonádét, dőlj hátra és élvezd a dunai hajókázást!”
- Videó – Budapesti éjszakák a Dunán <https://www.youtube.com/watch?v=b0o64i-LSGY>

A Duna titkai

Ismerkedjünk meg a következő érdekességekkel a füllentős játékon keresztül!

A lényeg, hogy van három állítás, amelyikből kettő igaz, egy pedig hamis. Találd ki és jelöld meg, hogy melyik állítás HAMIS!

Melyik a hamis állítás? #2

- A legnagyobb dunai árvíz Budapesten volt.
- A Duna homokja tartalmaz aranyat.
- A Dunában élnek cápák.

Melyik a hamis állítás? #1

- A Dunában van egy eltűnt sziget.
- A Duna mélyén vannak hajóroncsok, hídroncsok, sőt még autóroncsok is.
- A Duna mélyén van egy kőoroszlán.

Melyik a hamis állítás? #3

- A Duna egyik mellékfolyója a Szeret.
- A Duna egyik mellékfolyója a Drága.
- A Duna egyik mellékfolyója a Tisza.

Forrás: saját Sutori felület

Rejtélyes részletek (lásd Sutori): <https://www.sutori.com/en/story/a-duna-europa-kek-szalag-ja-omi-projekt--k1yoaKzEJksPnC3XKPRTsLP8>

- Az eltűnt sziget: Ada Kaleh
- Koronázás a Duna jegén
- Arany a Dunában
- A legnagyobb dunai árvíz
- Ínség-szikla
- Sírkő a Duna medrében

Beszéljük meg! „Korábban melyikről hallottatok már? Ki melyiken lepődött meg a legjobban? Van olyan, amelyik hihetetlen?”

A Duna és a zene

Hallgassuk meg a következő zenéket!

„Milyen a zene? Milyen a Duna? Szerinted, hogy illik a zene a Dunához?”

- Kék Duna keringő <https://www.youtube.com/watch?v=-3tWYknOPZM>
- Hej Dunáról <https://www.youtube.com/watch?v=xdu5GVUn-uo&feature=youtu.be>
- Hej Dunáról (Gyerekdalok) <https://www.youtube.com/watch?v=p-MC1KQZQ2c&feature=youtu.be>

A Duna ajándéka a hasunknak (képek és recept a Sutorin)

„Ki kóstolt már valamit ezek közül az ételek közül?”

- magyaros halpaprikás
- bajai halászlé
- sült keszeg

Értékelés

A projekt értékelésének megvalósulása: megbeszélés, ellenőrző kérdések a projekt után + Kahoot! játék összefoglaló kérdésekkel.

Ellenőrző kérdések:

- Melyik feladat tetszett a legjobban, melyik a legkevésbé?
- Legszívesebben csoportban, párban vagy egyénileg dolgoztál? Melyik volt neked a legjobb, leghasznosabb?
- Volt-e olyan feladat, amit nagyon nehéznek találtál?
- Melyek a legjobb élményeid a foglalkozásokról?
- Szerinted sok új dolgot tanultál meg a Dunáról?
- Milyen új kérdések merültek fel benned a Dunával kapcsolatban?

+ Kahoot! játék – Tegyük folyó- és Duna-szakértői vizsgát!

(Összefoglaló kérdések)

Felhasznált irodalom

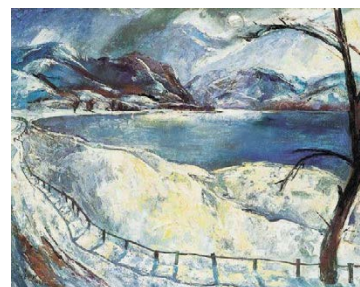
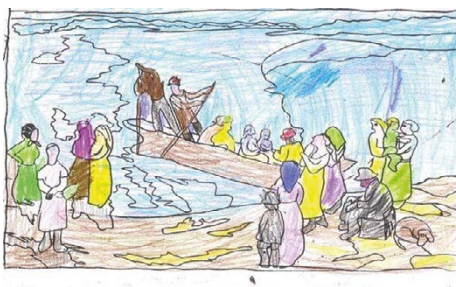
- M. Nadasdi Mária: A projektoktatás elmélete és gyakorlata
- Henczi Lajos: Nonprofit menedzser. Projekttervezés és projektmenedzsmen
- Tittel Kinga: A Duna kincsei
- Tittel Kinga: Mesélő Budapest
- <http://danubebox.hu>
- Nick Thorpe: A Duna – Utazás a Fekete-tengertől a Fekete-erdőig
- Cholnoky Jenő: Magyarország földrajza
- Balassi-füzetek
- nkp.hu/Természettudomány 6., V. Hazai tájakon

MELLÉKLET

Gyerekek alkotásai

Képek forrása: saját (diákmunkák)

Képek forrása: saját (diákmunkák)

OKTATÁSI PROJEKT A KÖRNYEZETVÉDELMI VILÁGNAPRA

– Lampert Bálint, Széchenyi István Egyetem –

A fejlett országok társadalmát egyes tudósok információs társadalomnak nevezik (Avornicului-Seer-Benedek 2016: 70) az *információ* és a *tudásszektor* dominánssá válása miatt. Gubán szerint (2012, idézi Avornicului-Seer-Benedek 2016: 71) az információs társadalom legjobb ismérvei, hogy (1) *a felhasználható tudás felezési ideje jelentős mértékben csökken*; (2) az információ, a kutatás, a fejlesztés önálló értékké válik; (3) a társadalom középpontjában az információszerző és információfeldolgozó technológia áll; és (4) az információ hatalmi tényezővé válik.

A fenti felsorolásból is látható, hogy az oktatásügy abszolút nincs egyszerű helyzetben, amikor felhasználható tudást szeretne átadni a felnövekvő nemzedéknek. Különösen kényes helyzetben vannak a környezet- és természettudományok oktatói, mert ezen a tudományterületen folyamatosan jelennek meg olyan új tudományos eredmények, amelyek nem egyszer felülírják az addig meglévő tudásunkat.

Természetesen az nem újdonság, hogy különböző politikai, gazdasági érdekkörök manipulálni próbálják az emberek véleményét a saját érdekeik mentén. Carson a *Néma tavasz* (1962: 86; 94; 109; 139–153) című könyvében több példát is hoz a vegyipari (permetszer) lobbis – bizonyos vegyszerek használata – érdekében végzett sikeres manipulálására (döntéshozóknak és lakosságnak egyaránt). Pedig akkor még nem volt internet. Szent-Györgyi (1970: 16) is komoly veszélynek tartotta a tudat manipulációját, mert *a nem megfelelő forrásból érkező információk helytelen cselekedetek mellé állíthatják az embereket*. Napjainkra tehát kulcsproblémává vált az emberek megóvása az álhírekkel (fake, pontosabban false news) való manipulációtól.

Nincs egyszerű dolgunk akkor sem, amikor megbízható információkat szeretnénk átadni a diákoknak, mert a régen elfogadottnak mondott tények, állítások ma már sokszor csak kitételekkel lehetnek érvényesek. A „*sok zöltség és gyümölcs fogyasztása egészséges*” állítás napjaink túlvegyszerezett növényei esetében már nem jelenthető ki ilyen egyértelműen, ezt igazolja az Európai Élelmiszer-biztonsági Hatóság jelentése (EFSA, 2015). Ráadásul nem feledkezhetünk meg arról sem, hogy vannak kérdéskörök, amelyek biztos megválaszolására egyelőre a tudomány sem képes, mint például a génmódosítás (GMO) kockázatai.

A kérdés az, hajlandók vagyunk-e komolyan venni a veszélyeket és tenni a problémák megoldásáért vagy legfőképpen a megelőzésükért. Mit gondolunk arról, kinek a felelőssége a problémák megoldása és megelőzése? Végül, de nem utolsó sorban, hogyan lehet hatékonyan cselekedni a fenntarthatóság elérése érdekében?

E kérdések megválaszolásában segít a környezetpedagógia, „*amely az adott természeti-társadalmi környezetben jelentkező globális kihívásokra keres és kínál megoldásokat az ökológiai egyensúly fenntartása érdekében, hogy az egyén a természeti-társadalmi környezeti kihívásokra konstruktív válaszokat tudjon adni*” (Kováts-Németh 2010: 190).

1. A környezeti kihívások

A XX. századra eljutottunk odáig, hogy az emberi tevékenységek (pl. ipar) káros következményei már nemcsak pontszerű, helyi környezeti hatást okoznak, hanem globális következményekkel járnak. Az elmúlt 100-120 év robbanásszerű technológiai fejlődése *látszólag korlátlan hatalommal* ruházta fel az emberiséget.

Ferenc pápa az Áldott légy kezdetű enciklikájában Guardinit (1965) idézi, aki *Az újkor vége* című művében azt írja: „*A modern embert nem nevelték rá a hatalom helyes használatára*” (2015: 64). Az emberiség a megszerzett, de még mindig korlátozott technikai és tudományos ismereteivel próbálja megérteni és ezáltal befolyásolni az őt körülvevő természetet. Napjainkban „különös aktualitása van annak, hogy a tanulás során megszerzett ismeretekkel mit kezd az ember, milyen célra használja azokat: *jóra vagy rosszra, ön- és*

természetpusztításra, vagy az egyén és természet gazdagítására, építésére” (Kovátsné 1998: 9). Husserl szerint a XX. században minden tudás kizárólag, mint uralkodni tudás jött számításba (Lányi 2007: 12). Uralkodás a természet, a társadalom és a gazdaság felett.

A cél tehát nem lehet más, mint az egyes emberek és általuk az emberiség gondolkodásmódjának és viselkedésének a megváltoztatása az emberiség túlélése érdekében, hiszen a földi természet túl fogja élni az emberiséget, ahogy már túlélt legalább öt nagy kihalást a történelme során (Vida 2001: 51, 53).

2. A globális problémák értelmezése

„Globális problémaként értelmezhetjük mindazokat a társadalmi, gazdasági és környezeti jelenségeket és folyamatokat, amelyeknek hatása nem szűkíthető le országos, regionális vagy kistérségi szintre, hanem a Föld egészére kiterjed, valamint az emberiség jövőjét katasztrófák sorával fenyegetheti, amelyek elhárítása vagy kezelése is csak globális méretekben, a Föld egész népességének összehangolt, együttes cselekvési programjával valósítható meg. A globális problémák egyrészt társadalmi, másrészt környezeti-ökológiai feszültségek formájában jelentkeznek, amit egyes kutatók ökológiai és humán világhátrahagyásnak, a civilizáció mély válságaként értékelnek” (Medvéne 2013).

E problémák forrása szinte kivétel nélkül visszavehető a túlnépesedésre (Lorenz 1973: 21) vagy népességnövekedésre (Rakonczai 2008: 19; Szarka 2011: 21; Kováts-Németh 2010:), amely rávilágít olyan problémákra, mint a világelelmélet, a megújuló és nem megújuló természeti erőforrások korlátozottsága vagy a fokozódó környezetszennyezés.

Szarka (2011: 21) A Föld Bolygó Nemzetközi Éve (International Year of Planet Earth 2007–2009) kapcsán tíz témakörben tekintette át a globális környezeti kihívásokat: felszín alatti vízkészlet, természeti katasztrófák, Föld és egészség, éghajlatváltozás, energia- és nyersanyagkincs, óriásvárosok, a Föld mélye, óceánok, talaj, valamint Föld és Élet.

A globális problémák tehát rendkívül összetett, egymással összefüggésben álló részproblémákból állnak, ezért az egyik megoldási módjuk az lehetne, ha össze lehetne állítani egy prioritási sorrendet, amely a lehetőségekhez mérten objektíven (érdekcsoportoktól és hírérzékenységtől függetlenül) mutat egy pozitív változásokhoz vezető cselekvési irányt.

A Nobel-díjas Richard Smalley az emberiség előtt álló tíz legnagyobb problémát egymásra épülésük alapján rendszerezte. Kritériuma szerint „annak a problémának nagyobb a prioritása, amelynek megoldása feltételét jelenti annak, hogy a másikkal érdemben foglalkozni lehessen”. Ennek szemléletében az energia a legelső, hiszen alapvetően behatárolja mindenféle emberi tevékenység lehetőségét. Az energia és a víz alapfeltétele az élelmiszer-termelésnek, azaz a talaj hasznosításának. Az összes további tényező csak ezután következhet, hiszen ezek nélkül értelmetlen bármiféle környezeti kérdéstről beszélni (Szarka 2011: 25–26).

3. Túlfogyasztás

Szarka (2011: 21) a Földet érintő problémák alapvető okát a fogyasztói igények állandó növekedésében látja, amely egyrészt a népességnövekedésből, másrészt a jólét fokozódásából adódik. Biztosan állítható, hogy a fogyasztás növekedési fázisa belátható időn belül megakad, mert a Föld energia-, víz- és talajkészlete, továbbá egyes nyersanyagok mennyisége véges. Ez azonban nem tekinthető újdonságnak, mivel már a XVIII. század végén Malthus angol közgazdász is felismerte (Mátyás 1996: 22).

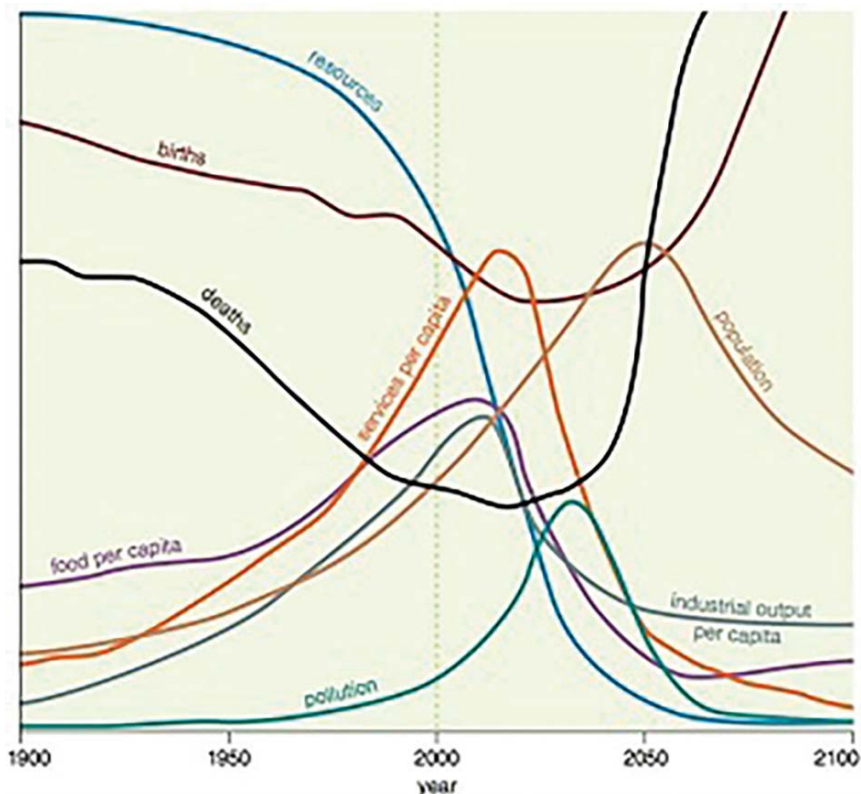
Az emberek mértéktelen fogyasztására több elmélet is született. Varga (2007: 42–43) által ismertetett evolúciós elmélet szerint az önkorlátozó (környezettudatos) stratégia csak akkor jelenthet előnyt a túlélésben, ha az adott populáció eléri a környezetének eltartóképességét, és nincs más tényező (ragadozó, betegség), amely szabályozná a populáció nagyságát. Önkorlátozás nélkül a populáció összeomlik vagy megsemmisül (Mátyás 1996: 24; Jakab–Varga 2007: 43). Ezt elősegíti, hogy a növekvő sűrűség mellett a testméret és a reprodukció csökken, a betegségérzékenység pedig nő (Mátyás 1996: 23).

Varga (2007: 43) Borhidi (2002) véleményével összhangban az emberiség azon káros jellemzőjét állít

ja előtérbe, amely megpróbálja a természeti törvényeket kikerülni, felülírni, mikor kísérletet tesz kiiktatni a populációt szabályozó tényezőket azért, hogy a viselkedésén ne kelljen változtatni.

E probléma kapcsán régóta megválaszolásra váró kérdés, hogy *hol vannak a növekedés határai?* Hol van az a határ, ahonnan már visszafordíthatatlan lesz a kizsákmányolás következménye? A probléma, hogy ezt szinte lehetetlen számszerűsíteni.

Ezekre a kérdésekre keresi a választ a *Római Klub* is, amely 12 világmodellt vizsgált rengeteg mutató alapján, pl. környezetszennyezés esetén: annak mértéke, abszorpciós idő, hatásának időbeli késése stb. (Rakonczai 2008: 19–21). A kapott világmodelleket sok (jogos) bírálat érte, azonban ez indította el a globális problémák körüli gondolkodást. A kritikák hatására újabb és újabb világmodellek kidolgozására került sor, amelyek más-más megközelítést alkalmaztak, de valamennyiben közös volt, hogy a Föld jövője átfogó gondolkodást és cselekvést igényel, különben katasztrófák sorozata vár az emberiségre (Rakonczai 2008: 23).

1. ábra: Világmodell (Forrás: Dennis Meadows: *limits to growth*: <https://www.peakprosperity.com/dennis-meadows-the-limits-to-growth/>)

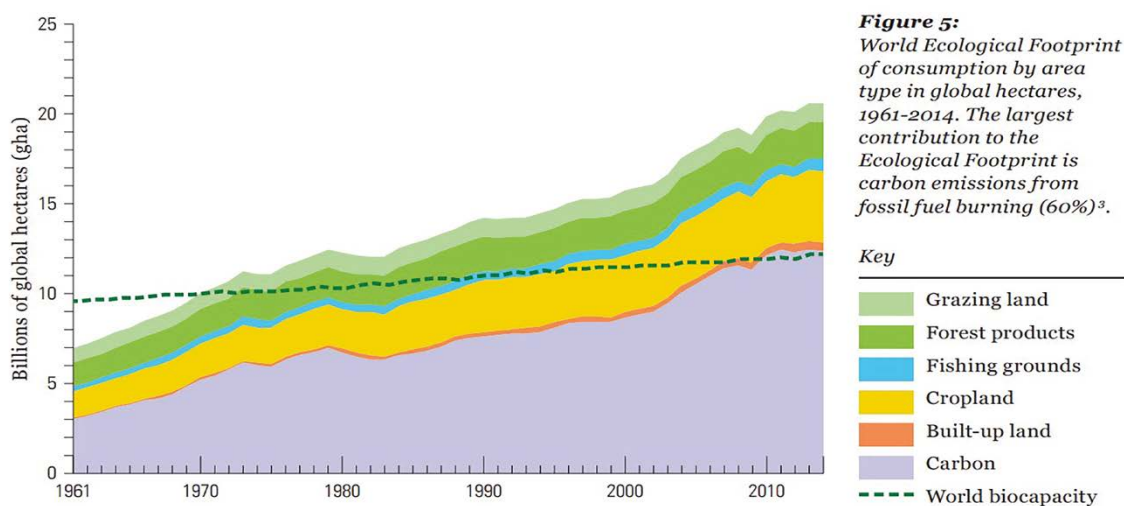
Az 1. ábra (számomra) legijesztőbb prognózisát a populációhoz tartozó görbe adja, amely az emberiség létszámának erőteljes csökkenését mutatja. Ha a globális problémák forrása (túlnépesedés, növekvő fogyasztási igények) szempontjából nézzük, és az embereket csak statisztikai adatnak vesszük, akkor még szerencsésnek is tekinthető ez a tendencia. A kép azonban korántsem ilyen rózsás, mert nem tudható, mi okozza majd ezt a csökkenést. Az ökológiai törvényszerűségeket (Mátyás 1996: 23) alapján várható *csökkenő reprodukтивitás* miatt születik egyre kevesebb gyermek, vagy a *növekvő betegségérzékenység* miatt kialakuló járványok (akár pandémia) korlátozzák az emberi populáció növekedését? Esetleg *háború* vagy valamilyen *környezeti katasztrófa* idézi elő a diagramban felvázolt csökkenést? (Netán több tényező egyszerre?) Mindenesetre minden helyzet esetében más-más foratókönyvvel kell számolni, amelyre számos könyv és film próbált példát hozni – nem sok reményt kecsegtetve.

A Földtudományi ismeretterjesztő füzetek¹⁰ több száma is felhívja a figyelmet a természeti kincsekkel való pazarló bánásmódra és lehetséges következményeire. A teljesség igénye nélkül: a felszín alatti édesvíz-készletek pazarlása, szennyezése; nem megújuló energiaforrások felélése; ritkaföldfémek korlátlan kitermelése; óriásvárosok növekedéséből fakadó természeti károk; a létfontosságú termőtalaj kizsákmányolása, tönkretétele (pl. ésszerűtlen műtrágya-, vegyszerhasználat miatt) (Szarka 2011: 22–25).

A túlfogyasztás kapcsán felvetett problémák azonban összetett és sokszor absztrakt jellegűek, ezért a gyerekek nehezen tudják befogadni. Célszerű ezért valahogy egyszerű, konkrét (érthető) példákon keresztül bemutatni a túlfogyasztás mértékét és veszélyét. Erre egy jó lehetőség az ökológiai lábnyom, amelyet a világmodellekhez hasonlóan sok kritika ért, mégis elvitathatatlan érdeme van abban, hogy segítse az adott egyén életmódjának értékelését.

„Az ökológiai lábnyom az a terület, ami károsodás nélkül (azaz fenntartható módon) meg tudja termelni az adott személy aktuális életviteléhez szükséges javakat. Számszerűsíti, hogy életmódunk mekkora hatással bír a környezetre” (Rakonczai 2008: 167).

Az eredeti megfogalmazásban hat elemből állt össze: termőföldek (1) és legelők (2) a táplálékhoz; erdők (3-4): fa- és papírfogyasztáshoz, ill. energiatermelés miatti széndioxid elnyelése; tenger (5): halfogyasztás; földterület (6): lakhatáshoz (Rakonczai 2008: 167).

2. ábra: Az ökológiai lábnyom összetevőinek megoszlása (legelő, erdő, halászat, szántóföldek, beépített területek, szén, a Föld biokapacitása), forrás: WWF, Living Planet Report 2018.

A 2. ábra igazolja a szénkibocsátás mértékéről szóló viták, egyezmények létjogosultságát, továbbá láthatóvá válik, hogy a túlfogyasztás, az ökológiai lábnyom-témakör oktatásával a klímaváltozás elleni küzdelmet is lehet segíteni.

Az ökológiai lábnyomot alkotó elemek az évek során folyamatosan bővültek, ahogy az egyes elemeken belüli kérdések is, de pontos számítás így sem garantált, mert minden apró részletre lehetetlen rákérdezni. A kapott eredményekkel azonban hozzávetőlegesen meg lehet láttatni az egyén fogyasztási szintjét; segíti az egyének, akár országok összehasonlítását. Ezen túl szembeállítja bennünket Földünk korlátozott lehetőségeivel és a fokozatosan növekvő igényeinkkel. Az egyéni szintre való lebontás pedig növelheti az egyén felelősségérzetét (Rakonczai 2008: 168). Ma már gyerekek által is könnyen kitölthető ökológiai lábnyom-kérdőívek (papíralapú és digitális) állnak rendelkezésre, ezáltal a túlfogyasztás nem túl egyszerű témakörét velük is könnyebb megértetni.

10 A GEO-FIFIKA Földtudományi ismeretterjesztő füzetek még mindig megtalálhatók és letölthetők a Földév honlapjáról: <http://www.foldev.ggki.hu/geofifika.htm>

4. Környezetvédelmi világnap (június 5.)

A környezetvédelmi világnapot 1972 óta, azaz 50 éve ünnepeljük. „1972-ben június 5-én nyílt meg Stockholmban »Ember és bioszféra« címmel az ENSZ környezetvédelmi világkonferenciája. A *Nyilatkozat az irányelvekről* című okmányban szerepel: »Az embernek alapvetően joga van a szabadsághoz, egyenlőséghez és a megfelelő életfeltételekhez olyan minőségű környezetben, amely emberhez méltó és egészséges életre ad lehetőséget.« A konferencia ezt a napot határozatában nemzetközi környezetvédelmi világnappá nyilvánította.”¹¹

A túlfogyasztás, ahogy korábban olvasható volt, a gyerekek számára nehezen értelmezhető, de az ökológiai lábnyom számításán keresztül könnyebben értelmezhetővé tehető. Az ökológiai lábnyomot alkotó elemek és a kiszámolásukat segítő kérdések és értékskálák mentén a gyermek megláthatja, hogyan él, és ha szeretne, hol tud változtatni. A projekt ezen ökológia lábnyomot alkotó elemek mentén próbálja megtanítani a kicsi ökológia lábnyom elérésének módjait.

Túlfogyasztás: környezetvédelmi világnap (június 5.) – „Törpe lábnyom” projekt

A projekt által megoldani kívánt problémák:		
Ismeretszint	Képességszint	Attitűdszint
<p>A diákok nem ismerik: a szükséglet és igény különbségeit, az ökológiai lábnyom jelentőségét a környezetvédelemben, a fenntarthatóság megteremtésében. A diákok nem értik, hogy nem csak a pénzben mérhető dolgok fontosak az életben, nem élhet/fogyaszthat senki sem korlátlanul, nincs joguk felélni más erőforrásait!</p>	<p>A diákok nem képesek: az ökológiai lábnyom kiszámítására, másokkal is megértetni a tudatos, mértéktartó életvitel fontosságát, felelősen gondolkodni az életmódjukról. Pazarló életvitelt élhetnek!</p>	<p>Nem alakult még ki bennük a környezetvédő attitűd. Nem proaktívak a környezetüket érintő ügyekben. Nem érznek felelősséget a környezet védelméért. Nem tudatos, takarékos, mértéktartó az életvitelük. Nem tudatos fogyasztók.</p>

A projekt céljai		
Ismeretszint	Képességszint	Attitűdszint
<p>Értsék meg: a szükséglet és igény különbségeit, az ökológiai lábnyom jelentőségét a környezetvédelemben, a fenntarthatóság megteremtésében, nem csak a pénzben mérhető dolgok fontosak az életben, nem élhet/fogyaszthat senki sem korlátlanul, nincs joga felélni más erőforrásait! Ismerjék meg a cselekvési lehetőségeket! Tudatosuljanak jelenlegi életmódjuk jellemzői! Vegyék észre a cselekvési lehetőségeket!</p>	<p>Legyenek képesek az ökológiai lábnyomuk kiszámítására! Legyenek képesek másokkal is megértetni a tudatos, mértéktartó életvitel fontosságát! Fejlődjön a kritikus gondolkodásra való képességük! Gondolkodjanak felelősen az életmódjukról! Kerüljék a pazarlást!</p>	<p>Alakuljon ki bennük a környezetvédő attitűd! Érezzenek felelősséget a környezet védelméért! Legyen tudatos, takarékos, mértéktartó az életvitelük! Váljanak tudatos fogyasztóvá! Legyenek proaktívak a környezetüket érintő ügyekben!</p>

A projekt időtartama: tanítási nap

A projekt helyszínei: iskola (tantermei, udvara); iskola közelében lévő kertek

A projekt tartalma

¹¹ https://jelesnapok.oszk.hu/prod/unnep/kornyeztvedelmi_vilagnap (A letöltés utolsó ideje: 2022.06.29.)

A projekt megvalósulási szakaszai, részecskék	feladat	módszer/ szervezési forma	eszköz	diákok által készített eredmény/ produktum
A téma megfogalmazása	1. nap:			
Játékos ráhangolás	Ökobingó – keress valakit, aki...	játék – frontális	minta: E-tananyagban	ökobingó
<p>Értse meg a szükséglet és igény különbségeit!</p> <p>Értse meg, hogy nem csak a pénzben mérhető dolgok fontosak az életben!</p>	<p>Mi a boldogság? – a boldogság fogalma, az ehhez kapcsolódó gondolatok, érzések kreatív megjelenítése.</p> <p>Mire van szükségem a boldogsághoz?</p> <p>A feladat: szabadon választott technikával (rajz, montázs, kollázs stb.) készítsenek Boldogságfát!</p> <p>B feladat: Írjatok verset a boldogságról! A versnek kötött formája van. (lásd: 13. o)</p> <p>A csoportok válasszanak a két témából! Boldogságindex, pénz és boldogság összefüggése, grafikon megbeszélése</p>	beszélgetés	E-tananyag – Tükörben a világ című kiadvány 13. oldala alapján	gyerekek alkotásai
Értse meg a szükséglet és igény különbségeit!	Nélkülözhetetlen, felesleges, kell is meg nem is – leltár készítése a legfontosabb forrásokról Beszélgetés, vita	vita	E-tananyag Bimbó boci bölkláza című könyv alapján; leltár-mintalap ugyanitt	
	Az ökológiai lábnyom	szemléltetés és magyarázat	E-tananyag	
<p>Értse meg az ökológiai lábnyom jelentőségét a környezetvédelemben, a fenntarthatóság megteremtésében!</p> <p>Tudatosuljanak jelenlegi életmódjuk jellemzői!</p> <p>Legyen képes az ökológiai lábnyoma kiszámítására!</p> <p>Értse meg, hogy nem élhet/foyaszthat senki sem korlátlanul!</p> <p>Értse meg, hogy nincs joga felélni más erőforrásait!</p>	<p>Az ökológiai lábnyom kiszámítása 4 fős csoportokban. Menete:</p> <ol style="list-style-type: none"> Párosával kapnak a diákok egy-egy ökológiai lábnyomot számoló feladatlapot, és – a füzetükbe írva az eredményeket – kiszámolják az ökológiai lábnyomuk nagyságát. Mindenki elmondja az eredményét. Megbeszéljük, kinek mekkora lett, kiknek a legnagyobb és a legkisebb. De ne áruljuk el, mennyi jutna igazságosan egy emberre! (2 ha/fő) Minden csoport kap egy egyformán négy részre osztott A4-es lapot, mindenki felírja a nevét az egyik területre, ez az ő „birtoka” a Földön. Hivatalosan, igazságosan ekkora területen élhetne. Minden csapat megkapja az 50 db lapocskáját, hogy ezután, mint egy mozaikot, kirakja a birtokát az A4-es lapon. Egyszerre csak az egyik diákét (lehetőleg, akinek a legnagyobb lett a lábnyoma), ő mondja a kérdésekre kapott eredményeit, a többiek pedig leszámolják a szükséges lapocskát. (1 lapocskára 5 pontot ér) A pakolás addig megy, ameddig el nem ér az adott diák a területe határáig, miközben még jóval nagyobb a lábnyoma ennél. Ekkor kérdezzük meg az adott diáktól, hogy most mit a teendő? (Segédkérdés: van-e joga a másik területéből elvennie, hogy a saját lábnyomigényét el tudja érni?) Ezután jöhet az, hogy eláruljuk, napjainkban egy emberre 2 ha terület juthatna. 	beszélgetés, elemzés, vizsgálat – egyéni, frontális	<p>Eszközök:</p> <p>csoportonként 1 db A4-es lap, amit hajtással vagy rajzzal 4 részre osztunk; csoportonként 50 db 1*1 cm-es színes papírlapocskára, ökológiai lábnyomot számoló feladatlap</p>	Ökológiai lábnyom

	Országok ökológiai lábnyomai – összehasonlítás adattáblák és grafikonok alapján		E-tananyag	
Tervezés	Ökológiai lábnyom csökkentése			
Legyen proaktív a környezetét érintő ügyekben! Vegye észre a cselekvési lehetőségeket! Alakuljon ki benne a környezetvédő attitűd! Gondolkodjon felelősen az életmódjáról! Legyen tudatos, takarékos, mértéktartó az életvitele! Kerülje a pazarlást! Érezzen felelősséget a környezet védelméért!	Hogyan csökkenthető az ökológiai lábnyom? – ötletek gyűjtése csoportban: A. csoport: hulladéktermelési lábnyom B. csökkentése C. csoport: vízfogyasztási lábnyom csökkentése D. csoport: közlekedési lábnyom csökkentése E. csoport: ételmiszer-fogyasztási lábnyom csökkentése	beszélgetés írásban - technika, beszélgetés, vita, gyűjtés, vizsgálat, alkotás - csoportos csökkentése	E-tananyag: ökológiai lábnyom- tájékoztató füzet; csomagolópapír, íróeszköz	Ötlettár
	A projekt értékelése (résztevők)	Hangu- latgörbe technikával, beszélgetés - csoportos, frontális	csomagolópapír, filcek	értékelő plakát
Legyen proaktív a környezetét érintő ügyekben! Legyen képes másokkal is megértetni a tudatos, mértéktartó életvitel fontosságát! Érezzen felelősséget a környezet védelméért!	A projekt eredményeinek bemutatása: boldogságfák, plakátok, reklámok, társasjátékok (első körben szülők, iskola vezetése, utána kollégák és osztályaik). Az ökológiai lábnyom csökkentésének tippjeit bemutató plakátok kerüljenek ki az iskola folyosójára, hogy minél többen találkozzanak vele!	kiselőadás, tárlatvezetés	A projekt alatt készült termékek	Kiállítás a projekt alatt készült termékekből

Felhasznált irodalom

- Avornicului M.–Seer L.–Benedek B. (2016): *Identitás a XXI. század információs társadalmában, az internet hatásai*. In: Logisztika–Informatika–Menedzsment folyóirat, BGE, Budapest, 2016/1. 70–74. Link: https://uni-bge.hu/GKZ/Kutatas-Projekt-Mobilitas/LIM-Folyoirat/2016/Cikkek/Ck_Avorn.pdf
- Bereczkei Tamás (2003): *Evolúciós pszichológia*. Osiris, Budapest.
- Borhidi Attila (2002): *A növények társadalma*. In: A Mindentudás Egyeteme honlapja. Link: <https://mindentudas.hu/el%C5%91ad%C3%A1sok/tudom%C3%A1nyter%C3%BCletek/term%C3%A9szettudom%C3%A1ny/106-biol%C3%B3giai-tudom%C3%A1nyok/6009-a-noevenyek-tarsadalma.html> (Az utolsó letöltés ideje: 2019. január 16.)
- EFSA (2015): *The 2013 European Union report on pesticide residues in food*. Link: <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2015.4038>;
- Faragó Sándor (2006): *Miért vadászunk?* In: A Mindentudás Egyeteme honlapja. Link: <https://mindentudas.hu/el%C5%91ad%C3%A1sok/tudom%C3%A1nyter%C3%BCletek/term%C3%A9szettudom%C3%A1ny/107-k%C3%B6rnyezettudom%C3%A1nyok/6148-miert-vadaszunk.html>
- Ferenc pápa (2015): *Laudatio si'* – *Áldott légy* kezdetű enciklikája, Szent István Társulat, Budapest, 164.
- Jakab György–Varga Attila (2007): *A fenntarthatóság pedagógiája*. (Fenntarthatóság és globalizáció 4.) L'Harmattan, Budapest, 74.

- Kovátsné Németh Mária (szerk.) (1998): *Erdőpedagógia*, ATIF, Győr, 250.
- Kováts-Németh Mária (2010): *Az erdőpedagógiától a környezetpedagógiáig*. Comenius, Pécs, 313.
- Láng István (főszerk. 2002): *Környezet- és természetvédelmi lexikon I-II*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 664, 558.
- Lányi András (2007): *A globalizáció folyamata*. (Fenntarthatóság és globalizáció 1.) L'Harmattan, Budapest, 61.
- Lorenz, Konrad (1973): *A civilizált emberiség nyolc halálos bűne*. Cartaphilus Kiadó, Budapest (újvári kiadás: 2002), 134.
- Mátyás Csaba (1996): *A biodiverzitás védelme és az erdőgazdálkodás*. In: Erdészeti ökológia (szerk. Mátyás Csaba) Mezőgazda Kiadó, Budapest, 312.
- Medvé né dr. Szabad Katalin (2013): *A fenntartható fejlődés gazdaságtana*. In: Digitális Tankönyvtár honlap. Link: https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop412A/0007_a4_1049_1051_fenntarthatofejl_2/a_globalis_problemak_ertelmezese_es_felosztasa_rWjyQRx6vkJHO3A8.html (Az utolsó letöltés ideje: 2019. január 21.)
- Rachel Carson (1962): *Néma tavasz*. Katalizátor Kiadó, Páty, 2007 (második javított kiadás), 267.
- Rakonczai János (2008): *Globális környezeti kihívásaink*. Universitas Szeged Kiadó, Szeged, 202.
- Szarka László (2011): *Globális kihívások*. In: Együtt a környezetért (szerk. Kováts-Németh), Győr, Palatia, 21–29.
- Szent-Györgyi Albert (1970): *Az őrült majom*. Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 2014 (újvári kiadás), 200. Digitális változat: <http://www.picaso.hu/Letoltések/az%20orult%20majom-szent%20gyorgyi%20albert.pdf> (Az utolsó letöltés ideje: 2019. január 21.)
- Vida Gábor (2001): *Helyünk a bioszférában*. Typotex, Budapest, 128.

II. NEMZETI KINCSEINK: ÜNNEPEK, NEMZETI ÉRTÉKEK A DIASZPÓRA HÉTVÉGI MAGYAR ISKOLÁIBAN

MÁRCIUS 15. SAN FRANCISCÓBAN A 43-77-ES CSERKÉSZCSAPATNÁL

– Keszei Etelka Rózsa, Kányádi Sándor Magyar Iskola –

A projekt online elérhetősége:

Az általam tervezett projekt csak a cserkészeten lévő keretmese eljátszása volt, de a magyar iskola (2. állomás) és a katolikus misszió által szervezett ünnepség (3. állomás) szervesen és időbelileg is kapcsolódik hozzá, ezeket is megjelenítettem a leírásban.

Kép forrása: saját

Az 1848-as események eljátszása, a forradalom és a szabadságharc kezdete
„A magyarok Istenére esküszünk, esküszünk, hogy
rabok tovább nem leszünk!”

A projekt célja: Az 1848-os forradalom szereplőinek, eseményeinek megismertetése a gyerekekkel, élményalapú, tapasztalati úton megvalósuló tanulás, kreativitás, manuális ügyesség fejlesztése, csoportmunka, közösségfejlesztés, magyarságtudat erősítése.

A projekt szereplői: a 43-77-es San Francisco Bay area cserkészcsapat vezetői (irányítók, foglalkozásvezetők), a Kányádi Sándor Magyar Iskola tanárai (tanárok), az őrvezetők (szereplők és csapatvezetők), cserkészek (kb. 60 gyerek 6-14 évesek), meghívott szereplők: az Első Magyar Kaliforniai Huszárregiment tagjai.

Fejlesztendő területek: történelmi ismeretek, kulturális kompetencia, beszédkészség, szókinccsfejlesztés, vizuális és ügyesség fejlesztése, kooperáció fejlesztése, csoportdinamika, problémamegoldó képesség, alkalmazott módszerek, technikák: drámajáték, szerepjáték, alkotás, képzőművészeti eszközök, beszélgetés, információközlés, értelmezés.

Átadandó tudás: 1848. március 15. mint dátum, forradalom, osztrákok, 12 pont, Petőfi, Nemzeti dal, Tácsics, Kossuth, Gábor Áron (Jókai Mór, Szendrey Júlia), huszárok, ágyú, kokárda, csákó.

Dalok: Kossuth Lajos azt üzente, Gábor Áron rézágyúja

A projekt részletes bemutatása, leírása, menete

Helyszín: a cserkészgyűlések helyszíne, a Woodside Priory iskola termei, gyülekezőtere, színházterme és a focipálya.

Főbb események:

magyar iskola (háttértudás átadása, korosztálynak megfelelően),
ünnepség a színházteremben,
kézművesség és csata a focipályán.

Időbeosztás:

12:30 sorakozó, keretmese elindítása, Táncsicsot letartóztatják -- alakuló tér, fent
12:30-1:45 magyar iskola -- fent a termekben
1:00 zászlók előkészítése -- színházterem közelében
foglalkozások kialakítása a focipályán
1:45 levonulás a cserkészekkel a színházterembe
2:00 bevonulás zászlókkal és a huszárokkal, aki nem szerepel, leül a nézőtéren -- színházterem
2:00-3:00 ünnepség -- színházterem
3:00-3:30 csúszás, uzsonna -- focipálya közelében
3:30-3:40 sorakozó, keretmese 2. Rész Nemzeti dal, csapatbeosztás -- focipálya
3:40-5:00 forgósínpados cserkészprogram márc. 15-ről, -- focipálya
5:00-5:25 csata, kiszabadítjuk Táncsicsot -- focipálya
5:25 záró sorakozó -- focipálya

Keretmese:

Táncsicsot letartóztatják, kitör a forradalom, Petőfi elszavalja a Nemzeti dalt, a cserkészek csatlakoznak a forradalomhoz, (állomások: csákó, kokárda, 12 pont, huszáregyenruha-bemutató, dal, katonai kiképzés, ágyú kipróbálása, történelmi háttérismeretek) és zárásként megrohanják a budai várat és kiszabadítják Táncsicsot.

Eszközök:

- magyar és osztrák zászló,
- jelmez az osztrák katonáknak (egy piros-fehér szalag elég) és a magyar szereplőknek,
- műanyag bilincs (halloweenes ládából),
- piros és fekete karton, színes papír, ollók, ragasztó,
- nemzeti színű szalag, tű, olló,
- zokniágyú, lufik, zoknik, célpont,
- 12 pont lézerrel kifaragva, highlighter, UV-lámpa,
- trombita, dob, szaxofon, furulya, megafon,
- nevek kitűzve.

Szereplők:

- osztrák katonák, egy vezetővel,
- Táncsics (letartóztatják, kiszabadítjuk),
- Petőfi Sándor (Nemzeti dal),
- Szendrey Júlia (kokárdakészítés),
- Jókai Mór (12 pont),
- Kossuth Lajos (katonai kiképzés, csatavezető),
- Gábor Áron (ágyú),
- Laborfalvy Róza (népdalok).

Jelenetek, állomások

1. Keretmesekezdés a sorakozónál, Táncsics letartóztatása

Szereplők: Táncsics, márciusi ifjak és osztrák katonák.

Jelenet: trombita, gyülekező. Az osztrák katonák bevonulnak zászlóval (dob esetleg?) és németül elkezdik zaklatni a cserkészeket: „steh gerade, Schlange stehen, mach die Linie, geh zu deiner Gruppe, sollst bestrafen werden, es ist verboten, nix magyar... Auf Deutsch, nur Deutsch, sollst nicht auf ungarisch...” Táncsics Mihály és a márciusi ifjak beavatkoznak, szabadságot, a cserkészek terheinek eltörlését követelik. Az osztrákok letartóztatják, bilincsbe verik és elviszik. **Kellékek:** osztrák zászló, osztrák katonajelmez, bilincs.

2. Magyar iskola: Háttértudás átadása korosztályok szerint

Óvodás, kisiskolás korosztálynak forrás:

Link: <https://skillo.hu/>

Letölthető ötletek (17 és 32 ötlet) <http://ww7.piroshungary.com/>

Nagyobbak: történelemóra a magyar iskola programja szerint.

3. Ünnepség a színházteremben

- a katolikus misszió forgatókönyve alapján bevonulás zászlókkal és a huszárokkal (vagy minden második évben részvétel a református egyház ünnepségén),
- a szereplők hátramennek a színpad mögé,
- műsor a katolikus misszió forgatókönyve szerint,
- aki nem szerepel, leül.

4. Nemzeti dal eljátszása, a keretmese folytatódik

Szereplők: Üzenethozó, Petőfi, Jókai, Kossuth Lajos, Gábor Áron

Jelenet: Az üzenethozó bekiabálja, hogy Bécsben kitört a forradalom. Jön Petőfi és Jókai, közlik, hogy „legyen Magyarországon is szabadság, legyen forradalom”, és elszavalják a Nemzeti dalt. A refrént betanítják és mindenki mondja. A cserkészeket felkérlik, hogy segítsenek kivívni a szabadságot, és készüljenek fel a csatára. Kossuth Lajos beosztja a 6 regimentet, felolvassa az őrsvezetőket, akik a gyerekekkel maradnak, és aztán pl. az elsők, a másodikok stb. kilépnek. Minden csapatba mindenféle korú gyerek kerül, így a nagyok tudnak segíteni majd a kicsiknek. Szalagot kapnak, hogy meg tudjuk őket különböztetni.

Kellékek: magyar zászló, Nemzeti dal kinyomtatva, szalagok

5. Állomások a foci pályán

80 perc összesen. (A beosztás másként is mehet, ez egy javaslat, lehet az is, hogy csak 3 állomás lesz, össze lehet vonni a katonai kiképzést és a dal tanulást, illetve a nyomdát a háttértörténettel, de nálunk úgy sok lett volna a gyerek egyszerre.)

Beosztás: Dupla állomások, mert a kokárdakészítés önmagában dupla állomás lesz, oda több idő kell. A dupla állomások egymás mellé kerülnek, és először egymással cserélnek. Utána jön a nagy csere a dupla állomások között. Egy szimpla állomás 10 perc, utána 3 perc csere, a kokárda így 23 perc lesz.

5a. Kokárda- és csákókészítés, dupla állomás

Szendrey Júlia kokárdát készít a gyerekekkel, aki kész van, segít a kicsiknek és csinálhat csákót. 2 csapat, 2 külön asztalnál, de egyidőben ugyanazt csinálva, vagy kokárda a nagyoknak, csákó a kicsiknek.

- Vezető,
- Plusz segítők,
- Őrsvezetők,
- Kellék: tű, cérna, olló, nemzeti színű szalag,
- Kellékek: piros és fekete kartonpapír, olló, ragasztó esetleg gumiszalag,
- Idő: 23 perc.

Csákókészítés: <https://www.youtube.com/watch?v=niOcrowbt7A>

5b. Katonai kiképzés

Kossuth Lajossal és Gábor Áronnal, sorakozás, vigyázz, pihenj, menetelés, zoknibomba-hajítás, ágyúval lővés. Bónuszként fel lehet virágozni az ágyút...

- Vezető,
- Órsvezetők,
- Kellék: zoknibomba, lufi, ágyú, célpont,
- Idő: 10 perc.

Az ágyú a T-shirt canon átalakított változata, egy műanyag csőben lufit pumpálunk fel, amikor kidurrán, kilövi a zoknit. Sok fajta módszer van, kicsikkel ez a legveszélytelenebb. 2 biciklikereket tettünk rá, hogy korhűbb legyen. Kb. 5 méterre lőtt el, és azért durrant is kicsit.

5c. Daltanulás

Laborfalvy Róza vezetésével a cserkészek 2 népdalt tanulnak meg: Kossuth Lajos azt üzente, Gábor Áron rézagyúja, ezt el is kellene tudni mutogatni.

- Vezető,
- Órsvezetők,
- Kellék: furulya, szaxofon, egyéb hangszer,
- Idő: 10 perc.

5d. Huszárok, háttértörténet

Az 1. kaliforniai huszárezred tagjai meséltek a történetükről és az egyenruhájukról, és mindenki felvehette a csákót és megfoghatta a kardot.

Ha a huszárok nem jönnek, akkor lehet kvízt csinálni a márciusi eseményekből, fontos, hogy korosztálynak megfelelő kérdések legyenek, és mindenki szerepeljen.

- Vezető,
- Órsvezetők,
- Kellékek: huszárok, egyenruha, csákó, kard,
- Idő: 10 perc.

5e. 12 pont - Landerer nyomdája

Jókai Mór segítségével kinyomtatjuk a 12 pontot, és közben megbeszéljük.

- Eredeti ötlet: lézerrel kifaragtuk a 12 pontot, át lehet satírozni.
- Újabb ötlet: láthatatlan tintával (Invisible Ink) leírni az egyiket a 12 pontból, áthúzni a másik tollal, hogy látható legyen, és elolvasni a pontot.
- Ami megvalósult: UV-lámpa és highlighter lett színes lapon, jól működött.
 - Vezető,
 - Órsvezetők,
 - Kellék: Invisible ink, falapok a 12 ponttal, Highlighter és UV-lámpa,
 - Idő: 10 perc.

6. Zárócsata

Trombitaszó, gyülekező. Petőfi megint előadja a Nemzeti dalból az első versszakot, és közli, hogy ki kell szabadítani Táncsicsot. Jókai megmutatja, hol vannak az osztrákok, elmondja a szabályokat, mindenki kap 1 vagy 2 zoknibombát, és támadás.

A projekt értékelése

- A gyerekek közvetlen élményként élték át a történelmet, így könnyebben tudják értelmezni és rendszerezni a magyar iskolában kapott tudásanyagot.
- A különböző tevékenységek (szerepjátás, kézműveskedés, daltanulás) egymást erősítve segítették a tanulási folyamatot.
- Erősödött a gyerekek magyarságtudata és az ünnepségen való részvétel miatt a helyi közösséggel való kapcsolatuk is.
- Mivel nem korosztályonkénti, hanem vegyes csoportokat alakítottunk ki, ezért a nagyobbak tudtak segíteni a kisebbeknek, megvalósult a csapatépítési cél is.
- Mindenki nagyon élvezte, rendkívül jól szórakoztunk.

DRÁMAPEDAGÓGIAI GYAKORLATOK ALKALMAZÁSI LEHETŐSÉGEI-56'OS PROJEKT

– Balogh-Pécsi Anett, Széchenyi István Egyetem –

A dráma pedagógiai értelmezése

Bolton (1979) szerint a dráma egy olyan játék, amelyben felépül egy képzeletbeli világ, amelybe a szereplők bevonódnak, valós problémákkal találkozhatnak, miközben valós tudásra és tapasztalatokra tehetnek szert. A dramatikus tevékenységformákat Bolton (1979) négy fő típusba sorolta, melyek közt nincsenek éles határok, mindegyik típusnak megvan a szerepe a drámapedagógiában: (A) Gyakorlatok: (1) közvetlen tapasztalatszerzés, (2) dramatikus készségfejlesztés, (3) helyzetgyakorlatok, (4) játékok, (5) egyéb művészetek (pl. képzőművészet) formanyelvének bevonása; (B) Dramatikus játék (iskolai keretek közötti „mintha” játék); (C) Színház és (D) Tanítási dráma (Drama in Education). Takács (2008) tipológiájában az E) típus a Szakértői dráma az F) típus a Színházi nevelés (Theatre in Education).

A „C” típusú dráma a *színház* (Bolton 1993), egy megtanult, begyakorolt, közönség előtt bemutatott produkciót jelent (Sárvári 2015), mely a saját teljesítmény iránti belső elvárást fokozza, ezenkívül nagyfokú jelenlétet és együttműködést igényel a résztvevőktől (Sárvári 2015). A „C” típusú drámához tartozik a megírt drámák adaptálása, irodalmi színpadok szerkesztett játéka, valamint egy mű közös dramatizálása. Ezekben az esetekben sok a megkötés, a résztvevőknek színházi tudással is kell rendelkezniük (Tölgyessy 2008). A színház jellemzői közé tartozik a szöveg és az akció, melynek megjelenítése szolgálja a színjáték vagy történet tartalmát. A színházi típusú munka előadás nélkül is hasznos a gyerekek számára, mert megtanulnak úgy játszani, mintha lenne közönségük, vagyis megtanulják kívülről látni saját magukat (Bolton 1993).

A drámajáték

A drámajáték – többek között – lehetőséget biztosít a gyerekek számára, hogy kooperatívan és egymást segítve dolgozzanak, nyitottságot és toleranciát mutatva fejezzék ki gondolataikat és érzelmeiket, megtanulják, hogyan legyenek hatással másokra, és belehelyezkedhetnek mások helyzetébe (Üstündag 1997). A drámaóra elsősorban a drámajáték eszköztárának megismerését helyezi középpontba, nem elméleti ismeretek tanítását. A dráma tevékenységközpontú, ezt a tevékenységet elemző beszélgetések követik. A társakkal végzett közös munka és játék során, egy az oldottabb, érzelmi biztonságot nyújtó légkörben elérhető, hogy a gyerekek őszintén nyilvánuljanak meg, a gátlásos gyerekek feloldódnak, a játékosok önként fogadják el az együttműködés szabályait, motiváltan, alkotó módon, aktívan vegyenek részt a drámajátékban, emellett jobban figyeljenek önmagukra és társaikra.

Az ön- és csoportismereti játékok révén a gyerekek fejlődést mutathatnak abban, hogy elfogadják és vállalják önmagukat. Fejlődik az önuralom, önmérséklet, önfegyelem, a társra való figyelés az empátikus készség fejlődésével párosul. Kialakul, fejlődik a gyerekekben mások és önmaguk megértésének, elfogadásának képessége, a toleráns magatartás. A szituációs játékokban az improvizáció, a kapcsolatteremtő és kapcsolattartó, kommunikációs és metakommunikációs gyakorlatok segítik a gyerekeket abban, hogy eligazodjanak a legkülönbözőbb élethelyzetekben, kezelni tudják a konfliktusokat, emellett pontosabban és árnyaltabban fejezzék ki magukat. Segíti őket abban, hogy értékékként fogadják el az önálló gondolkodást, kreativitást, szociális érzékenységet, és kulturáltabbá váljon vitakészségük. A páros és csoportos szituációs játékok közben a gyerekek olyan helyzetekbe kerülnek, amelyek révén megtapasztalhatják, kipróbálhatják az életkoruktól eltérő szerepeket is, ezzel empátiakészségük is fejlődik; olyan helyzeteket tapasztalhatnak meg, amelyekben játékos körülmények között saját és mások életére kiható döntéseket hozhatnak, olyan szituációkat próbálhatnak ki, amelyekben ők maguk kerülnek döntési helyzetbe. A foglalkozásokon fontos

az érzékenyítés, a belső látás finomítása. A színpadon lehetnek, és vannak is sablonok, normák (kultúrától függően), s ezeket meg is tanulhatjuk, átvehetjük, de akkor lesz a tér, a látvány a miénk, az előadásé, a játéké, ha az adott témához, szituációhoz és a résztvevőkhöz illő.

A projekt célja

Célja elsősorban az október 23-i ünnepi előadás létrehozása. A próba megkezdése előtt szükséges a ráhangolódás a témára és a közös munkára, amelynek elengedhetetlen feltétele a jól artikulált beszéd és a színpadi mozgás elsajátítása, a dráma és színház formanyelvének megismerése. A beszédfejlesztés, beszédtechnika, a kifejező beszéd fejlesztése, jelenetek tervezése, az improvizációs képesség fejlesztése, egy előadás megtervezése és kivitelezése a projekt végső célja.

A projekt során kialakítandó konkrét tanulási eredmények

Képesség	Tudás	Attitűd	Autonómia/ Felelősség
Részt vesz verbális és nem verbális kommunikációs játékokban, megtapasztalja az önkifejezés több formáját. Ezek segítségével képes érzéseinek és véleményének kifejezésére, valamint saját és mások tevékenységének értékelésére is. Fejlődik a tiszta, érthető, artikulált beszéd, a világos, adekvát nyelvhasználat területén. Részt vesz egész csoportos, kiscsoportos tevékenységekben, és vállal egyéni tevékenységeket is. Megtapasztalja saját készségeit és képességeit, felismerheti, miben kell még fejlődnie.	Ismeri a különböző készségfejlesztő gyakorlatokat. A szituációs játékok rögtönzésre épülnek, mely során a résztvevők saját élményeiket, vágyaikat, félelmeiket dolgozhatják fel, építhetik be az improvizációkba, emellett új ismereteket is szerezhetnek a viselkedési módok, a kapcsolatteremtés és kapcsolattartás területén, miközben fejlődnek társas és kommunikációs készségeik.	Aktívan részt vesz a dramatikus tevékenységekben, nyíltan kommunikál. Hajlandó meghallgatni a társait, érdeklődik partnere nézőpontja, véleménye, sokat kérdez, saját álláspontja mellett kiáll, de képes elismerni, ha téved, valamint felelősséget vállal tetteiért.	Felelősséget érez és vállal önmagáért és társaiért. A dramatikus tevékenység során, a mintha-helyzetekben, a közös munka folyamatában megtapasztalja, hogy kisebb és nagyobb közösségének működése az ő felelőssége is. Társaival együttműködve szituációkat alkot és elemez.

A projekt menete

1. foglalkozás

A foglalkozás célja: ráhangolódás a közös munkára, a koncentráció és a figyelem, a színpadi mozgás fejlesztése, egymás megismerése dramatikus helyzetekben.

Alkalmazott módszerek: kiscsoportos munka, pármunka, improvizáció

Idő: 90 perc

Kellékek: cédulák, elegendő tér a mozgásos gyakorlatokhoz, ritmusgyakorlatok, hanggyakorlatok

Korcsoport: 13-14 évesek

Tevékenységek/gyakorlatok

Tapsos-dobbantó ritmusgyakorlatok: felelgető tapsdobbantó vagy tapsvisszhang: a tanár egyet tapsol, a többiek két tappsal válaszolnak. Ha a tanár kettőt tapsol, a többiek egy tappsal válaszolnak. Ugyanezt dobantással is eljátsszuk, majd a tapsot és a dobantást kombináljuk: egy tapsra két dobantás, két dobantásra egy taps a válasz.

Spanyol ritmus. Ez is tapsdobbantó a következőképpen: az első ütem mindig dobantás, a többi taps.

Hangbúra. Egy játékos benn áll a körben, a többiek kiadnak egy hangot, melynek intenzitását és a játékosok mozgását a csukott szemű, középen álló irányítja.

Állj úgy, mintha madárijesztő lennél; mintha könnyű kendő lennél, akit felkap a szél! Képzeld el, hogy kiscsibe vagy a tojásban! Most kezdj kibújni a tojásból, lassan feszítsd szét a tojánhéjat! Mássz ki egy mély gödörből! Egy kötélbe kapaszkodj! Lufi vagy, akit éppen most fújnak fel. Most lassan ereszd ki magadból a levegőt!

Járkálj úgy! Töltsd ki a teret, az egész színpadot! Úgy járj a térben, mintha a pusztán lennél! Nagyvárosi forgatagba kerültél. Ne ütközz! Fel ne ébredjen az alvó kisbaba! Bajnokként tértél haza a sportversenyről.

Járj úgy, mintha köd lenne! Fáztok. Hőség van. Siettek. Nagyon fúj a szél. Mintha egy kis majom lennél; mint-ha egy kisbaba lennél, aki most tanul járni; mintha a hideg télben befagyott folyón kellene átkelned; mintha nagy medve lennél; mintha egy lopakodó macska lennél; mintha épp szöknél valahonnan.

Ritmusgyakorlatok és hanggyakorlatok

<p style="text-align: center;">Ritmusgyakorlatok</p> <p>Weöres Sándor: Gyermekversek</p> <p>Ha vihar jó a magasból, ne bocsáss el, kicsi bátyám. Ha falomb közt telihold lép, kicsi néném te vigyázz rám.</p> <p>Falu végén van a házunk, a bozótból ki se látszik,</p> <p>de a cinke, ha leröppen, küszöbünkön vacsorázik.</p> <p>Égi csikón léptet a nyár, Tarka idő ünnepe jár, Táncra való, fürdeni jó, Nagy hegy alatt hűsöl a tó.</p> <p>Hogyha kijössz, messzire mégy, Hogyha maradsz, csípdes a légy. Habzik az ég, mint tele tál, Tarka idő szóttese száll.</p> <p style="text-align: center;">Vegyés ritmusú szólások</p> <p>Ne állj itt úgy, mint egy Á betű! Aki Á-t mond, mondjon B-t is! Elmegyünk Abára a bornak javára. Ért hozzá, mint tyúk az ábécéhez. Az ábécét se tudja, mégis papolni akar. Az ablakon kérik, az ajtón nem viszik. Örül, mint az ablakos, mikor hanyatt esik. Vastag abrosz, vékony ebéd. Jobb egy adok, mint száz kérek. Angyal a szava, de ördög a szíve.</p>	<p style="text-align: center;">Ritmikus szólásgyakorlatok</p> <p>Ritka, mint a fehér holló. Öregember nem vén ember. Nem nőnek a fák az égig. Köd előtte köd utána. Láttam én már karón varjút. Illa, berek, nádak, erek. Holtomiglan holtodiglan. Aki bírja, marja. Minden lében kanál. Csínján bánik vele. Vak vezet világtalant. Ahány ház, annyi szokás. Pénz beszél, kutya ugat. Adtál uram esőt, nincs köszönet benne. Amit ma megtehetsz, ne halaszd holnapra! Madárláta kenyér. Szakasztott az apja. Rossz fát tett a tűzre. Sípbal, dobbal, nádi hegedűvel.</p> <p style="text-align: center;">Szöveges hanggyakorlatok</p> <p>Te voltál! – Nem én voltam! Mondd meg neki! – Mondd meg te! Nem voltál ott! – De ott voltam! Ne kiabálj! – De kiabálok! Engedd meg! – Nem engedem! Vállald el! – Nem vállalom!</p> <p>Megmondtam neked hétfőn, hogy hozd be nekem szombatra, de neked hiába beszél az ember! – Megmondtam neked hétfőn, hogy nem tudom behozni szombatra, de te nem értesz a szóból!</p>
<p style="text-align: center;">Weöres Sándor hanggyakorlatai (részlet)</p> <p>A. Alma alva ring az ágon, alma álma áhítat, se érzése, de gondolat, tisztá fény az alma-álom.</p> <p>B. Benn a belső boltozatban bánatban és borulatban születik a szerelem, hogy egy s kettő sok legyen.</p>	<p style="text-align: center;">Weöres Sándor: Tavaszköszöntő</p> <p>Sándor napján megszakad a tél, József napján eltűnik a szél, zsákban Benedek hoz majd meleget, nincs több fázás, boldog, aki él.</p> <p>Már közhírré szétdoboltatik: minden kislány férjhez adatik, szőkék legelébb, aztán feketék, végül barnák és a maradék.</p>

Páros gyakorlatok: egyenletes járással induljon el a páros egyik tagja a teremben! A párja igyekezzen minél többször az útjába állni, úgy, hogy irányváltoztatásra kényszerítse! A járás tempója maradjon azonos!

A párok pingpongoznak: hirtelen elvarázsolnak bennünket, teljesen lelassul a mozgásunk, majd teljesen felgyorsul (ugyanazt úszással, focizással).

Csoportalkotás: tapsra alakítsatok ki az elhangzott számnak megfelelő létszámú csoportot!

Szavanként beszélünk: páros jeleneteket játszunk, de minden jelenetben négyen vesznek részt. Kétten játszanak egy szereplőt, és csak úgy mondhatják el a szövegüket, hogy a két játékos felváltva mond egy-egy szót a mondatból, például: „Már-megint-hol-voltál-az-este?”. A választ a másik két ember adja: „Semmi-kö-zöd-hozzá!”. Ha már egy kicsit belejöttetek, figyelhetek arra, hogy ne legyen széttagolt a beszédetek, hanem folyamatos mondatokat mondjatok! Ehhez nagyon kell figyelni a másikra! A jelenetek címeit a játékvezető előre egy borítékba teszi, onnan húz mindenki. Javasolt jelenetcímek: Anyu, engedj el a buliba! / Ilyen ruhában nem jössz el a Nagyihoz! / Nincs pénzünk biciklire! / Nem ezt akartam a születésnapomra!

Mondatonként beszélünk: ebben a játékban is ketten-ketten játszanak. A mondatokat pont úgy mondják, mint az előző játékban: azaz egyszer a pár egyik tagja szólal meg, majd a másik. A felelés is felváltva történik. A játék kezdése előtt adjatok egy címet! Például: - „Anyu, átmehetek a barátomhoz?” - „Vidd le a szemetet!” - „Én ezt nem értem!”

A játékvezető indítja a játékot, s a játék közben tapsal leállítja. Kis cédulán a párok egy-egy tagjának titkos utasítást ad. Például: „Légy mindig nagyon dühös, kiabálj, veszekedj!”; „Folyton hangoztasd, hogy nagyon sietned kell!”. A játékvezető tapsára folytatódik a játék, és azoknak, akik cédulát kaptak, aszerint kell viselkedniük, a többieknek pedig alkalmazkodniuk kell az új helyzethez.

Levezető játék: patak. A székek zúgó, sebes hegyi patak kövei. Úgy kell elhelyezni a „köveket”, hogy éppen át lehessen lépni egyikről a másikra! Ha kész a patakon átvezető kőút, együtt, egymás kezét fogva kell majd átkelni a vízen. Próbáljon meg a csapat arra törekedni, hogy mindenki megmeneküljön az átkelésnél! Az a fontos, hogy a csapatnak együtt kell átkelnie.

2. foglalkozás

Téma: a színházi formanyelv tanulmányozása

Tevékenységek: a színházi előadások alapelemeinek megismerése, a gyakorlatban történő kidolgozása. Közös dramatizálás. A szöveg látványelemekkel történő kidolgozása, egyéb látványelemekkel történő kiegészítése.

Alkalmazott módszerek: kiscsoportos munka, improvizáció

Idő: 90 perc

Kellékek: bőröndök, füzetek, tollak, kendők

Korcsoport: 13-14 évesek

Felhasznált segédanyagok: Geisbühl Tünde: Színházi vizualitás tananyagai (kézirat)

Fogalmak: szerep, szereplő, cselekmény, helyszín, fontosabb színházi látványelemek, effektusok ismerete.

Tevékenységek/ gyakorlatok

EGÉSZ CSOPORTOS MEGBESZÉLÉS: Körbejárjuk, milyen szoros kölcsönhatásba került mára színház és képzőművészet, milyen nagy az átjárás a két művészeti terület között, illetve mennyire megállapíthatatlanok a határok. A következőkben annak próbálunk utánajárni, a hagyományosnak mondható színházi keretek között milyen fontosabb színházi látványelemek, effektusok léteznek, hogyan tudunk hatást elérni, az érzelmeket hatékonyan kifejezni.

ÜZENET: Hagyj egy üzenetet! A tartalmát te döntheted el. Rendelkezésedre áll újságpapír, filctoll, gyurma, maragacs, olló. Úgy készítsd el, hogy mások számára is értelmezhető, olvasható legyen!

ÜZENET MEGBESZÉLÉSE: Mennyire észrevehető az üzenet, mennyire jól látható? Milyen eszközökkel érték el? (Vastag szöveg, bekeretezett, semleges, homogén helyre tették, letakarták a környezetet, kivágták?) Fontos, hogy a szöveg elüssön a háttérhez viszonyítva. A sok és a kevés. Hogyan keretezhetünk? Hogyan működik a szem? Hogyan érhető el, hogy megragadjon valami a színpadon? Mennyire tudatosan építhetjük fel

a színházi látványelemeket? Közös megbeszélés: a készülő előadás látványelemeinek megbeszélése. Milyen hatást szeretnénk elérni?

GESZTUSOK: találkozáskor vagy elváláskor (pl. utálat, ellenszenv, mennél már, hiányzik, irigyled, elzavarnád, unod). Válasszanak egy érzést, és egy lapon hagyjanak maguk után egy olyan gesztusnyomot, amelyet az adott érzelem mozdit meg bennük! Az érzelmet a lap hátuljára írják rá, a többiek pedig elől írják rá, amit éreznek, gondolnak a gesztussal kapcsolatban! Ezt közös megbeszélés követi, kinek sikerült felismernie az érzelmeket.

Kép forrása: <https://hu.depositphotos.com/stock-photos/b%C5%91r%C3%B6nd%C3%B6k.html>

LÁTVÁNY és KONTEXTUS

Kopott bőröndök egymásra pakolva

Különböző médiaszövegekben hogyan fordulhat elő ez a kép? Egy olyan szöveget kell megfogalmaznia a tanulóknak az adott képpel kapcsolatban, amely az általuk húzott kártyán szereplő médium keretei közt jelenik meg. A kép által közvetített információkat kell megfogalmazni annak a médiumnak a nyelvén, amely a kihúzott kártyán szerepel.

Médiumok: nyomtatott sajtó, könyv, film, zene, online felület, TV, gazdasági folyóirat, bulvárlap, tudományos folyóirat, regény, lexikon, filozófiai szakkönyv, rockzene, népdal, komolyzene, közösségi oldal, honlap, webáruház.

LÁTVÁNY ÉS JELENET

A kopott bőröndök vetített képe előtt más-más műfajú filmes, TV-s jelenetek játszódjanak: dokumentumfilm, játékfilm (krimi, romantikus), híradó, művészeti magazin. Kiegészíthetik egyéb eszközökkel, kellékekkel is a képet.

IMPROVIZÁCIÓK

Adott az első mondat: Ez most akkor készen van? Adott a helyszín, cím, például a könyvtáros a könyvtárban. A boltos a boltban. Adott az utolsó mondat: Hát ezt nem gondoltam volna. A különböző helyszíneket és szereplőket illetően a tanulók is ötletelhetnek.

PÁROS IMPROVIZÁCIÓ

Testvéreddel ketten vagytok otthon, amikor hirtelen áramszünet lesz. Játsszátok el, hogyan oldanátok meg a helyzetet!

MEGÁLLÓ

Elindul a jelenet, és a nézők tapssal megállíthatják, és bármelyik szereplő helyére beállhatnak játékosnak.

FOGALMAK

A *Forradalom gyerekszemmel* című műsor kapcsán megbeszéljük az alábbi fogalmakat: szerep, szereplő, cselekmény, helyszín: egy jelenetet kiválaszt egy-egy csoport, és azt megjeleníti az egyéb színházi látványelemekkel kiegészítve. A tanulók állóképeket készítenek.

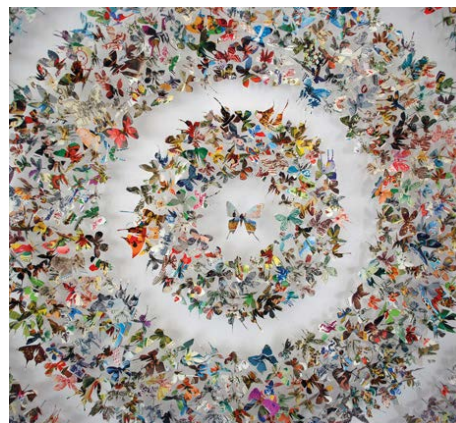
INSTALLÁCIÓK

Három, négy csoportban dolgoznak. Minden csoportnak ugyanazokat a tárgyakat kell felhasználnia az adott tartalom, téma kifejezésére. Kellékek: színes papír, bőrönd, kalap, esernyő, kezitáska, óra.

EGÉSZ CSOPORTOS MEGBESZÉLÉS: Mit jelent számotokra az a szó, hogy szabadság? Mit gondoltok, miért hasznos naplót írni? Miért nem az?

KISCSOPORTOS IMPROVIZÁCIÓ/Némafilmek zenére

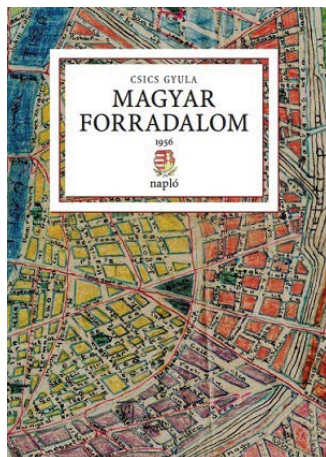
A tanár felvezeti a játékot: Képzeljétek el, hogy ma filmrendezők lesztek. Némafilmet kell készítenetek, amelyhez már adott a zene, nektek pedig ki kell találnotok egy olyan jelenetet, amelyik hangulatában, té-

Kép forrása: https://disrupt.blog.hu/2014/03/04/lenyugozo_fali_installaciok_szarnyalo_pillangokbol

májában szerintetek illik ehhez a zenéhez. Minden csoport ugyanarra a zenére dolgozik. Csoportalakítás után legalább kétszer meghallgatjuk a zenét, majd néhány perc felkészülési időt kaptok. A felkészülés alatt is halkán szól a zene.

A csoportok bemutatója után megbeszéljük, melyik film miről szólt, ugyanazt értette-e a közönség, amit a játzók elképzelték. Mennyire illeszkedett a mozgás a zene hangulatához? Milyen egyéb jelentéstartalmakat adott esetleg hozzá? A lejátszott zene: <https://www.youtube.com/watch?v=KlrWjnzTnfw>

TÖRTÉNETÍRÁS KIS CSOPORTOKBAN

A tanulók körben ülnek, és mindenki egy mondatot hozzátesz a történethez, amely így kezdődik: Végül is, úgy döntöttem, hogy elindulok...

A projekt során létrejött produktum: a *Forradalom gyerekszemmel* című előadás, október 23-i ünnepi műsor. A *Forradalom gyerekszemmel* című műsor két 1956-os gyereknaplóra, Csics Gyula és Kovács János tizenkét éves korukban írt feljegyzéseire épül, a szereplők szó szerint idézik a leírtakat.

A jelenetek sorrendje, rövid leírás:

Színpadi látvány: a színpad közepén ütött-kopott, korabeli stílusú bőröndök egymásra pakolva. A színpad elején két oldalon három-három füzet és toll lerakva a földre. A színpadon hátul a falon egy lyukas magyar zászló kifeszítve. Halvány fényjáték.

Szereplők: 15-20 fős csoporttal is játszható az előadás, felosztva a szerepeket. Mindegyik szereplő ugyanaz a karakter. Versmondók. Zongorista. Pantomimesek.

Kellékek: kopott bőröndök, régi füzetek, régi tollak, ballonkabátok, bakancsok, zongora
Zongorajáték

<https://www.youtube.com/watch?v=KlrWjnzTnfw>

Versmondó (sötét színpad, csak őt világítják meg)

„Látjátok, feleim, szem' tekkal mik vagyunk

Por és hamu vagyunk

Emlékeink szétesnek, mint a régi szövetek.

Szorongasd még a bugyrodát, rongyaidat, szegény

Emlékeid: egy hajfürtöt, fényképet, költeményt –

Mert ez maradt.

Látjátok, feleim, szem' tekkal, mik vagyunk

Íme, por és hamu vagyunk.”

Szereplő (egy füzetbe ír a színpad egyik oldalán hasalva, mintha az ágyában lenne, miközben beszél): „1956. október 22. Az iskolában két magyar-, fizika- és rajzóránk volt. Mikor hazajöttem, anyuval elementünk cukrászdába. Este megnéztem Jancsiéknál a *Cikk-cakkban A Föld körül helikopterrel* című diafilmet. A vetítés után én a 46-os busszal hazajöttem.”

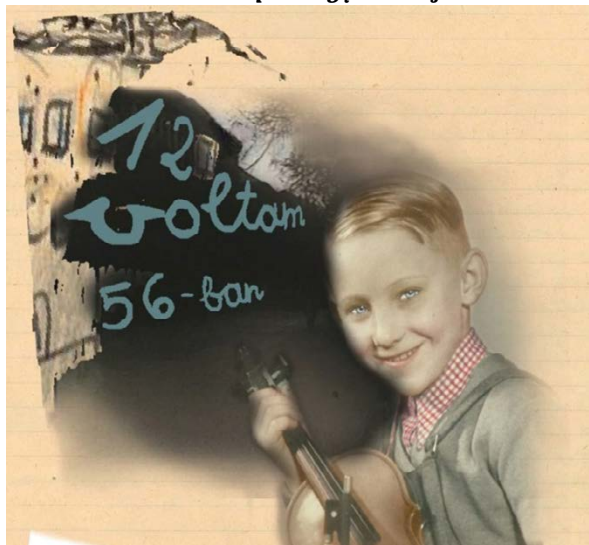
Szereplő (egy füzetbe ír a színpad egyik oldalán hasalva, mintha az ágyában lenne, miközben beszél): „1956. október 23. Este negyed 7-kor jöttem haza. Eddig nem hallottam, se nem láttam semmit. Mikor hazaértem, akkor a házmesterék lánya azt mondta, az emberek tüntetnek. Én erről még nem hallottam semmit, csak tegnap mondta be a rádió, hogy Szegeden a diákok tüntettek, és Lengyelországban is felkelés volt. Apu elolvasta a *Szabad ifjúság* röpiratát, én is elolvastam. Ez a diákok tüntetéséről szólt. Mikor az utcára mentem, láttam, hogy a Corvin-nál három nagy teherautó vitte az egyetemistákat. Az autók tetején egy fiú állt, és ezt kiabálta a többiekkel”

Tömeg: Ruszlik haza! (Egységes tömegként a takarásból előjönnek, és határozott lépésekkel átvonulnak a színpadon.)

Szereplő: „Kitört a forradalom. Reggel 6-kor fent voltam. Puffogásra, durrogásra ébredtem. Gyorsan felkeltem, felöltözködtem, és kiszaladtam az utcára. Jancsihoz mentem, mutatott egy röpcédulát, azt is mondta, hogy

a tanáruk lediktálta nekik a 12 pontot, én is leírtam.... igaz, neki csak hiányosan volt meg.”

A következő szereplők egyesével jönnek be minden oldalról a takarásból, és gyors léptekkel sétálva elmondják a saját mondataikat.

Kép forrása: https://majsa.info/wp-content/uploads/2016/10/Csics_gyula_1956.jpg

Szereplő: Vonják ki a szovjet csapatokat!

Új, alulról kiinduló választások legyenek a Magyar Dolgozók Pártjában!

Szereplő: Általános, egyenlő, titkos választásokat, több pártot, új nemzetgyűlést, sztrájkjogot!

Szereplő: Szakemberek bevonásával szervezzék át a gazdasági életet, a hazai adottságok és a nép létérdekei alapján!

Szereplő: Vegyék teljes revízió alá az ipari normákat, vizsgálják ki a bérköveteléseket, állapítsák meg a munkás létminimumot!

Szereplő: Független bíróság vizsgálja felül az összes politikai gazdasági pert!

Szereplő: Teljes vélemény- és szólásszabadságot, szabad rádiót!

Szereplő: Távolítsák el a Sztálin-szobrot!

Szereplő: Új, nemzeti jellegű címert! Március

15-e legyen nemzeti ünnep, október 6-a nemzeti gyásznap és tanítási szünet!

Zongorajáték

<https://www.youtube.com/watch?v=KlrWjnzTnfw>

Szereplő: „A kapuból láttam, hogy 10 orosz tank akar a rádió stúdiójához menni, de a tömeg elé dűtött egy hatos villamost. Utána Jancsival elmentem megnézni, hogy mi újság a Körúton. Láttuk a Szikra könyvesbolt égő könyveit. Én ugyan sajnáltam azt a sok jó könyvet, de mindenki azt mondta, hadd égjen. Pista lopott is két könyvet.”

Szereplő: „Reggel nyolckor keltem, átmentem Jancsihoz. Az ágyúk egész nap dörögtek. 10 felé Maja is ájtott, és vele játszottunk. Délután a rádió bement, hogy Gerő Ernőt felmentették tisztsége alól, és helyette Kádár János lett a titkár. Eztán kitűzték a házakra a nemzeti színű zászlót, de címer nélkül, mert az ifjúság követelte az Alkotmány címer betiltását és a csillag levételét. Ezért minden házon lyukas zászló lógott.”

Szereplő: „Anyuval a Körútra mentünk megnézni, hogy van-e valami ennyivaló. Ekkor láttam először a Sztálin-szobrot. A vendéglő előtt két orosz halott feküdt, és egy páncélaútó égett.”

Szereplő: „Reggel a Tanár úr kéreimből olvastam. Délőtt Jancsinál voltam, nagyon szép idő volt. Jancsival a naplónkat írtuk. Nagyon sok repülő járt a levegőben. Apu később elment megnézni, mi van a városban.”

Szereplő: „Jancsival mi is elmentünk saját szemünkkel megnézni, hogy mi van a városban. Kimentünk a Körútra, ott volt ám csak valami! Mi mindig azt hittük, mifelénk van a rumli, pedig a mi házuk nem kapott egy lövést se, ott pedig átlagosan egy házra 3 lövés esett. A Baross utcánál egy ház össze is volt dűlve. Arrafelé sok tankot láttunk kilöve, és a Körút tele volt orosz halottakkal. A Pál utcánál nem lehetett tovább menni, mert itt már sok volt a rom és kilőtt tank, melyet Molotov-koktél-féle módszerrel robbantottak fel.”

Zongorajáték

<https://www.youtube.com/watch?v=KlrWjnzTnfw>

Kép forrása: saját

Szereplő: „*Apa végül hazajött. Tépett volt a ruhája, beesett az arca, s mintha éveket öregedett volna. De közben lángolt a tekintete. Riadt volt, de büszke. Szorosan magához ölelt a pincében.*”

Versmondó:

„Ki itt születtem, mégis ócsároltalak, ki szerettelek és mégsem ismertelek, bocsáss meg tévelygő fiadnak, dicső városom Budapest! Hogy is hihettem rólad, szülővárosomról, hogy olyan vagy mint a többi, egy város a városok között. Jártam köveiden és elhittem, hogy a kövezet közlekedésre való. Ültem a villamosokon és azt hittem, hogy a villamos utazásra szolgál. Számos házadban megfordultam és azt hittem, hogy e falak közt élni, enni, inni, lakni lehet csak... Nem tudtam, hogy ezek a falak lőrések, e villamosokból barikádokat lehet rakni, s ezeken az utcákon rohamra indulni, harcolni és győzni lehet!”

Zongorajáték

<https://www.youtube.com/watch?v=KlrWjnzTnfw>

Szereplő: „*A rádió 9.14-kor elhallgatott, de mi tovább is égve hagytuk, egyszer csak a Szabad Európa szó-
lalt meg, amely bementa, hogy Nagy Imre kormányát elfogták az oroszok. Délután a könyveimet rendeztem.
Megkezdődött az Olimpia.*”

Zenerészlet bejátszása (ezalatt a szereplők pantomimjátéka a háttérben)

<https://www.youtube.com/watch?v=9fScD2Zyin4>

Szereplő: „*1957. február. A Danúbia gyáron már újra fent van a Vörös Csillag és az Autótaxin a vörös zászló.
A Gellért téri emlékművön is vörös zászlók vannak.*”

Szereplő: „*Délelőtt a náthám ellenére is biciklivel elmentem Jancsihoz. Vittem át diafilmeket. Géza bácsi és
Marika néni voltak nálunk ebédre. Marika néni azt mondta, hogy ne írjak naplót, mert baj lehet belőle.*”

Versmondó:

„Pár nap múlva egy hajnalon
Megszólalt a telefon
Egy ismerős hang sietve búcsúzott
Hogy ők elutaznak most messzire
Még az is lehet, hogy örökre
De amint tudnak, majd írnak képeslapot.”

Zenerészlet bejátszása (ezalatt a szereplők pantomimjátéka a háttérben) <https://www.youtube.com/watch?v=9fScD2Zyin4>

Versmondó:

Buda Ferenc: Földfekete című verse

https://reader.dia.hu/document/Buda_Ferenc-Csondorszag-13792

Énekar: (az éneklés alatt a színpadon lévő szereplők lassan felállnak, odalépnek egy-egy bőröndhöz, meg-
fogják, és lassú léptekkel kísértálnak a színpadról)

„Elmegyek, elmegyek, hosszú útra megyek
Hosszú út porából
köpönyeget veszek
Búval és bánattal kizsinóroztatom.
Sűrű könnyeimmel kigomboztattatom.”

A projekt zárása, értékelése

Az előadást közös megbeszélés követi, melynek során értékeljük a projektet és a produkciót. Ki hogyan érezte magát? A közös munka értékelése egyenként visszajelzésekkel történik: körben ülünk, egyesével mindenki visszajelzést ad a foglalkozásokról. Például: Számomra az volt a leghasznosabb/ legérdekesebb/ legmeghatóbb/..., amikor....

Számomra nehézséget okozott, amikor...

Kép forrása: https://disrupt.blog.hu/2014/03/04/lenyugozo_fali_installaciok_szarnyalo_pillangokbol

Felhasznált irodalom

- Bolton, G. (1993): *A tanítási dráma elmélete*, Marczibányi téri Művelődési Központ, Budapest.
- Buda Ferenc: *Földfekete* https://reader.dia.hu/document/Buda_Ferenc-Csondorszag-13792
- Csics Gyula és Kovács János tizenkét éves korukban írt feljegyzései, 1956-os gyereknapló
- Elmegyek, elmegyek ...című dal <https://www.youtube.com/watch?v=Pz1C8LxNkxw>
- Geisbühl Tünde: *Kortárs művek az órán* http://vizualiskulturaujsag.hu/wp-content/uploads/2021/05/VIZKULT_2021_3.pdf
- Geisbühl Tünde: *Színházi vizualitás tananyagai* (kézirat)
- Koncz Zsuzsa: Zeng az ének <https://www.youtube.com/watch?v=9fScD2Zyin4>
- Márai Sándor: *Halotti beszéd* (részlet) <https://pim.hu/hu/media/halotti-beszed>
- Montágh Imre (1984.): *Gyermekszínhátszók beszédművelő könyve*. Múzsák Kiadó.
- Montágh Imre (1999): *Tiszta beszéd. Beszédtechnikai gyakorlatok*. Holnap Kiadó.
- Örkény István: *Fohász Budapestért*
- Sárvári, T. (2015). *A korai német, mint idegennyelv-fejlesztés szívvvel, ésszel, kézzel, lábbal Módszertani Közlemények*, Vol. 3.
- Takács, G. (2008). A magyarországi színházi nevelés egyik fő intézménye, bázisa: Káva Kulturális Műhely. In: Trencsényi László (szerk.): Dr. Áma. A drámapedagógia mint tudomány. Új Helikon
- Tölgyessy, Zs. (2008). A drámapedagógia elmélete és gyakorlata. Akadémiai Kiadó
- Üstündağ, T. (1997). The advantages of using Drama as a Method of Education in Elementary Schools Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 13: 89–94
- <https://folyoiratok.oh.gov.hu/uj-koznevelés/oktoberi-borondmese>

MÁRTON-NAPI HAGYOMÁNYOK

– Keszei Etelka Rózsa, Kányádi Sándor Magyar Iskola –

Tantárgy: Magyarságismeret

Korosztály: 2. osztály

Témakör: Évszakok, népszokások

Tananyag: Ősz, Márton-nap

Képzési feladat: anyanyelvi kompetencia fejlesztése, szókincsbővítés.

Nevelési feladat: népi hagyományaink ismerete, erkölcsi nevelés, csoportban való együttműködés fejlesztése.

Tanulásszervezés: frontális munka, egyéni, páros munka, csoportmunka.

Módszerek: ismétlés, felidézés, beszélgetés, bemutatás, közlés, sorbarendezés, beszélgetés, szerepjáték.

Taneszközök, szemléltetés: őszi képek, projektor, Youtube.

Időkeret, Módszerek, Munkaformák, Ellenőrzés	Az óra menete	Eszközök	Megjegyzések
1 perc	I. Szervezési feladatok		Taneszközök, szemléltető eszközök előkészítése
<p>8 perc</p> <p>Módszerek: ismétlés, felidézés, beszélgetés, bemutatás</p> <p>Munkaforma: frontális munka</p> <p>Ellenőrzés: folyamatos tanítói</p>	<p>II. Ráhangolódás:</p> <p>a. évszakok felidézése: Milyen évszak van most? Mi jellemzi az őszt?</p> <p>b. Gyí, paci, paripa mondóka megtanítása, QR kód bera-gasztása a füzetbe</p>	<p>Képek az őszi-ről, füzet, projektor, QR kód a versről a fü-zetbe, ld. Melléklet</p> <p>Youtube link: https://www.youtube.com/watch?v=KrizS-fU_9WY</p>	<p>Korábbi ismeretek: évsza- kok nevei, jellemzői, állatok nevei, az emlézők, tulajdon- ságai. Kaliforniában nincse- nek igazán évszakok, így a gyerekeknek nehéz lehet beazonosítani őket.</p>
<p>3 perc</p> <p>Módszer: közlés</p> <p>Munkaforma: frontális munka</p> <p>Ellenőrzés: folyamatos tanítói</p>	<p>III. Célkitűzés:</p> <p>Ma is az ősszel fogunk foglal- kozni, és tanulunk egy népszo- kásról is.</p> <p>Írjuk fel a füzetbe a dátumot és az óra témáját: Márton nap, november 11-e!</p>	<p>füzet</p>	<p>A népszokás: egy külön- leges esemény vagy nap megünneplése, amiben mindenki részt vesz. Ilyen Amerikában a Hallowe- en vagy a Thanksgiving. Magyarországon van olyan szokás, ami Amerikában nincs, és fordítva.</p>

Időkeret, Módszerek, Munkaformák, Ellenőrzés	Az óra menete	Eszközök	Megjegyzések
<p>összesen 18 perc</p> <p>3 perc Módszer: olvasás Munkaforma: frontális, egyéni Ellenőrzés: folyamatos tanítói</p> <p>10 perc Módszerek: sorbarendezés, beszélgetés Munkaformák: páros csoportmunka, cselekedtetés Ellenőrzés: a prezentációval, dicséret a helyes sorrendért</p> <p>5 perc Módszer: szóforgó Munkaformák: frontális munka</p>	<p>IV. Jelentésteremtés: Szent Márton-nap hagyományai, a legenda és a jótett</p> <p>1. feladat: Márton-napi hagyományok, prezentáció első 2 oldala. Hangos olvasás, szavak értelmezése</p> <p>2. feladat: Szent Márton legendája képekben elmesélve (3-12 sz. dia) Párokat alkotva megkapják a képeket. Össze kell rakni, és elmesélni a történetet. A jó sorrend megbeszélése után beragasztjuk a képeket a füzetbe.</p> <p>3. feladat: a jótett -erkölcsi nevelés, jótett fogalma és alkalmazása jótett megbeszélése, saját életükből példák keresése szóforgóval</p>	<p>Prezentáció: Szent Márton ünnepe https://docs.google.com/presentation/d/16R_CqjVg-92Hw8dN47Smb-pWk0UpZzIw56thl-R7eIYQ2o/edit 1-2 dia vetítve, projektor</p> <p>3-12-es dia kinyomtatva, majd vetítve</p> <p>13. sz. dia</p>	<p>Korábbi ismeretek: szüreti munkák</p> <p>Csoportalakítás kooperatív munkához: erős és gyenge tudású gyerekek párba állítása</p> <p>Munka közben a csoportok megbeszélnek egymással, összehasonlíthatják a történetüket, hogy a végén közösen kialakítsák a helyes sorrendet.</p> <p>Fontos, hogy megértsék, milyen könnyű jót tenni! Mindenki szóljon hozzá!</p>
<p>12 perc Módszer: szerepjáték Munkaformák: páros csoportmunka Ellenőrzés: folyamatos tanítói, dicséret a jó párbeszédéért és a helyes magyar beszédért</p>	<p>V. Reflektálás A legenda eljátszása</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. feladat: a szerepek azonosítása 2. feladat: jelenetek kitalálása, a párbeszéd megírása csoportban 3. feladat: szerepek kiosztása, csoportban megegyezés szerint 4. feladat: a jelenetek eljátszása 	<p>Jelmezek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • katonajelmez sisak, kard, palást (2 részes) • koldusruha, • papcsuha, • emberek (kalap, kendő) • libák, bábok • püspök, • mesélő. 	<p>A szerepek, jelenetek azonosítása közösen történik, a továbbiakban 2, vegyes tudású csoportban dolgoznak, több pár összehívásával.</p>
<p>3 perc Módszer: házi feladat Munkaformák: egyéni Ellenőrzés: a következő órán megbeszélés, helyesírás-ellenőrzés.</p>	<p>VI. Óra végi szervezési feladatok: Házi feladat:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Járjatok végig a Márton-napról szóló feladatlapot, és írjátok le a füzetbe a kulcsszót! QR kód ragasztása a füzetbe 2. Írjátok le legalább 2 Márton-napi népszokást (legalább 4 mondat) <p>Órai munka és magatartás értékelése osztályszinten és egyénileg.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elpakolás • Elköszönés 	<p>füzet</p> <p>Márton-napi szabadulószoza link: https://forms.gle/84YYGWrfEY9G-zmjV9 QR kód kinyomtatva</p>	<p>A kulcsszó: jótett</p>

MELLÉKLET

Vers:

Gyí paci, paripa,
nem messze van Kanizsa,
oda érünk délre,
libapecsenyére.

Youtube link https://www.youtube.com/watch?v=KrizSfU_9WY

QR kód a vershez:

Prezentáció a Márton napról:

- Szent Márton ünnepe - - https://docs.google.com/presentation/d/16R_CqjVg92Hw8dN47SmbpW-k0upZzIw56thlR7eIYQ2o/edit?usp=sharing

Képek forrásai:

- weboldal: <https://jujoboro.blogspot.com/2020/08/marton-napi-vetelkedok-es-feldatlapok.html>
- Youtube, Die Geschichte von St.Martin | WDR 2014. nov. 7. <https://www.youtube.com/watch?v=Cd-JPDIO3m6s>
- -QR kód a prezentációról:

Házi feladat, Márton napi szabadulószoza:

- <https://forms.gle/84YYGWrfEY9GzmjV9>
- QR kód az űrlaphoz

ADVENTRE HANGOLÓDVA

– Czettisch Bernadett, MISI Magyar Iskola, Fülöp Ildikó, Arany János Magyar Óvoda és Iskola, NY, Lantos Zsuzsanna, Arany János Magyar Óvoda és Iskola, NY, Vicsacsán- Nagy Réka, Napocska Magyar Iskola, AZ –

A projekt online elérhetősége:

A projekt bemutatása

A projekt során, adventre hangolódás keretében, *Alex T. Smith: A kiséger, aki elhozta a karácsonyt* c. meséjét dolgozzuk fel, és az egyes fejezetekhez különböző kreatív, kézműves tevékenységeket ajánlunk. A gyerekek minden nap kapnak egy mesefejezetet, amit felolvasunk nekik, ill. otthon elolvashatnak. A mesék mellé kreatív játékokat és feladatokat kapnak, amellyel jobban tudnak kapcsolódni a mese aznapi fejezetéhez, segítségével mélyebben tudnak kapcsolódni az adventi időszakhoz, és amin keresztül megismerhetik a karácsonyi szokásokat, hagyományokat. A tevékenységeket úgy tervezzük, hogy a családok könnyen be tudják illeszteni a hétköznapjaikba, és hozzájáruljanak ahhoz, hogy a gyerekek, a szülők és az online közösség együtt készüldjön az ünnepekre.

A projekt végére elkészülő produktumok a gyerekek kreatív, kézműves munkái, pl.: kívánságlista, mézeskalács házikó, bábok és bábjelenetek, térképrajz, stop motion videó stb.

A kiséger, aki elhozta a karácsonyt, borítókép

Problémafelvetés: Az advent fogalma nem annyira ismert itt a gyerekek körében. Ezt szeretnénk velük megismertetni.

A projekt célkitűzései: Közösségként együtt hangolódni az ünnepre. A diákok személyes tudásának gyarapítása, kibővítése a mesén keresztül. Célunk, hogy minden intelligenciaprofilú diák megtalálja a saját produktív lehetőségeit, miközben megismerkedik az ünnep köré épülő szokásokkal, hagyományokkal (pl. adventi koszorú készítése, levélírás a Jézuskának/angyalnak (Erdély); mézeskalácssütés és -dekoráció). Emellett olyan tevékenységet ajánlani, mely a családot összehozza, erősíti a személyközi kapcsolatokat, a gyermeknek élményt nyújt, önállóságra neveli őket, fejleszti a kreativitásukat.

Fejlesztendő területek: Olvasás, írás, kommunikációs készség, kézügyesség, kreativitás

A projekt résztvevői: Korosztály: óvoda, alsó- és felső tagozatos diákok. Létszám: 10-15.

Eszközök, segédanyagok: Meséskönyv, hangfelvétel, Padlet, Genially, stop-motion videofelvétel, nyom-

tatott anyagok, színespapír, olló, ragasztó, mézeskalács-alapanyagok.

Alkalmazott tanulási – tanítási módszerek: Frontális: az elején, amikor meghatározzuk a témát és bemutatjuk a projektet. Kooperatív tanítás: végig a projekt ismertetése után - páros munka, csoportmunka formájában.

Tanulásszervezési eljárások: Szervezési módok/munkaformák.

Projektszakasz (24 nap) Egyéni és csoportos tanulás.

Készítendő produktumok/eredmények: Stop-motion videó, levél, mézeskalács, adventi koszorú, érbáb, fényképek.

Várható eredmények:

- kialakul, erősödik a személyes motiváltság, nő az önbizalom,
- magasabb fokú együttműködés és szocializáció alakul ki,
- advent és karácsony köre épülő szokások és hagyományok megismerése.

A projekt értékelésének megvalósulása: *Külső értékelési folyamat:* produktumok megosztása a világhálón (like-ok, hozzászólások, sütik mások általi elfogyasztása)

Belső értékelési folyamat: a projektben résztvevők megbeszélése (milyen célokat sikerült elérni, kinek melyik szakasz tetszett jobban, felmérni, ki miben volt jó, van-e kedvük máskor is projektmunkában részt venni).

A program menete

Előkészületek, bevezető: adventi koszorú készítése. Az első gyertya meggyújtására november végén kerül sor.

Advent

Adventi naptár

Kép forrása: [link](#)

A projekt megvalósítható adventi naptár formájában is. Ez viszont egy kis előzetes készülődéssel jár. A fotón látható mintára el lehet készíteni kis zacskókat/zsákokat, abban elrejtetni a mese soron következő fejezetcímét és a hozzá kapcsolódó feladat leírását is.

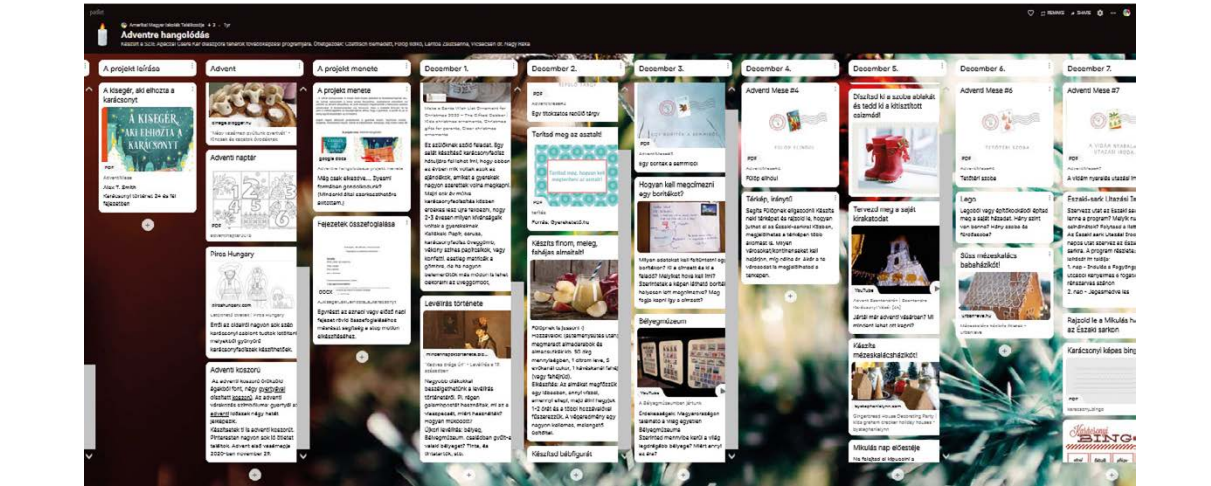
A 24 kis zacskót többféleképpen lehet dekorálni, a neten sok érdekes megoldás található.

Adventi koszorú

Az **adventi koszorú** örökzöld ágakból font, négy gyertyával díszített koszorú. Az adventi várakozás szimbóluma: gyertyái az adventi időszak négy hetét jelképezik. Készítsetek ti is adventi koszorút! **Pinteresten** nagyon sok jó ötletet találtok. Advent első vasárnapja 2020-ban november 29.

A program napjai	Téma, mesefejezet	Tevékenységek	Fejlesztési terület
December 1.	1. fejezet Egy nagyon fontos küldetés	Meseolvasás Kreatív tevékenység: • Kívánságlista (tevékenység leírása a Padlet-en) 	<ul style="list-style-type: none"> • Szóbeli szöveg megértése és értelmezése/nagyobaknál szövegértő olvasás. • Kreativitás fejlesztése, karácsonyi hangolódás, társas kapcsolódás.
December 2.	2. fejezet Egy titokzatos repülő tárgy	Meseolvasás Kreatív tevékenység: • Terítsd meg az asztalt! 	<ul style="list-style-type: none"> • Szóbeli szöveg megértése és értelmezése/nagyobaknál szövegértő olvasás. • Szokások megismerése, kezűgyesség fejlesztése.
December 3.	3. Egy boríték a semmiből	Meseolvasás Kreatív tevékenység: • Hogyan kell megcímezni egy borítékot, hogy segítsél kiküldeni a karácsonyi üdvözlő lapokat? 	<ul style="list-style-type: none"> • Szóbeli szöveg megértése és értelmezése/nagyobaknál szövegértő olvasás. • Szokások megismerése, íráskészség fejlesztése.
December 4.	4. Fülöp elindul	Meseolvasás Kreatív tevékenység: • Térkép készítése	<ul style="list-style-type: none"> • Szóbeli szöveg megértése és értelmezése/nagyobaknál szövegértő olvasás. • Kreativitás, kezűgyesség és finommotorika fejlesztése.

December 5.	5. Kirakatnézegetés	<p>Meseolvasás Kreatív tevékenység:</p> <ul style="list-style-type: none"> Díszítsd ki az ablakod, és tedd ki a kitisztított csizmád/cipőd az ablakba! <p><i>Forrás: projekt Padlet felület</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> Szóbeli szöveg megértése és értelmezése/nagyobaknál szövegértő olvasás. Magyar hagyományok megismerése. Kreativitás fejlesztése.
December 6.	6. Tetőtéri szoba	<p>Meseolvasás Kreatív tevékenység:</p> <ul style="list-style-type: none"> Építs mézeskalácsházat (mutatunk két variációt is a Padlet-en)! 	<ul style="list-style-type: none"> Szóbeli szöveg megértése és értelmezése/nagyobaknál szövegértő olvasás. Kreativitás és kézügyesség fejlesztése.
December 7.	7. A vidám nyaralás utazási iroda	<p>Meseolvasás Kreatív tevékenység:</p> <ul style="list-style-type: none"> Karácsonyi hagyományok szerte a világban (videó) 	<ul style="list-style-type: none"> Szóbeli szöveg megértése és értelmezése/nagyobaknál szövegértő olvasás. Különböző népszokások és hagyományok megismerése, látókör bővítése.
December 8.	8. A nagy ötlet	<p>Meseolvasás Kreatív tevékenység:</p> <ul style="list-style-type: none"> Rajzolj baglyot! (videó segítségével) 	<ul style="list-style-type: none"> Szóbeli szöveg megértése és értelmezése/nagyobaknál szövegértő olvasás. Kreativitás és kézügyesség fejlesztése.
December 9.	9. Gyümölcspiték és filmek	<p>Meseolvasás Kreatív tevékenység:</p> <ul style="list-style-type: none"> Nézzetek meg egy karácsonyi filmet és/vagy süssetek karácsonyi sütit (pl. bejgli, zserbó, linzer stb.), vagy készítsd el a saját kis filmedet a kedvenc jelenetedről a könyvből (stop motion)! 	<ul style="list-style-type: none"> Szóbeli szöveg megértése és értelmezése/nagyobaknál szövegértő olvasás. Közös minőségi idő biztosítása. Kreativitás fejlesztése.
December 10.	10. Egy fontos nyom	<p>Meseolvasás Kreatív tevékenység:</p> <ul style="list-style-type: none"> Készítsetek saját ötletű nyomokat a lisztben! Készítsetek a tenyereitek lenyomatából különféle formákat, pl. angyal, rénszarvas, nyuszi stb.! 	<ul style="list-style-type: none"> Szóbeli szöveg megértése és értelmezése/nagyobaknál szövegértő olvasás. Kreativitás és kézügyesség fejlesztése.

Forrás: saját Padlet felület

Felhasznált irodalom

- M. Nádasi Mária (2010): *A projektoktatás elmélete és gyakorlata*. Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége, h.n.
- Henczi Lajos (2008): *Nonprofit menedzser. Projekttervezés és projektmenedzsmet*. Közösségfejlesztők Egyesülete–Nonprofit Képzési Műhely, Budapest.
- Vincze Beatrix (2006): *A projektoktatás elmélete és gyakorlata a hazai középiskolákban*. ELTE, Budapest, PhD disszertáció.

MELLÉKLET

A kiséger, aki elhozta a karácsonyt

Forgatókönyv

(a cselekmény rövid leírása)

Szereplők:

- Olivér, a kisfiú, aki a levelet írta
- Fülöp, a kiséger
- Edna, a galamb
- Jenő, a vörösbegy

A történet fejezetről fejezetre, röviden. Egyrészt az aznapi vagy előző napi fejezet rövid összefoglalásához, másrészt segítség a stop motion elkészítéséhez.

1. Egy nagyon fontos küldetés

Olivér kisurran a játékboltból és bedobja a postaládába a levelet. A levél egy óvatlan pillanatban kicsúszik egy nyíláson és felrepül a levegőbe.

2. Egy titokzatos repülő tárgy

Fülöp, a kiséger eleséget keres. Talál egy rongydarabot, amit sálként a nyaka köré teker, majd megpihen a keresgélésben és bebújik egy kartondoboz sarkába. Finom ételek illata száll felé, egyre éhesebb let, és úgy döntött, hogy újra felkerekedik, hogy találjon valami ennivalót. Ekkor váratlanul egy lapos, barnás dolog (a levél egy borítékban) csapódik neki, ettől ő felröpül a levegőbe, majd fejfelé belecsapódik a hóba.

3. Egy boríték a semmiből

Fülöp rájön, hogy egy levél esett le mellé. Először bele szeretne bújni és megmelegedni, de aztán megfordítja a borítékot, és látja, hogy a címzés a Mikulásnak szól. Mivel látja, hogy fontos, úgy gondolja, hogy bedobja a postaládába, de aztán rájön, hogy már nem érkezne meg időben a levél, mert aznap éppen december 24-e van.

4. Fülöp elindul

Este a konyhaablak egyik zugában húzza meg magát éjszakánként, ahol illatoznak a finom ételek, és karácsonyi zene szól az ablakból. Egyre éhesebb, de tudja, hogy fontos küldetése van, el kell juttatnia a levelet a Mikulásnak. „De hol is van pontosan az Északi-sark?” – tűnődik, és elindul, hogy keressen egy térképet.

5. Kirakatnézegetés

Esik a hó, és az emberek járkálnak a boltokból ki-be. Fülöp megy a levéllel, és nézegeti a kirakatokat, a pékséget a hatalmas tortával, majd a rövidáru boltot a próbababákkal, az édességboltot, ahol egy kis karácsonyfa áll cukordíszítéssel... Aztán egy jeges szélroham sűvít végig az utcán, amely kitepi kezéből a borítékot. Fülöp utánaveti magát, elkapja, és egy fényesen kivilágított üzlet előtt landol. Nem hisz a szemének.

6. Tetőtéri szoba

Fülöp egy játékbolt előtt találja magát. A kirakat az utca kicsinyített mását mintázza, és a közepén egy csodálatos, tornyos babaház van. Látszik benne a konyha, az étkező, a szalon, az emeleten hálószoba, fürdőszoba, gyerekszoba és a babaház legfelső emeletén, a lejtős tető alatt a legotthonosabb szoba bújik meg, amit Fülöp valaha látott. A szobában vannak könyvek, párna, paplan, az ágy mellett hangulatfényt árasztó lámpa. „Milyen szép lenne ilyen helyen élni!” -sóhajt Fülöp, és arra gondol, hogy milyen különleges ajándék lehetne ez valakinek. Majd megrázza magát, hisz az idő sürget, és nekiiramodik, hogy megtudja, hol is van pontosan az Északi-sark.

7. A vidám nyaralás utazási iroda

A közelben megtalálja az üzletet, amit keresett. A kirakat felett ezek a szavak állnak: Vidám nyaralás utazási iroda. Fülöp közelebb szökdécsel, és alaposan megvizsgálja a kirakatba tett fényképeket. De mindegyik fénykép meleg, napsütéses helyen készült, hó sehol sem volt. Aztán észreveszi a kirakatban a földgömböt és rajta két fehér foltot, az egyiket az alján, a másikat a tetején. Az ereszhez szökken, elrejtő mögöttes a borítékot, felmászik, az ablakpárkányra ugrik, és vizsgálni kezdi a földgömböt. Az alján lévő fehér pacára „Antarktisz” van írva, alatta pedig az, hogy „Déli-sark”. Ekkor ügyes mozdulattal felugrik és felhúzza magát az ablakpárkány tetejére, hogy ellenőrizze a másik pacát. „Bingó!” - cincogja Fülöp, mert megtalálta a feliratot: „Arktisz... és Északi-sark”. Azon kattog az agya, hogy fog ő oda eljutni, amikor zajt hall a háta mögött, és valaki hangosan azt mondja: „Mégis mi a csudát képzelsz, mit csinálsz?”. Ijedtében és meglepetésében megcsúszik, leesik és beleesik a hóba.

8. A nagy ötlet

Valaki megfogja Fülöp farkát, és kirántja a hóból. Fülöp pánikba esik, azt hiszi, hogy fel fogják falni. Aztán óvatosan leteszik, és egy galamb áll előtte. Edna, a galamb azért jött, hogy megnézze, mi történik, majd megérkezik melléjük Jenő, a vörösbegy. Fülöp elmeséli nekik, hogy mi járatban van, és a két madár segít neki megoldást találni. Edna a szószóló, és elindul, hogy kövessék őt a többiek. Fülöp és Jenő nem tudják, mire számítsanak, de mennek utána. „Az Északi-sarkra megyünk?” - kérdezi Fülöp. „Nem! - turbékolja Edna. – Nem kell odamennünk, szinte biztos, hogy a Mikulás már itt van a városban!”

9. Gyümölcspiték és filmek

Ednának eszébe jut, hogy már látta itt a Mikulást korábban. Edna elmeséli, hogy egy moziban szoktak filmet nézni Jenővel, miután belakmározna a szomszéd pékségnél talált süteménymorzskákból, bár Jenő sokszor elalszik, mint most is. Majd Edna azt mondja, hogy ott látta reggel a Mikulást, de már loholnak is tovább, át egy nagy kereszteződésen, sok bolton és nagy nyüzsgésen keresztül, aztán hirtelen odaérnek a mozihoz. És Edna felsívít:

„Itt is van!” De Fülöp nem lát sehol piros ruhás, fehér szakállas alakot. „Hol?” - kérdezi. Edna boldogan csücsörít: „Nézz fel!”

10. Egy fontos nyom

Fülöp kinyújtja a nyakát, és egy nagy épület oldalán, a sok-sok plakát között meglátja az egyiket a Mikulás vidáman mosolygó arcát. Fülöp felderül, majd magába zuhan. „Ez nem az igazi Mikulás!” De Edna felhívja a figyelmét a felíratra: „Találkozz ma az áruházban a Mikulással!” Fülöp ennek nagyon megörül, és megtudakolja Ednától, merre van az áruház, majd reméli, hogy elkísérik őt oda, de Jenő közben ismét elalszik, és Edna azt mondja, hogy vissza kell segíteni őt a fészükbe. Így hát elbúcsúznak, Fülöp fogja a borítékot, és elindul az áruházhoz, hogy személyesen találkozzon a Mikulással.

JÁNOS VITÉZ ÚJRAGONDOLVA

- Vicsacsán-Nagy Réka, Napocska Magyar Iskola Arizona -

“A János Vitéz az, amit az ember szeretne odaajándékozni külföldi ismerőseinek, hogy megérezzék a magyar népjelleget melegségét, humorát, semmihez sem fogható báját, hogy megérezzék a magyar szív verését.”

(Szerb Antal)

A projekt célcsoportja (résztevői korosztály és létszám): 3-6 éves angol-magyar nyelvű gyerekek, kb. 10 fő (ezen kívül még részt vesznek tinédzserek is, de maga a projektmunkám az előbb említett korosztályra lesz kidolgozva).

A projekt időtartama: 3 nap, személyes találkozó, hétvégi családi tábor.

A családi tábor rövid ismertetése (miért, legfontosabb célok, kiknek, rövid története): Két éve fogalmazódott meg a Napocska Magyar Iskola tanáraiban az a gondolat, hogy érdemes lenne egy családi tábort szervezni és egy hétvége erejéig közösségépítő programokkal, kreatív feladatokkal, projekt módszer formájában egymásra hangolni a közösséget, a gyerekek szókincsét fejleszteni, megértetni és megszerettetni velük a magyar kultúrát. Mindeközben kint szeretttünk volna lenni a természetben, megismertetni a gyerekekkel a helyi természeti értékeket, valamint ezek védelmére nevelni őket. A tábor helyi és környékbeli családoknak szól. Idén novemberben szervezzük meg első alkalommal.

A családi tábor céljaival összefüggésben felvetett és a projekt által megoldani kívánt problémák:

- A magyar nyelv és kultúra népszerűsítése.
- Nyelvi készségek fejlesztése.
- Környezettudatosságra nevelés.
- Komplex szemléletmód kialakítása.
- Környezetük természeti értékeinek megismerése, ezek védelmére való buzdítás, egy környezettudatos magatartás kialakítása.

A projekt célkitűzései:

- Teret adni a gyermek önmagára, természetre, közösségre, kultúrára irányuló kérdéseinek.
- Közösségi kapcsolatok ápolása, megerősítése.
- Szülők, gyerekek, pedagógusok együttműködésének növelése.
- Magyar identitástudat megalapozása és erősítése.
- Kommunikációs készségek fejlesztése: Ismerjék meg a körülöttük levő világ megértéséhez szükséges alapfogalmakat magyarul. Szókincs bővítése kreatív, játékos feladatok által.
- Készségek fejlesztése.

Fejlesztendő területek:

- Érzékelés, észlelés: vizuális, auditív (ének-zenei) nevelés.
- Figyelem, emlékezet: bevésés, koncentráció, megőrzés.
- Gondolkodási műveletek: összehasonlítás, összefüggés felfogása, logikai nevelés.
- Kommunikációs képességek és szókincsfejlesztés.
- Szociális képességek: kooperáció, egymás segítése.
- Szenzo-motoros képességek: mozgásos játékok, drámajáték.

A projekt során alkalmazott eszközök, segédanyagok:

- Telefon/tablet/egyéb lejátszó hanganyaghoz
- Hangfelvétel és fotók
- Papír, színesceruzák, olló, ragasztó
- Feladatlapok

A projekt során alkalmazott tanítási-tanulási módszerek:

- Szemléltetés
- Helyszíni megfigyelés
- Játék & szerepjáték
- Csoportmunka
- Projektmunka és mérés

Tanulásszervezési eljárások (szervezési módok/munkaformák):

- Tanulmányi kirándulás során:
 - Felfedező csoportos tanulás, beszélgetés - szemléltetéssel egybekötve
 - Új anyagot kiegészítő, játékos érdekes foglalkoztató feladatok
 - Kooperatív tanulás, csoportmunka

A projekt során készítendő produktumok, eredmények: kartonház, térkép

A projekt értékelésének megvalósulása: Informális csoportos beszélgetés, reflexió és közös alkotás

Záró értékelés: Formatív értékelés a projekt sikerességéről és a gyerekek élményszerzéséről

A projekt részletes bemutatása, leírása, menete

A program napjai	Tevékenység	Tevékenységek	Cél/Fejlesztési terület	Munkaforma	Eszközök
1. nap	1. Érkezés, ismerkedés	Ismerkedős játékok János vitéz – bábelőadás: https://www.youtube.com/watch?v=Lc6fQL1BYnM	<ul style="list-style-type: none"> • Táborra való hangolódás, társas kapcsolódás. • Szóbeli szöveg és képi megjelenítés megértése és értelmezése 	egyéni és plenáris	laptop, vetítő és vetítőtábla

<p>2. nap</p>	<p>2. Foglalkozások</p>	<p>Mozgásos játékok Ráhangelődés</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ki mire emlékszik a történetből? • Pár specifikus kérdés és pantomim, pl. játszd el, hogyan kergette el Jancsit a gazda, hogyan győzte le a sárkányokat stb. <p>Új ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Néhány ismeretlen szó kiemelése, ezek megbeszélése, képeket mutatunk hozzá. Ezáltal ismerkedünk a népi világ foglalkozásaival (pl. juhász, fazekas), tárgyival és ruházatával (pl. ing, suba, karimás kalap, mente, pásztorbot, vasvilla stb.), bútorokkal és használati eszközökkel – a hagyományos magyar parasztház beosztásával. • Ezekről képeket mutatunk és egy kifestőt is viszünk, melyet utána kivágunk és pálcikára ragasztva megelevenítünk: <div data-bbox="549 792 847 1010" data-label="Image"> </div> <p><i>Forrás: https://www.youtube.com/c/GyerekdalokMondokak/videos</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Beszélgetés, ének-zenei nevelés <ul style="list-style-type: none"> • A juhásznak jól megy dolga • Kelj fel, juhász • Huszárosan vágatom a hajamat • Megismerni a kanászt <p>Kreatív tevékenység:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Közös térképrajzolás: János vitéz útja – bejelöljük az összes helyszínt, ahol majd másnap kirándulás közben megállunk, és ezeken a helyszíneken egy-egy program vár a túrázókra. • Kézműves foglalkozás: fakanál bábok készítése és ezekhez tervezett ruhadarabok – minden fontosabb szereplő kap jelmezt (akinek szükséges, többfélét is kaphat szerepe szerint pl. Jancsi juhászlegényként, huszárként és Tündérország fejedelmeként). <p>Közös főzés: gulyás Tábornótíz</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Szóbeli szöveg megértése és értelmezése / nagyobbaknál szövegértő olvasás. • szókinccs fejlesztése, különböző népi eszközök, viseletek, szokások megismerése, látókör bővítése, kez ügyesség fejlesztése. • kreativitás, kez ügyesség és finommotorika fejlesztése. • Magyar népdalokkal való ismerkedés • Kreativitás, kez ügyesség és finommotorika fejlesztése. • magyar könyvháival való ismerkedés • magyar énekekkel való ismerkedés 	<p>egyéni, plenáris, csoportos</p>	<p>ernyő, labda, papír, írószerek, fakanalak, sokféle anyag a ruhákhoz, ragasztó képek</p> <p>zöldségek, fűszerek, bogrács</p> <p>gitár</p>
---------------	-------------------------	---	--	------------------------------------	---

3. nap	3. Kirándulás, összegzés	<p>Bejárjuk János vitéz útjának állomásait. Az előző napon elkészített térkép segítségével olyan helyszíneket próbálunk felfedezni, amelyek hasonlítanak azokhoz, amiket János vitéz bejárt, és egy-egy helyszínhez tartozó jelenetet is megelevenítünk, pl. óriások legyőzése, Griff-madár hátán való utazás stb.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Falu: alföld, pázsit virágokkal, falusi ház, Iluskák kertje • Alföld, erdő, zsványok tanyája • Erdő széli út, találkozás a huszárokkal • Franciaország • India • Taljánország • Lengyelország • Sötét erdő, óriás király fekete vára • Sötétség országa - boszorkányok • Magas hegy teteje, Óperenciás-tenger partja • Tündérország 	<p>a mese által saját környezetünk megismerése, ezek védelmére való buzdítás, egy környezettudatos magatartás kialakítása.</p>	<p>egyéni, plenáris, csoportos</p>	<p>papírtérképek kirándulós felszerelés</p>
--------	--------------------------	--	--	------------------------------------	---

Felhasznált irodalom

- M. Nádasdi Mária (2010): *A projektoktatás elmélete és gyakorlata*. Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége, h.n.
- Henczi Lajos (2008): *Nonprofit menedzser. Projekttervezés és projektmenedzsment*. Közösségfejlesztők Egyesülete–Nonprofit Képzési Műhely, Budapest.
- Vass Vilmos: „A kreatív iskola”, *Anyanyelvpedagógia, 1*.
- Vincze Beatrix (2006): *A projektoktatás elmélete és gyakorlata a hazai középiskolákban*. ELTE, Budapest, PhD-disszertáció.

„TI NEM IS TUDJÁTOK, MI A PESTI GYEREKNEK EGY ÜRES TELEK.” OLVASÓTÁBOR: A PÁL UTCAI FIÚK CÍMŰ REGÉNY FELDOLGOZÁSA

– Tóthné Kollár Katalin, Kányádi Sándor Magyar Iskola –

Problémafelvetés: A Pál utcai fiúk című regény “kötelező olvasmány” a 12-14 éves cserkészek számára. Hogyan lehet az előzőleg olvasott mű alapján a hetente-kéthetente pár órára találkozó gyermekeknek csoportos feladatokon keresztül a közösségi érzést biztosítani a példaértékű történet átélése során.

A projekt célkitűzései: a gyermekek magyar nyelvtudásának fejlesztése, esztétikai értékek felismerésére való nevelés, irodalmi művek értelmezése, különböző írásbeli műfajok megismerése. Közösségi értékek: bátorság, önfeláldozás, vezetői magatartás felismerése és értékelése. Mindezen keresztül a magyarságtudat erősítése.

Fejlesztendő területek: figyelem, beszédkészség, szövegértés, fogalmazási készség szóban és írásban, önismeret, problémamegoldás, kommunikációs készség, együttműködés és alkalmazkodás a közösségben.

A projekt résztvevői (korosztály, létszám): 12-13 éves gyerekek a hétfői magyar iskolában, 5-10 fő.

A projekt során alkalmazott eszközök, segédanyagok: számítógép, online keresők és applikációk, fényképek, videók, térkép és otthon elérhető kellékek.

A projekt során alkalmazott tanítási – tanulási módszerek: érzékszervi tapasztalatszerzés, zenehallgatás, beszélgetés, drámajáték, kézügyesség, gyűjtőmunka, önismeret, kooperáció.

Tanulásszervezési eljárások (szervezési módok/munkaformák): frontális, csoport, páros és egyéni munka.

A projekt során készítendő produktumok/eredmények: írásművek (cikkek, interjúk, naplórészletek), újság (PÁL UTCAI HÍRLAP), plakátok, rajzok, fotók, a grund és a Fűvészkert modellje, tárgyalás (vádoló és védő beszédekkel).

A projekt értékelésének megvalósulása: kérdőív kitöltése – egyénileg, szabad beszélgetés során csoportban.

A projekt részletes bemutatása, leírása, menete

Kép forrása: http://www.kmcssz.org/contents/kiadvanyok/ekonyvtar/pdf/pal_utcai_fiuk.pdf

Bevezető: A Pál utcai fiúk című művet azért választottam, mert a Kányádi Sándor (hétfői) Magyar Iskolában 15 éve foglalkozom 12-13 éves gyerekekkel, és minden második évben tanítom a regényt. Ennek oka az, hogy a cserkészek őrsvetőképző táborához a magyarságismereti vizsga letétele mellett a regény ismerete is feltétel. Általában Kardosné Szőgyi Szilvia Olvasónaplóját (Nemzeti Tankönyvkiadó, 2001) szoktam használni egyéb ötletekkel bővítve, de most próbáltam egy olyan projektcentrikus anyagot összeállítani, amit biztos, hogy meg tudok valósítani az idei tanévben.

Mivel iskolánk március óta online működik, egy nyári virtuális olvasótábor keretében gondolkodom.

1. foglalkozás: A Pál utcai diákok világa a XX. század fordulóján – (a mű I-II. fejezete alapján)

- Színhelyek – térkép – feladat: új helyszínek felbukkanásánál bejelölni őket a térképen. Iskola, múzeum, GRUND

Hangok: verklizene hallgatása

https://www.youtube.com/watch?v=ac_AC95Z-1nA <https://www.youtube.com/watch?v=45OkCeErEzo>

Kép forrása: https://hu.wikipedia.org/wiki/A_P%C3%A1l_utcai_fi%C3%BAk_helysz%C3%ADnei

Ízek: törökméz és “diákabrak” készítése – mi kell hozzá?

<https://www.mindmegette.hu/torokmez-egyszeruen.recept/>

<https://magosbolt.hu/cnt/356/Diakcsemege/>

A recepteket meg kell keresni interneten.

- **Beszélgetés:** hasonlítsuk össze a régi és a mai iskolát kívülről és belülről. Az órán a fiúk papírgalacsinokat dobáltak egymásnak üzenetként, ma – ha tehetitek – SMS-t küldtök egymásnak.
- **Feladat:** írjatok SMS-t az egyes szereplők nevében egymásnak.

Két csoportban dolgozunk:

- A. összeírják a szereplőket és tulajdonságaikat.
- B. összeírják a grundon érvényes törvényeket.
- A szereplők és tulajdonságaik listája folyamatosan bővül, amihez mindenki hozzátehet (papíron vagy közös Google Sheet-en). Ez visszatérő feladat a projekt során. A grund törvényei bekerülnek a PÁL UTCAI HÍRLAP-ba, amit Google Slide-on publikálunk majd.
- **Feladat párokban:** írjatok egy rövid beszámolót az újság számára Boka elnökké választásáról!

2. foglalkozás: A Fűvészkertben – (a mű III. fejezete alapján)

- **Csoportos munka:** cipősdobozban megépíteni a kert makettjét – tó, híd, sziget stb. Ezt lehet virtuálisan is számítógépes applikációval. Esetleg fényképekkel és rajzokkal síkban ábrázolva.

Árnyjáték:

- A. a Pál utcaiak mozgása a kertben, bujkálás, menekülés stb.
- B. Közvetíteni, mit láttak a vörösingések gyűléséből?
- **Páros feladat:** másnap a fiúk kikérdezik Bokát, Csónakost és Nemeceket arról, hogy mi történt a kertben. Csoportban össze lehet írni a kérdéseket, majd el kell játszani a párbeszédet. - Mit lehet erről a hírlapban megjelentetni?

3. foglalkozás: *Nemecsek visszamegy a szigetre* – (a mű V. fejezete alapján)

- Készítsünk idővonalat (papíron vagy virtuálisan) az I.-től az V. fejezetig, majd folytatjuk később.
- “Felveszem a Vörös Ingem” – meghallgatjuk a Vörösingesek indulóját a Dés-Gesztai zenés játékból: <https://www.youtube.com/watch?v=zgqbnSziH58>
- Naplóírás egyénileg: hogyan írná le naplójában a szigeten történeteket Nemecsek, Geréb, Áts Feri vagy az egyik Pásztor? Olvassuk fel, hasonlítsuk össze a látásmódjukat!
- Folyamatos munkák folytatása – szereplők jelleme, helyszínek a térképen: Fűvészkert stb.

4. foglalkozás: *Haditerv és tárgyalás* – (a mű VI. fejezete alapján)

- Csoportos munka, választható feladat:
- A. Boka rajzának (haditerv) elkészítése nagyban (papíron vagy számítógépen), bejelölni a haditerv fontos pontjait.
- B. Megépíteni a grundot, mint csatahelyet, a farakásokat pálcikából, a kunyhót dobozból stb., fotót készítünk a modellről, ami a HÍRLAP-ba kerül.

Kép forrása: Pál utcai fiúk filmrészlet

- **A tárgyalás:** két csoport elkészíti a vád- és a védőbeszédet Geréb ügyében, egy-egy képviselő el is mondja. “Geréb” is védekezhet.
- Ki-ki eldönti, hogy egyetért-e Boka döntésével, majd két csoportban megbeszélhetik, hogy miért helyes vagy helytelen szerintük a döntés.
- Együttesen megbeszéljük, hogy Nemecsek miért mondta az apának, hogy Geréb nem áruló. Mit jelent az “áruló” szó, hol fordul elő még, és mi a szerepe a regényben?

5. foglalkozás: *A csata* – (a mű VIII. fejezete alapján)

- Választható feladatok:
- A. Csata lelkésítő plakátot rajzolni,
- B. Csatajeleneteket rajzolni,
- C. A korábban épített grundon bemutatni a csata lefolyását.
- Egyéni feladat: mindenki választ (vagy kap) egy szereplőt, és a szöveget újra elolvasva összegyűjti és leírja, hogy mi volt az adott szereplő feladata vagy szerepe a csatában.
- 2-3-as csoportokban haditudósítóként elmondják a csata lefolyását, mintha repülőről követnék figyelemmel.

- Választható feladat:
- A. Interjút készíteni az egyik főszereplővel, vagy
- B. Naplórészletet írni a csata után valamelyik szereplő nevében. Ezek az írásművek a HÍRLAP-ban kerülnek bemutatásra.

Kép forrása: <https://elteonline.hu/kultura/2020/10/08/a-pal-utcai-fiuk-nyomaban-budapesten/>

6. foglalkozás: *Nemecsek és a Pál utcai fiúk* (a teljes mű alapján)

- Miért mondhatjuk, hogy Nemecsek hős? Hogyan viszonyul hozzá a többi szereplő a történet során? Diagram készítése a szereplők közötti viszonyokról.
- A folyamatos munkák ellenőrzése: idővonal, térkép, szereplők.
- Idővonal: 1. nap a természetrajz órától – a 9. napig, amikor Boka a grundon felfedezi a szerszámokat a kunyhóban.

Térképen bejelölve: Múzeum-kert, Fűvészkert, Ludovika, Józsefvárosi Reáliskola, Józsefvárosi Templom, Pipa utca, Köztelek utca, Üllői út, Mária utca, Rákos utca (Nemecsek), Kinizsi utca (Boka), Pál utca, Körút.

Szereplők jellemzése: egyetértünk-e a szereplők megítélésében?

- A „Mi vagyunk a Grund” című dal meghallgatása a Dész-Gesztli zenés játékból.
- <https://www.youtube.com/watch?v=BWqGIR2Ao1M&feature=share>

Értékelő kérdőív:

- Melyik szereplő lennél a legszívesebben a történetben?
- Mit tudtál meg magadról a feladatok elvégzése közben?
- Csoportban, párban vagy egyénileg dolgoztál a legszívesebben?
- Melyik feladat tetszett a legjobban az órák során? Miért?
- Melyik feladat tűnt túl nehéznek?
- Mire emlékszel vissza szívesen a foglalkozásokból, milyen élményed volt?

A folyamatos munkával létrehozott **PÁL UTCAI HÍRLAP**-ban megjelenő írásművek egyéni Google Slide-okon, esetleg Padleten összegyűjtve:

- A Grund Törvényei
- Elnökválasztás a Grundon
- Rövid hír a fűvészkerti kalandról
- Interjú a Fűvészkertben járt fiúkkal
- Naplórészletek Nemecsek vagy Geréb tollából
- Vád- és védőbeszéd Geréb ügyében
- Haditudósítások a csatáról, interjúk, naplórészletek
- Plakátok, rajzok és fotók

Befejezésként: A foglalkozások között lévő időben házi feladatként fel lehet adni a nyilvánosan elérhető számtalan “wordwall” és “learningapps” játékokból egy párat az érdeklődés folyamatos fenntartása érdekében.

Felhasznált irodalom

- Kardosné Szógyi Szilvia Olvasónapló (Nemzeti Tankönyvkiadó, 2001)
- Molnár Ferenc: Pál utcai fiúk (Móra Könyvkiadó, 1968)

III. 2020 SZÉCHENYI-EMLÉKÉV A DIASZPÓRÁBAN

SZÉCHENYI ISTVÁN ÉS A DUNA

– Patai Mercédesz, Toszkánai Olasz-Magyar Kulturális Egyesület, Firenze –

A projekt résztvevői (korosztály, létszám): 6-11 éves olasz-magyar nyelvű gyerekek szülői segítséggel, kb. 20 gyerek.

A foglalkozások helye és időtartama: 4x45 perces foglalkozások, 1 hónapon keresztül szombatonként.

A projekt célkitűzései: a magyar identitás erősítése, magyar kulturális, történelmi és geográfiai ismeretek bővítése. Széchenyi István legfontosabb Magyarországért tett tevékenységeinek megismerése a Duna szabályozásában. Ismerkedés Európa és Magyarország vízrajzával, Magyarország megyéivel, szomszédos országaival, a magyar Duna menti városokkal és nevezetességekkel. A témához kapcsolódó előzetes ismeretek, személyes tapasztalatok és élmények előhívása és megbeszélése egymással, az ismeretek kiegészítése kreatív módszerekkel, a szókinccs és a kommunikációs készségek fejlesztése.

Fejlesztendő területek: kulturális ismeretek (történelem, földrajz, építészet, zene), szókinccs, olvasott és hallott szövegértés, kreativitás, digitális kompetenciák, gondolkodás és emlékezet, kreativitás, tanulói személyiség fejlesztése, tanulói csoportok és közösségek alakulásának segítése, szociális érzékenység fokozása, nyelvi kifejezőkészség, ok-okozati összefüggések megfogalmazása, összefüggő beszéd- és mondatalkotási képesség fejlesztése, élmények, emlékek felidézése a tapasztalatok megbeszélése során. Magyarországhoz kapcsolódó pozitív érzelmi viszony kialakítása.

A projekt során alkalmazott eszközök, segédanyagok: számítógép, projektor, vetítövászón, telefonok, internet, szkennelt oldalak tankönyvekből, a kreatív nyelvelsajátítást elősegítő kreatív, interaktív digitális és tradicionális tananyagok, képek, térképek, puzzle, kvízkérdések, a kézműves részhez eszközök (ragasztó, ollók, filctollak, kartonok, színes papírok, gyurma, faágak).

A projekt során alkalmazott tanítási és tanulási módszerek: kézműves produktumok készítése az órán, a kreatív és hatékony, a megtapasztaláson alapuló tanulást elősegítő változatos munkaformák (prezentáció, páros munka, csoportmunka, kooperatív tanulási technikák, gamifikáció) alkalmazása.

Tanulásszervezési eljárások (szervezési módok/munkaformák): a feladatok nagy részének megoldása páros vagy plénum munkaformában történik. Probléma esetén a gyerekek közös vita keretében érvelhetnek megoldásaik/ötleteik mellett és ellen. A tanár megfigyelő, vezető szerepben vesz részt a munkafolyamatban. Ha a gyerekek a feladat megoldásánál nem találják a közös nevezőt, a tanár átszervezi a csoportokat. A feladatok ellenőrzése, a problémák megbeszélése plénum munkaformában történik. A foglalkozás feladatainak didaktikai fázisai: megfigyelés és megtapasztalás, interaktív előadás/vita, ismeretrögzítés, saját végrehajtás előkészítése, végrehajtás egyéni, páros, kis- és nagycsoportos munkaformában. Az IKT-eszközök az oktatási folyamatban a kontaktórák keretében is színesítik a nyelvi foglalkozásokat, fontos a digitális kompetencia fejlesztése is.

A projekt során készített produktumok/eredmények: fejlődnek gondolkodási műveleteik: bővül fogalomismeretük, szókinccsük, magyarországi tájékozottságuk több tantárgy mentén. Fejlődik az összehasonlító és a következtető képességük. Képesek konkrét megállapításokat megfogalmazni. Fejlődnek szociális kapcsolataik, együttműködő és konfliktusmegoldó képességük javul. Bátran megosztják egymással a birtokukban lévő információt, gondolatokat, ötleteket, javul a szóbeli fogalmazási készségük. A megfigyelések, a közvetlen tapasztalatszerzések és a foglalkozások változatos feladatain keresztül fejlesztik az érzékszerveiket, kez ügyességüket.

A projekt értékelésének megvalósulása: a diákok társaikkal közösen különböző feladatokon tevékenykednek, mely során egymástól tanulnak, saját maguk hozzák létre a tudásanyagot. Megismerik társaik munkáját, ötleteit, egymás és saját munkáikat értékelik.

1. foglalkozás

Idő: 45 perc

A foglalkozás tematikája: Magyarország és a Duna

A foglalkozás célja: hazánk természeti és kulturális értékeinek bemutatása, szókincsfejlesztés a téma kapcsán.

Időtartam	Tevékenység leírása	Cél/készségfejlesztés	Munkaforma	Eszközök, anyagok
0-10 (a korábban érkező diákok elkezdhetik a munkát)	Trefl oktató puzzle - Magyarország térkép A gyerekek játékos formában megismerkednek az ország megyéivel és Magyarország szomszédos országaival. A tanulók egyik csoportjának először Magyarország megyéit kell összeraknia, a másik csoportnak a szomszédos országokból álló puzzle keretét. Ha elkészültek a gyerekek, utolsó lépésként egyesítik a kirakó két részét.	hangolódás a témára, országismeret bővítése, együttműködési készség fejlesztése	frontális utasítások, csoportmunka, megbeszélés plénumban	Trefl 44 db-os oktató puzzle - Magyarország térkép
10-25	Magyarország és a Duna A tanár miután megbeszélte a gyerekekkel a szomszédos országokat, megkérdezi tőlük, hogy melyik Magyarország két legnagyobb folyója. A diákoknak egy következő lépésként a vetítőre kivetített térkép alapján 2-3 csoportba rendeződve egy plakátra le kell rajzolniuk Magyarországot és a Duna teljes vonalát. Az ország vonalának megrajzolásához használhatják a korábban kirakott keretet sablonként.	kulturális ismeretek bővítése, együttműködési készség fejlesztése, országismeret	frontális utasítások, csoportmunka, megbeszélés plénumban	plakát, filctollak, projektor, vetítőtábla
25-35	Fekete-erdő és Fekete-tenger A tanár megbeszéli a diákokkal, hogy honnan hová folyik a Duna, tisztázza az erdő és a tenger szavak jelentését, illetve a földrajzi nevek elnevezését, majd megkéri a diákokat, hogy rajzolják fel a plakátra a Fekete-erdőt és a Fekete-tengert is. Szókincs: erdő, tenger, folyó, sötét, mély, sűrű	szókincsfejlesztés, országismeret	frontális utasítások, csoportmunka, megbeszélés plénumban	filctollak, ragasztó, színes papírok, kartonok
35-45	Fekete szavak Minden csoportnak a plakátjára olyan szavakat kell leírnia vagy lerajzolnia öt perc alatt, amelyek a fekete szóról eszükbe jutnak. A három csoport egymással versenyez. Az a csoport nyer, amelyik a legtöbb szót gyűjti össze. A győztes csoport kezdi a plakátja bemutatását, majd a másik két csoport folytatja. A tanár lejegyzik magának egy későbbi foglalkozás ismétlőfeladatához a gyerekek által leírt és lerajzolt szavakat.	verseny, prezentáció, szókincsfejlesztés	frontális utasítások, csoportmunka, megbeszélés plénumban	plakát, fekete ceruzák, fekete filctollak

Házi feladat	Hozz magaddal! Minden tanulónak egy-egy olyan tárgyat kell magával hoznia a plakáthoz a következő foglalkozásra, ami a Dunához kapcsolódik. Hozhatnak képeket magukról, kavicsokat, faágakat, bármit, a lényeg, hogy megkérdezzék otthon, hogy az adott tárgyat hogyan hívják magyarul.	szókincsfejlesztés	egyéni kutatómunka	tárgyak
--------------	--	--------------------	-----------------------	---------

2. foglalkozás

Idő: 45 perc

A foglalkozás tematikája: Széchenyi és a Duna

A foglalkozás célja: kulturális ismeretek bővítése, szókincsfejlesztés, hallott és olvasott szöveg értése.

Időtartam	Tevékenység leírása	Cél/készségfejlesztés	Munkaforma	Eszközök, anyagok
0-5	Én és a Duna A tanulók egyenként néhány szóban bemutatják választott tárgyaikat olasz és /vagy magyar nyelven. Aki-nek van kedve fel is ragaszthatja a csoportjához tartozó plakátra az otthonról hozott képet/tárgyat.	szókincsfejlesztés, hangolódás a foglalkozásra, jelentésteremtés	frontális utasítások, csoportmunka, megbeszélés plénumban	ragasztó, otthonról hozott tárgyak
5-20	Széchenyi és a Duna A tanár felolvas egy néhány soros történetet, mely a Duna szabályozásáról és Széchenyi Istvánról szól. Illusztrációk és az olasz nyelv segítségével kérdezzeti a gyerekeket a történetről, rávezeti őket a történelmi események megértésére. Segítségül illusztrációkat is mutat.	kulturális ismeretek bővítése	frontális utasítások, csoportmunka, megbeszélés plénumban	Bartos Erika (2020), <i>Brúnó Budapesten</i> . <i>Duna c.</i> könyvből részletek, projektor, diák
20-35	Kvíz a Dunáról és Széchenyiről A tanár a meséhez egy pár kérdéses kvízt készít, és versenyezteti egymással a csoportokat. Kérdések: Hány sziget van összesen a Dunán? Hány szakasza (része) van a Dunának? Mi a vaskapu? Ki szabályozta a Dunát? A képek közül melyik árvíz?	olvasott szöveg értése, együttműködés fejlesztése	frontális utasítások, csoportmunka, megbeszélés plénumban, verseny	Kahoot kvíz, projektor, laptop, telefonok
35-45	Hajóval a Dunán A gyerekek papírhajót hajtogatnak, melynek segítségével képzeletben és a plakáton a Duna vonalát követve végighajóznak a folyón, miközben elhaladnak a meséből ismert emblemikus helyek mellett.	kézügyesség fejlesztése, kreativitás, jelentésteremtés	frontális utasítások, egyéni	papírok, plakátok

3. foglalkozás

Idő: 45 perc

A foglalkozás tematikája: A Lánchíd

A foglalkozás célja: szókincsfejlesztés, kulturális ismeretek előhívása és bővítése.

Időtartam	Tevékenység leírása	Cél/készségfejlesztés	Munkaforma	Eszközök, anyagok
0-10	Párosítsd össze! A diákok a korábbi foglalkozás szókincséhez kapnak ismétlő feladatot, mely során a foglalkozásokhoz kapcsolódó szavak írott változatát kell összepárosítaniuk képekkel vagy a szavak olasz nyelvű megfelelőivel.	ismétlés, hangolódás a témára, szókincsfejlesztés	frontális utasítások, páros munka, megbeszélés plénumban	szókártyák, képek
10-30	A Lánchíd A tanár megkérdezi a diákoktól, hogy Budapest melyik jelképét köszönhetjük Széchenyinek. Ismét képet mutat a gyerekeknek a hídról, majd megkéri őket, hogy készítsék el a rendelkezésükre álló anyagok segítségével.	ismétlés, jelentésteremtés	frontális utasítások, egyéni	kép a Lánchídról, gyurma, faágak, papírdarabkák, ragasztó, olló, ceruzák
30-45	Lánc, Lánc, Eszterlánc A gyerekek kézen fogva kört alkotnak, és a dal éneklése közben körbejárnak. Akinek a nevét éneklük, kifordul, és háttal a körnek folytatja a játékot.	jelentésteremtés	frontális utasítások, együtt a csoport	

4. foglalkozás

Idő: 45 perc

A foglalkozás tematikája: Városok és nevezetességek a Dunánál

A foglalkozás célja: kulturális ismeretek bővítése, szókincsfejlesztés, hallott és olvasott szöveg értése.

Időtartam	Tevékenység leírása	Cél/készségfejlesztés	Munkaforma	Eszközök, anyagok
0-5	Budapest vagy Firenze? A tanár képeket vetít a két folyóparti városról, melyek fontos szerepet játszanak a gyerekek életében. A gyerekeknek el kell dönteniük, hogy melyik kép hol készült. A tanár a feladat zárásaként néhány mondatban mesél az árvizekről.	hangolódás a foglalkozásra	frontális utasítások, plénum	képek, laptop, vetítő

<p>5-20</p>	<p>Városok és nevezetességek a Dunánál A tanár kártyákat oszt ki a diákok között, melyeken képek vagy városok/nevezetességek nevei szerepelnek. Minden gyerek kezében egy kártya lesz, melynek meg kell találnia a párját a teremben sétálva. Ha megtalálták a párjukat, felragasztják a helyes megoldásait a táblára. A tanár folyamatosan monitorozza a csoport munkáját.</p> <p>Városok és nevezetességek: Esztergom, Visegrád, Várkert-bazár, Budai vár, Parlament, Margitsziget, Szabadság-szobor, Mohács, Budapest, Szentendre. Miután megnézi a tanár közösen a diákokkal a megoldásaikat, megkéri őket, hogy a digitális eszközeik (telefon, tablet) és/vagy az osztályban elhelyezett térkép segítségével írják fel a plakátjukra a városok/nevezetességek neveit. Minden csoport kap képeket is, melyeket fel is ragaszthatnak.</p> <p>Segítő kérdések: Melyik városokban jártatok? Melyik nevezetességeket láttátok?</p>	<p>kulturális ismeretek és az országismeret bővítése, képzeletbeli kirándulás az országban</p>	<p>frontális utasítások, az egész csoport együtt dolgozik</p>	<p>kártyák, képek, ragasztó</p>
<p>20-35</p>	<p>Komáromi kisleány A tanár megkérdezi a diákoktól, hol van Komárom, majd megkéri a diákokat, hogy gondolkodjanak el azon, hogy miről szólhat a „Komáromi kisleány” című dal. Ha megbeszélték ezeket, akkor elénekelik nekik a dalt. Ezután megkérdezi tőlük, hogy ismerős-e számukra a dallam, majd megtanulják a korábban elsajátított dal újabb két sorát. Végül megkérdezi a tanár, hogy milyen módon kelhet át a dal két szereplője a Dunán (híd, hajó).</p>	<p>korábban tanult dal további egy versszakának elsajátítása, ismétlés, daltanulás, kulturális ismeretek bővítése, szókinccsfejlesztés</p>	<p>frontális utasítások, közös éneklés</p>	<p>dal, nyomtatvány, dalszöveg képekkel</p>
<p>35-45</p>	<p>A projekt értékelése Minden diák mond néhány mondatot zárásként arról, amit tanult (olasz vagy magyar nyelven). Végezetül közösen egy digitális szöveghőt készít a csoport az új ismeretekről.</p>	<p>a projekt értékelése</p>	<p>frontális utasítások, egyéni</p>	<p>mentimeter, vetítő, laptop, telefonok</p>

MELLÉKLETEK

- A szakemberek megpróbálták megszámolni, hány sziget van a Dunán. Összesen 912 szigetet találtak, ebből 147 még érintetlen, 238 ktsé szabályozott, 527 szigeten pedig már sokat alakított az emberi kéz – folytatta Lenke néni.

A folyó három szakaszra osztható: az első szakasz a forrástól a Dévényi-kaputig tart, a második a Dévényi-kaputól a Vaskapuiig, a harmadik pedig a Vaskaputól a fekete-tengeri torkolatig.

- A szakaszok között kapuk állnak? – kérdezte Brúnó.

- Nem, ezek nem igazi kapuk, hanem hegyszűkületek. A Dévényi-kapu Dévényvárról kapta a nevét.

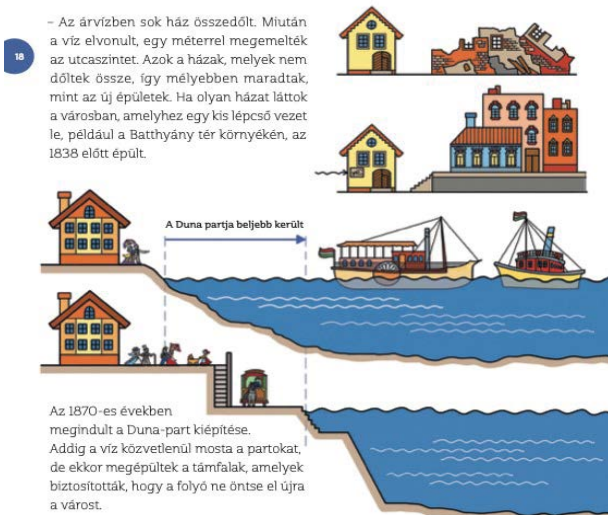

- És a Vaskapu? Tényleg egy vasból készült kapu áll a Dunában? – kérdezte Orsi.
- Nem, ez sem egy igazi kapu. Ezt is azért hívjuk kapunak, mert a folyó itt leszűkül, hatalmas sziklák szegélyezik, és olyan, mintha egy kapun kellene a hajóknak átúszni.

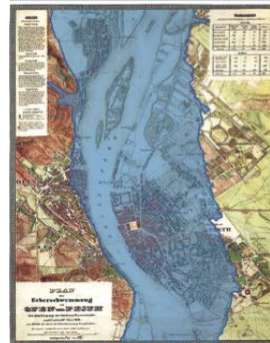
Azért ragadt rá a vas elnevezés, mert régen ez veszélyes folyószakasz volt az erős sodrás, a zátonyok és örvények miatt. De később, amikor Széchenyi István kezdeményezésére szabályozták a Dunának ezt a szakaszát, attól fogva már biztonságosan áthaladhatnak rajta a hajók. Széchenyi grófról egy márványtábla is megemlékezik a sziklafalon.

Forrás: Bartos Erika, Brúnó Budapesten. Duna, Budapest, Móra, 2020, 14-18

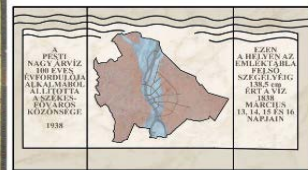
Forrás: Bartos Erika, Brúnó Budapesten. Duna, Budapest, Móra, 2020, 14-18

Forrás: Bartos Erika, Brúnó Budapesten. Duna, Budapest, Móra, 2020, 14-18

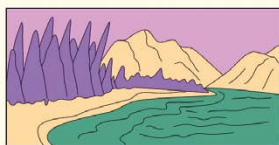

- Miért kellett a Dunát szabályozni? – kérdezte Orsi.
- Főként az árvizek miatt – magyarázta Lenke néni. – Régen, majdnem kétszáz évvel ezelőtt, 1838-ban óriási árvíz pusztított Pesten és Budán. Ezen a régi térképen látszik, hogy a víz csaknem az egész várost elöntötte.

Az 1838-as árvíz emléktáblája, Szerb utca 23.

Forrás: Bartos Erika, Brúnó Budapesten. Duna, Budapest, Móra, 2020, 14-18

Komáromi **kisleány** vigyél által a **Dunán**
A **Dunán**, a **Dunán**, vigyél által a **Dunán**!

Ha átviszel a Dunán, **megcsókollak** a
partján,
A **partján**, a **partján**, **megcsókollak** a
partján!

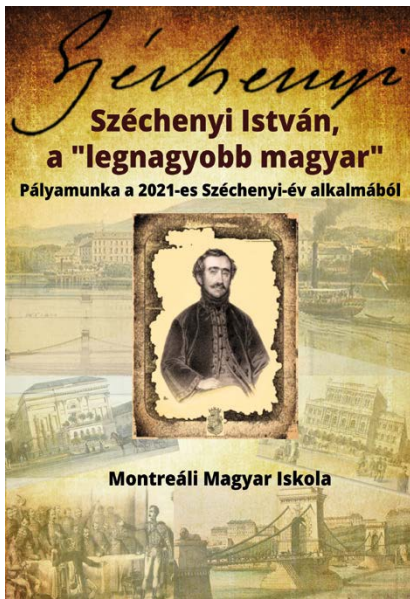

Grafika forrása: Canva

SZÉCHENYI ISTVÁN, A „LEGNAGYOBB MAGYAR”

– Czikora Hanna, Nagy Tímea, Simon Katie Emőke, Thököly Emese, Török Tünde, Montreáli Magyar Iskola –

Mottó: „Egynek minden nehéz, soknak semmi sem lehetetlen.”

Kép forrása: saját

Szeptember 21-én ünnepeljük a legnagyobb magyar, Gróf Széchenyi István születésének 230. évfordulóját. Az évforduló alkalmából szeretnénk, ha a Montreáli Magyar Iskola tanulói jobban megismernék Széchenyit, a reformkor jeles alakját, hiszen érdemei szinte megszámlálhatatlanok, élete és munkássága pedig példaként szolgál mindannyiunknak.

Neki köszönhetjük többek között a Magyar Tudományos Akadémiát, a Lánchídat, rendkívüli közlekedési és gazdasági fejlesztéseket, a Nemzeti Színház alapjainak letételét, a gőzhajók és az evezősport, valamint a lóverseny és a kaszinó kultúrájának meghonosítását.

Életművének jelentőségét bizonyítja, hogy szellemi hagyatékát hungarikummá nyilvánították.

A választott témák: A projekt-sorozatunkat öt naposra terveztük, és bár Széchenyi István gróf élete számtalan érdekességet rejt, mi ezúttal életművének az öt következő állomását fogjuk kiemelni:

- 1. nap:** Gróf Széchenyi István életének rövid bemutatása
Munkássága a **lótenyésztés** és a lóversenyzés területén
- 2. nap:** A Széchenyi **Lánchíd**
- 3. nap:** Széchenyi kulturális tevékenységei: **Magyar Tudományos Akadémia** megalapítása és a Nemzeti Színház alapjainak letétele
- 4. nap:** A **gőzhajók** és az **evezősport**
- 5. nap:** Széchenyi öröksége: **utazás** a jelenben - virtuális túra

A projekt célcsoportja (résztevői korosztály és létszám): 6-14 éves korig, 20 fő

A projekt időtartama: 5 nap

A projekt célkitűzései: Jobban megismertetni a Montreáli Magyar Iskola tanulóival Széchenyit, a reformkor jeles alakját, valamint személye kapcsán a Magyar Tudományos Akadémiát, a Lánchídat, a rendkívüli közlekedési és gazdasági fejlesztéseket, a Nemzeti Színház alapjainak letételét, a gőzhajókat és az evezősportot, valamint a lótenyésztés és lóverseny kultúrájának meghonosítását.

Fejlesztendő területek: A magyar kulturális és történelmi ismeretek fejlesztése, csoportban dolgozás, önismeret, szóbeli kifejezőképesség, írásbeli kifejezőképesség, előadás, egymásra figyelés, szókincsbővítés.

A projekt során alkalmazott eszközök, segédanyagok: vetítő, számítógép, videók, nyomtatott szövegek, kartonpapír, filctollak, képek

A projekt során alkalmazott tanítási-tanulási módszerek: szemléltetés, magyarázat, gondolattérkép, kooperatív csoportmunka, előadás

Tanulásszervezési eljárások (szervezési módok/munkaformák): csoportmunka, előadás, frontális oktatás, egyéni foglalkozás

A projekt részletes bemutatása, leírása, menete:

1. nap

Gróf Széchenyi István, a „legnagyobb magyar”

Az ötnapos projektünk első napján először bemutatjuk a Montreáli Magyar Iskola tanulóinak Gróf Széchenyi Istvánt, a magyar történelem egyik legnagyobb alakját, akinek tevékenysége igen széleskörű volt. Gondolhatunk akár a katonai pályájára, a lovászatra, a mezőgazdaságra, közlekedésre, a diplomáciára, a törvénykezésre, a Lánchídra, a sportra, nyelvészetre vagy közlekedésre.

Történelmi témához nyúlni, nagyon hálás feladat, mivel a történelem már egymagában egy „tantárgyháló” és szorosan kötődik a művészetekhez, a földrajzhoz, a tudományokhoz, a technikához és mindenhez, ami a világunkat jelenti. Így, ebben a köntösben a tanulóknak is sokkal könnyebb közelebb kerülni hozzá, hiszen egy történelmi személy bemutatásakor nagyon sok érdekes, változatos, kreatív feladat és játék alkalmazható.

A „legnagyobb magyar” bemutatása már önmagában is nagyon izgalmas téma. Utazásai, közgazdasági ismeretei, vonzódása a technikához, a sporthoz való viszonyulása, írói tevékenysége egy olyan személyt tár elénk, aki hatalmas energiával folyamatosan alkotott. Történelmünk egyik legkülönlegesebb időszakában élt, a reformkorban. A kor béklyóit leküzdve minden erejét arra fordította, hogy szeretett hazáját sosem látott magaslatokba emelje.

Szerteágazó tevékenysége nagy változást indított el az országban, az elmaradottságból a fejlődés útjára terelte. A reformkornak sok kiemelkedő alakja volt, de egyikőjükről sem írnak és beszélnek annyit, mint a „bécsi grófról”.

De hogy megértsük gondolatait, s ezekből eredő nagy tetteit, előbb meg kell ismernünk őt.

1791-ben született Bécsben. Kiváló nevelésben részesült, gyermekkorát Bécsben és Nagycenken töltötte, és még így is mély **magyar nevelésben** részesült. Iskoláit magánúton végezte, de nyilvánosan, magyar páterek előtt vizsgázott. Apja akarata szerint 17 éves korában már katona volt.

1809 áprilisában két bátyjával együtt csatlakozott a Napóleon ellen induló felkeléshez. A győri csata után a hivatásos katonai pályát választotta, s a főhadnagyi rangig jutott.

A gróft Kossuth Lajos egykoron a „legnagyobb” magyarnak” titulálta, és mindmáig így tartjuk őt számon, hisz talán nincs még egy ember, aki ekkora féltéssel viseltetett volna a nemzet iránt.

Rengeteget utazott, bejárta Törökországot, Kelet- és Nyugat-Európát egyaránt, Nagy-Britanniától az Oszmán Birodalomig. Utazásai közben döbrent rá hazája elmaradottságára.

Hazatérve ő lett a reformgondolat kezdeményezője és legjelentősebb alakja.

Szinte lehetetlen felsorolni mindazt, amit élete folyamán tett nemzetéért, hazaszeretete erőt adott neki a szakadatlan, megfeszített munkához, ill. nemzetszolgálathoz. Így lett végül Széchenyi a lóverseny sport meghonosítója (1822), a Nemzeti Kaszinó létrehozója (1827), és ennek az ambíciójának köszönhetően többek között a Magyar Tudományos Akadémia megalapítója is. A négy alapító közül ő volt az első, aki saját jövedelmét ajánlotta fel a cél érdekében, de az anyagi segítség mellett az épület tervezésében is részt vett.

Kezdeményezte a hazai közlekedés fejlesztését. 1831-ben megindultak a Vaskapu hajózhatóvá tételének munkálatai, amelyek eredményeképpen 1846-ban hajózó csatornát nyitottak. Elkezdődött a Tisza szabályozása, megindult a dunai gőzhajózás, nevéhez kötődik Pest-Buda első állandó hídjának, a Lánchídnak a megvalósítása is.

A magyar lovas nemzet

Gróf Széchenyi István munkássága a lótenyésztés és a lóversenyzés területén

Kép forrása: https://hu.wikipedia.org/wiki/F%C3%A1jl:Sz%C3%A9chenyi_lovon.jpg

Az első napon, miután megismerkedtünk Gróf Széchenyi István életével, munkásságának a lovakkal kapcsolatos részét fogjuk kiemelni interaktív foglalkozások keretében. A lótenyésztés és a lóversenyzés témakörében kalauzoljuk végig a gyerekeket a nap folyamán.

Először egy PowerPoint bemutatóval bevezetjük a témát, mely előadás folyamán, a gyerekekkel közösen feldolgozva a témát, beszélgetünk a lovakról, lótenyésztésről és lóversenyről.

Továbbá, játékos kvízzel tovább mélyítjük a gyerekek tudását a lovakról.

Együtt énekelve, vidám hangulatot teremtve megtanulunk egy lovakhoz kapcsolódó éneket.

A projektnap végén pedig lovas témakörben, kreatív rajzolásal és festéssel zárjuk a napot.

Lótenyésztés

- A magyar lovas nemzet, még ma is így tartja a mondás.
- A mezőhegyesi tenyésztelő felállítását II. József 1784-es rendeletéhez fűződik.
- A telivértenyésztés hazai megalapítója gróf Széchenyi István.
- A lovak nemesítése az egész ország érdeke volt, hiszen mind a mezőgazdasági munkákra, mind teherfuvarozásra, mind pedig a harctéren igen sok lovat használtak, tehát a jó lónak mind gazdasági, mind pedig katonai értéke volt.

Széchenyi István: Lovakról című írása

- A könyvében megvizsgálta a lóágazat helyzetét Magyarországon.
- Az első részben a szerző az ágazat sikertelenségének okait tárta fel.
- A második részben pedig az ágazat fejlesztésére és megújítására tett javaslatokat.

Kincsem, „a legyőzhetetlen csodakanca”
(Emil Adam festménye, 1878)

Kincsem, a leghíresebb magyar ló

Kincsem (Tápiószentmárton, 1874. március 17. – Kiskőrös, 1887. március 17.) többszörös díjnyertes, Magyarországon tenyésztett, angol telivér szülőktől származó versenyló, a magyar lósport és lótenyésztés büszkesége. Magyarországon „a legyőzhetetlen csodakanca” névvel, Európa többi részén pedig a „Hungarian miracle” és a „Hungarian wonder” „Wunderstute” (vagyis magyar csoda) titulusokkal illették.

További híres magyar lovak

- Imperiál, a 20. század egyik legjobb tenyésztésű magyar versenylóva.
- Overdose, az utóbbi évek legsikeresebb magyar színeken versenyző lóva.

Lóversenyzés

A **lóversenyzés** hagyományát Magyarországon Széchenyi István honosította.

- 1815 őszén a korabeli arisztokrata ifjak szokásához híven tanulmányi és információszerzési céllal

körutazást tett Angliában. Széchenyi angliai tapasztalatai alapján úgy találta, a lóversenypálya kiváló helyszín ahhoz, hogy ott az emberek találkozzanak, eszmét cseréljenek, vagyis a társadalmi érintkezés színtere, és a kiváló lovak bemutatkozásának is színtere egyben.

- 1824-ben Széchenyi létrehozta a „Pályafuttatási Társulat”-ot, előbb pozsonyi, majd pesti székhellyel, s eme társulat végül 1827. június 6-án megtarthatta első lóversenyét az Üllői és Soroksári út melletti füves területen.
- A versenyek népszerűsége növekedett.
- Az alkalmilag felajánlott díjak helyére állandó és stabil összegek léptek.
- Az első díjakat az alapítók ajánlották fel (Károlyi-Széchenyi-díj, Batthyány-díj, Hunyady-díj). 1835-ben maga a király, V. Ferdinánd is alapított díjat, egy aranyserleget tűzve ki jutalmul.

Lóversenypálya régen

Kép forrása: [https://hu.wikipedia.org/wiki/L%C3%B3verseny_\(Magyarorsz%C3%A1g\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/L%C3%B3verseny_(Magyarorsz%C3%A1g))

Lóversenypálya napjainkban

Kép forrása: [https://hu.wikipedia.org/wiki/L%C3%B3verseny_\(Magyarorsz%C3%A1g\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/L%C3%B3verseny_(Magyarorsz%C3%A1g))

Duna-projekt – 1. nap

Minden projektnapunk végén szeretnénk kreatívan összefoglalni az aznap tanultakat. Ennek a kivitelezésére is egy külön projektet találtunk ki, hogy így tegyük még érdekesebbé és emlékezetesebbé a Gróf Széchenyi Istvánról és életművéről szóló ismereteinket.

Egy hatalmas kartonpapírra rárajzoljuk (vagy kinyomtatjuk) a Dunát, és kinyomtatott képek vagy rajzok segítségével felhelyezzük, felrajzoljuk rá az aznapi legfontosabb tudnivalókat.

Minden nap gondolatban tovább evezünk mind a Dunán, mind Széchenyi István életútján, így szemléletesen egy helyre csoportosítva a gróf szerteágazó és úttörő jellegű tevékenységeit.

Az első nap végén ezek a képek kerültek fel a Dunánkra: Széchenyi István és szülei, Bécs (a gróf szülővárosa), lótenyésztés, lovassport.

Kép forrása: saját montázs

2. nap

A Széchenyi Lánchíd

„Legyünk igazi hazafiak, nem annyira a szájjal, mint inkább a vállal.....”

Széchenyi István

A Lánchíd Budapest egyik legismertebb jelképe, mely összeköti Pestet és Budát. Iskolánk ezt a Széchenyi-témát választotta a projektünk második napjára.

Az 1839-49 között felépült híd korának legkiemelkedőbb műszaki alkotása volt. Nemcsak a Regensburg alatti, csaknem 2400 km hosszú Duna-szakasz első állandó hídja, hanem akkor a világ láncokra függesztett legnagyobb és mindmáig legszebbek között nyilvántartott hídja lett.

A Lánchíd bemutatását ezúttal is egy kis történelmi háttérrel kezdjük, hiszen Kanadában felnőve, nem biztos, hogy minden tanulónk ismeri a Lánchidat vagy annak részletesebb történetét.

A híd felépítése előtt nem volt egyszerű átkelni a Dunán Budáról Pestre és fordítva. Ilyen problémája volt Széchenyi Istvánnak is 1820 telén, mivel az erős jégzajlás miatt nem tudott átkelni a folyón, és így nem tudott részt venni apja temetésén.

Ekkor jött az ötlete, hogy egy évi jövedelmét felajánlotta egy híd építésére, és ezért kamatot, visszafizetést se kért. Sokat kellett várni, hogy az ötletből rendelet legyen, csak tizenöt évvel később mondta ki az országgyűlés az első magyarországi állandó Duna-híd építését. Azt írta naplójában erről: *„Az a gondolat, hogy hazámnak fontos szolgálatot tettem, majd bőszégesen kárpótol.”* Sokan ellenezték a híd építését, mivel a magyar mérnököknek nem volt tapasztalata ilyen építmények területén.

Széchenyi 1832 februárjában megalakította a Hídegyletet, melynek feladata a vállalkozás problémamentes kivitelezése volt. Angliában tanulmányúton felkereste a kor legismertebb tervezőit, és felkérte William Tierney CLARC mérnököt a Lánchíd megtervezésére. Egy bécsi bankár, Sina György elvállalta az építkezés költségeinek finanszírozását. A híd

tervének elfogadása után elkezdődött az építkezés. A szabályok kimondták, hogy 87 éven keresztül a hídtól egy-egy mérföldnyire nem épülhet másik híd, és a Lánchídon áthaladóknak vámot kell fizetni.

Sok nehézség után 1842. augusztus 24-én kezdték el a híd építését. Sokféle esemény hátráltatta a híd építését, mint az 1848-as szabadságharc, 1848 nyarán egy baleset építkezés közben: maga Széchenyi is beleesett a Dunába, de ki tudott úszni. 1840 júliusában verték le az első medercölöpöt. Sokszor egyszerre nyolcszáz ember dolgozott a hídon, mégis csak a cölöpök leverése két évig tartott. A híd alapkövét 1842 augusztusában több száz vendég előtt tették le. A híd hivatalos átadása 1849. november 20-án történt, Haynau osztrák főparancsnok vezette megfélemlített légkörben. Ő volt az, aki néhány héttel korábban kivégeztette az aradi vértanúkat. A gyalogosoknak 1, a teherrel közlekedőknek 2, a tehenet kísérőnek 3, a kis szekérral közlekedőknek 4, a nagy szekérral utazónak 10 krajcár volt a hídpénz.

A Lánchíd 380 méter hosszú, 14,5 méter széles és 2146 tonna súlyú lett, és abban az időben a világ egyik legkorszerűbb függőhídja volt. 1850-ben négy híres kőoroszlánt helyeztek el a feljárókhöz, melyek Marchal-kó János szobrász művei. Az volt a legenda, hogy nincs nyelvük az oroszánoknak, de van, csak a járdaszintről nem látszik. A híd megépítésének teljes költsége 6,575 millió forint lett. Széchenyi István betegsége miatt nem volt jelen a híd átadásán, és soha nem ment át az elkészült hídon.

A híd átadásának 50. évfordulóján tartott ünnepség óta viseli a Széchenyi Lánchíd elnevezést. 1924-ben új burkolatot kapott a híd, és áthaladhatott rajta az első autóbuszvonal. Utána megnőtt a forgalom a hí-

don, villamosok és lóvontatású kocsik nehezítették a haladást. A második világháborúban 1945. január 18-án a visszavonuló német hadsereg felrobbantotta a Lánchidat. A háború után azonnal megkezdték a híd felújítását. Kicsit változtattak az eredeti tervben, kiszélesítették a hidat. Az ünnepélyes átadásra napra pontosan száz évvel az első hídavatás után 1949. november 20-án került sor.

Újabb felújításra az 1970-es években került sor, újraaszfaltozták az útburkolatot és újrafestették az egész hidat.

1999-ben, a híd 150. születésnapjára új világítási rendszert kapott a híd. 2021 nyarán lezárták a Lánchidat felújításra, időszerűvé vált a szigetelés, a burkolatok és a vasbeton pályalemez cseréje. A tervek szerint 2022 decemberében adják majd át a közúti forgalomnak a hidat.

Hídmakett készítése

Az egyik gyakorlati feladatunk a hídmakettkészítés, amit kisebb csoportokban képzeltünk el. Ennek a feladatnak a kapcsán a tanulók is átérezhetik azt, amit Széchenyi is, hogy: *“Egynek minden nehéz, soknak semmi sem lehetetlen.”*

A gyerekek saját fantáziája alapján készítik el a hidat papírgurigák, műanyag dobozok, fonalak és más alapanyagok segítségével. Az elkészült munkákból kiállítást készítünk az iskolában. *“Tőlünk függ minden, csak akarjuk...”* Széchenyi István) címmel.

Függőhídmodell készítése

Az elkészítéséhez szükséges anyagok:

1. színes filctollak és ceruzák, papírragasztó, olló, kartonpapír, színes papírlapok, újságpapír, papírhenger, kartondoboz, drót, műanyag palack

Az elkészítés menete

2. A tanulókkal könyveket és képeket nézegetünk függőhidakról, vagy a foglalkozást megelőzően személyesen is meglátogatunk egy hidat.

3. Megismerkedünk a függőhíd fő részeivel: a toronnyal, a lánc tartó elemmel, láncvezetékkel és a hídburkolattal.
4. Tanulni fogunk a nyomás, ellenállás fogalmáról is.
5. Egy nagyobb dobozra újságpapírt ragasztunk, valamint kiszínezett zöld és kék papírsíkokat, majd vízzel befűjük. Amikor megszárad, víz benyomását kelti.
6. A papírgurigákat kiszínezzük filctollal, két méretben négy-négy kisebb és nagyobb darabot. A magasabb tornyokat a híd két oldalára, a „vízre” ragasztjuk, a rövidebb lánc tartó elemet a szárazföldre.

7. Mindkét oldalon végigvezetjük a drótot, majd a két torony tetejéhez ragasztjuk, és a két végét a lánc-tartó elemhez erősítjük.
8. Kartonpapírból elkészítjük az útburkolatot, majd kiszínezzük.
9. Felfüggesztjük az útburkolatot úgy, hogy alatta a híd láncait összekötjük.

Népi játékok

A nap végére hagytuk utolsó foglalkozásként a vidámkodást, vagyis a népi játékokat. Hidas témában gyűjtöt-tünk össze ilyen játékokat, íme az egyik példa rá:

“Itthon vagy-e Hidas mester?”

s

- It - hon vagy - e, hi - das - mes - ter?
 - It - hon va - gyok, csak most jöt - tem.
 - E - ressz á - tul a hi - da - don!
 - Nem e - reszt - lek, mer' le - sza - kad!
 - Ha le - sza - kad, meg - ra - gad - juk!
 - Mi - vel tud - nád meg - ra - gad - ni?
 - Gyú - rú - gyöngy - gyel, gyöngy - har - mat - tall!
 - Hol ven - néd a gyú - rú - gyön - gyöt?
 - Is - ten ad - ná jobb - ke - zé - böll!

Duna-projekt - 2. nap

Ennek a napnak a végén is büszkén helyezzük fel a Duna vonalunkra a második projektnapon elsajátított új ismereteinket ábrázoló képeket: a Lánchíd műszaki tervét, a híd dunai szakaszának korabeli térképét és egy festményt, amely az építkezést ábrázolja.

Képek forrása: Magyarország: <https://www.magyarorszagom.hu/lanchid-tortenete>

We love Budapest: <https://welovebudapest.com/cikk/2017/4/11/szechenyi-istvan-egyszer-sem-kelt-at-rajta-a-lanchid-tortenete>

<https://bkk.hu/fejlesztések/lanchid/tortenelmi-kitekintes>

Függőhídmodell: <http://www.crayola.ca/crafts/suspension-bridge-craft>

3. nap

A Magyar Tudományos Akadémia megalapítása, a Nemzeti Színház alapjainak letétele, Széchenyi kulturális tevékenységei

Projekthetünk harmadik napján gondolatban tovább evezünk mind a Duna, mind Széchenyi István életútján, s ezúttal a gróf szerteágazó és úttörő jelentőségű kulturális tevékenységeit vesszük górcső alá. A nap folyamán számos példával alátámasztva bemutatjuk, hogy a reformkori politikus nem csupán az ország gazdasági és infrastrukturális fejlesztését szorgalmazta, hanem a tudomány, a művészetek és az irodalom sorsát is szíven viselte. Ahogy későbbi, 1830-ban kiadott „Hitel” című művében megfogalmazta:

„A tudományos emberfő mennyisége a nemzet igazi hatalma: Ezek statisztikája az ország legérdekesebb – leginteresszánosabb – része. Nem termékeny lapány, hegyek, ásványok, éghajlat sat. tesz a közérőt, hanem az ész, mely azokat józanon használni tudja.”¹²

Más szóval élve tehát, Széchenyinek meggyőződése volt, hogy az általános közműveltség fejlesztése elengedhetetlen Magyarország modernizálásához és az európai országok közti hatalmának megerősítéséhez. Ezen a napon tehát eme forradalmi célkitűzései elérésében vállalt aktív szerepéről és annak kultúraformáló erejéről emlékezünk meg.

Elsőként a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) történetével, valamint múltbéli és jelenkori jelentőségével ismertetjük meg a Magyar Iskola diákjait. Felidézzük, amint 1825. november 3-án a pozsonyi országgyűlés alsótáblájának kerületi ülésén Felsőbüki Nagy Pál, a rendi ellenzéki vezéralakja élesen kikelt a nemzeti kultúra és az anyanyelv ügye iránt közönnyel viseltető vagyonos nemesség ellen. Szemrehányása azonban nem várt visszhangra lelt, amikor az akkori ifjú gróf Széchenyi felszólalásában mélységes egyetértését fejezte ki, s egyszersmind felajánlotta 60.000 forintos (a mai árfolyam szerint hozzávetőlegesen 210.780.000 forintnak¹³ megfeleltethető) éves jövedelmét erre a célra.

Híres szavait Dolinay Gyula újságíró ekképpen idézte „Történelmi Arczképcsarnok” című művében:

„Én szavazattal nem bírok, én nem vagyok országnagy, de földbirtokos.

Ha egy intézet állandó fel a magyar nyelv kifejlesztésére, mely polgártársaim nevelését is elősegíti, úgy felajánlom egy évi egész jövedelmemet, mely 60.000 forintból áll, s az a felállítandó magyar tudós társaság alapjához csatoltassék.”¹⁴

Fontos azonban, hogy a gyerekek megértsék: Széchenyi adománya nem ötletszerű és magányos tett volt. A Nemzeti Múzeumot megalapító édesapja példáját követve, kötelességtudattól és hivatásérettől indítatva már évek óta kereste a cselekvés terét. A beszédét követő reakciók pedig arról tanúskodnak, hogy az alapítás többek szervezett akciója lehetett. Széchenyi példáját követve több fiatal főúr: Károlyi György, Andrassy György, Vay Ábrahám és mások egymás után tették meg ajánlatukat. Teleki József gróf 1826-os adománya – családja 30.000 kötetes értékes könyvtára – például megalapozta az Akadémiai Könyvtárat.¹⁵

Az 1845-től hivatalosan is Magyar Tudományos Akadémia néven emlegetett intézmény 1830-ban, az alapszabályok kidolgozása és királyi jóváhagyása után kezdte meg tényleges működését. Miután figyelmének középpontjában eleinte a nyelvművelés állt, működése első maradandó eredménye a magyar helyesírás egységesítése és a nyelvtan rögzítése volt. Ezzel a gondolattal rávezethetjük a diákokat arra a következtetésre, miszerint Széchenyi közvetve bár, de jelentősen hozzájárult az általuk is tanult, mai magyar helyesírás

12 Gróf Széchenyi István: „Hitel”. Budapest, 1830. Forrás: <https://mek.oszk.hu/06100/06132/html/hitel0009.html>.

13 Danyi Pál: „Magyar pénzürtékindex – áruk és devizák alapján 1754-től” (2020). Forrás: <https://artortenet.hu/magyar-penzertekindex-arak-es-devizak-alapjan-1754-tol/>

14 Dolinay Gyula: „Történelmi Arczképcsarnok”. Budapest, 1886. Forrás: https://hu.wikipedia.org/wiki/Sz%C3%A9chenyi_Ist%C3%A1n#A_Magyar_Tudom%C3%A1nyos_Akad%C3%A9mia_alap%C3%ADt%C3%A1sa.

15 Fónagy Zoltán – Póty János: „A Magyar Tudományos Akadémia története” (MTA, 2016). Forrás: <https://mta.hu/hatteranyagok/a-magyar-tudomanyos-akademia-tortenete-105670>.

és nyelvtan alapjainak lefektetéséhez. Egyúttal elmagyarázhatjuk azt is, hogy az MTA jelenleg főként a tudomány művelését s annak felmutatott eredményeit képviseli, terjeszti. Google-térkép segítségével pedig rövid, digitális térbe helyezett Duna-parti korzózásra invitálva diákjainkat bemutatjuk az intézmény székházaként működő neoreneszánsz épületet, mely büszkén emelkedik ki a város látképéből. Nem mellesleg kiemeljük, hogy az Akadémia palotája szimbolikus módon a gróf nevét viselő Széchenyi István téren helyezkedik el, a szintén emblemikus Lánchíd közvetlen közelében – ez utóbbiról projekthetünk utolsó napján fogunk kiemelt részletességgel megemlékezni.

Mindezek előtt azonban fontos hangsúlyoznunk, hogy nem az MTA épülete volt az egyetlen, melyet Széchenyi a Duna partjára megálmodott: az immár 184 éve működő Pesti Magyar Színház, a későbbi Nemzeti Színház felépítésének tervével először 1832-ben állt elő. A magyar országgyűlés végül 1836-ban elrendelte egy nemzeti díszes játékszín megvalósítását, melynek ekkor azonban – praktikussági okokból kifolyólag – Pest városában jelöltek ki telket. 1837. augusztus 22-től 1840-ig Pesti Magyar Színház, majd 1840-től Nemzeti Színház néven működött. A színházat Vörösmarty Mihály „Árpád ébredése” című „előjátékával” nyitották meg; első igazgatója Bajza József (költő, kritikus, az MTA tagja) volt. Ebben az időben olyan színésziárságok alkották a társulatot, mint például Blaha Lujza és Fedák Sári. Főként operákat és drámákat játszottak, olyanokat, mint a „Hamlet”, „Liliomfi”, „Bánk bán”, „Sevillai borbély”, „Rómeó és Júlia” és „A kaméliás hölgy”.¹⁶

A belvárosi épületet először 1913-ban bontották le, s többszöri áttelepítése és újjáépítése után, végül az új (s egyben jelenlegi) Nemzeti Színház 2002. március 15-én nyitotta meg a kapuit a Duna partján – a helyen, ahová gróf Széchenyi István eredetileg elképzelte.

Az első előadás az Alföldi Róbert rendezésében bemutatott, Madách Imre „Az ember tragédiája” című darabja volt. Fennállása óta hat főigazgatója váltotta egymást; a színházat jelenleg Vidnyánszky Attila vezeti. Társulata a magyar kortárs színjátszás számos kiemelkedő művészeivel büszkélkedhet, beleértve

Bodrogi Gyulát, Udvaros Dorottyt, Rátóti Zoltánt és Schnell Ádámot is.

A színház és a színjátszás témakörének gondos felvezetését követően kézenfekvő természetességgel merül fel a gondolat tehát, hogy a frontális tanítási módszerünket a nap hátralévő részére magunk mögött hagyjuk, és helyébe egy művészeteket éltető, örömteli kézműves csoportfoglalkozásra, valamint önkifejező drámajátékokra invitáljuk diákjainkat. Ennek keretein belül papírszínházat készítünk a gyerekekkel, mely Váradi István (a Garabonciás Együttes egykori alapítója és művészeti vezetője) ötletét alapul véve¹⁷, Vörösmarty Mihály „Csongor és Tündé” -jét hivatott életre kelteni. (Vörösmarty műve több szempontból is szerencsés választásnak bizonyulhat: egyrészt a nap folyamán korábban, a Nemzeti Színház alapításánál már említettük a prominens, korabeli költő jelentőségét, másrészt stílszerűen hat, hogy a gyerekek színházát is az ő művével szeretnénk „felavatni”.)

A diákokat az osztálytermünk közepére összetolt asztalok köré ültetjük, s az alkotáshoz szükséges alap

16 Feigl Zsófia: „A 180 éves Nemzeti Színház története” (2017). Forrás: <https://f21.hu/szinhaz/a-nemzeti-szinhaz-tortenete/>.

17 Váradi István: „Negyvennyolcas: Komplex foglalkozási anyag a 1848-as szabadságharcra emlékezve 8-14 éveseknek” (Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, 2009). Forrás: <https://ofi.oh.gov.hu/negyvennyolcas-komplex-foglalkozasi-anyag-az-1848-szabadsagharca-emlekezve-8-14-eveseknek>.

anyagokat (kartonlapok, hurkapálcák, színes ceruzák és filctollak, olló, ragasztó, kinyomtatott sablonok) mindannyiuk számára könnyen elérhető módon, középen elhelyezzük. Ezután ismertetjük velük a játékunk első részét, miszerint: kartonlapokból közösen felépítjük a saját papír színházunkat, belülről az általuk megálmodott díszítő elemekkel dekoráljuk, majd a nyomtatottpapír-sablonokból gondosan kivágjuk, kiszínezzük, és hurkapálcára ragasztva megalkotjuk a színdarabunk szereplőit.

Kép forrása: saját

Mindazonáltal fontos megjegyeznünk, hogy mivel kézműves foglalkozásunk célja természetesen nem pusztán a kitűzött produktum létrehozása, hanem sokkal inkább a felszabadult, önkifejező alkotás éltetése, bátran elvonatkozathatunk a szerkesztett sablonjaink használatától, és a gyerekek szabadkézi rajzaival helyettesíthetjük azt.

Miután papírszínházunk elkészült, a mű rövid összefoglalójával felelevenítjük a diákok tudását. Figyelembe véve a tényt, hogy Vörösmarty archaikus nyelvezete már kevésbé rezonál a jelenkori fiatalság lelkében, így Hudák Rita író, magyartanár modern, drámapedagógiát alkalmazó feldolgozását használjuk fel játékunk folytatásához.¹⁸ A színdarab második felvonása (melyben Csongor az útkereszteződéshez érve a három vándor segítségét kéri, valamint az ördögfiókok az örökségükön marakodnak) különösen termékeny táptalajt nyújt ma is fontos kérdések megvitatásához, köszönhetően gazdag szimbolikájának és fordultatos cselekményének. Érdeemes tehát még a foglalkozásunkat megelőzően kiválasztanunk e részlet legfrapánssabb idézeteit, és kártyákat készítenünk belőlük. Az így előkészített idézetkártyák segítségével pedig közös beszélgetést kezdeményezhetünk. (Célszerű a beszélgető kör kialakításához félrehúzni az asztalokat, hogy kötetlenebb lehessen a kommunikáció.)

A játék során arra buzdítjuk a gyerekeket, hogy a kapott idézetből kiindulva fejtsék ki a szereplők legfontosabb tulajdonságait, vágyait, kihívásait. „Vajon miért utasítja el mind a három vándor, hogy

Csongornak segítséget nyújtson? S mi vezérli igazán Mirigy ármánykodását? Jogos-e az ördögfiak haragja, amiért Csongor ellopta az örökségüket?” Ilyen s ehhez hasonló kérdésekkel sarkalljuk őket arra, hogy számos, a jellemüket építő morális témát megvitathassunk, s lehetőséget biztosítsunk mindannyiuknak, hogy érvekkel alátámasztva kifejtthessék a véleményüket.

Végezetül pedig rögtönzések drámajátékkal keltjük életre a papír színházunkat, melynek keretei közt eljátszhatjuk például Csongor cselszövését a palást, a bocskor és az ostor megszerzésére. Megkérjük a diákokat, hogy képzeljék el, miként cselekednének, s mit mondanának a szereplők a mai világban. Ezután kiosztjuk a szerepeket (szükség esetén kalapból is húzhatunk) és a hurkapálcákra ragasztott figurákkal bá-

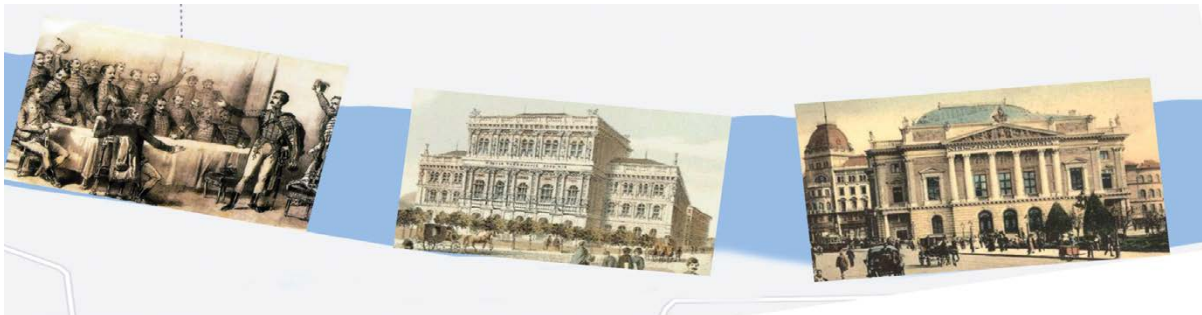
18 Hudák Rita: „Oktatási segédlet III. – Csongor és Tünde” (2015). Forrás: <https://magyartanarok.files.wordpress.com/2015/06/c3a1trium-nc3a9zc591kc3a9pzc591-oktatac3a1si-segc3a9dlet-iii.pdf>.

bozva előadjuk a kiválasztott részletet. Ha a játék rögtönzött szöveggel már eldöcög, akár a mű eredeti szövegét is megpróbálhatjuk elsajátítani. Ha azonban a modern kori szituációs gyakorlatok kézenfekvőbbnek és szimpatikusabbnak bizonyulnak, hagyjuk, hogy inkább a gyerekek szárnyaló fantáziája és lelkesedése vezesse őket a játék során. Az előadás végén a szereplők meghajolnak, s megköszönjük egymásnak a nap folyamán tanúsított aktív részvételt, s búcsút intünk egymásnak a másnapi viszontlátásig, amikor is a hazai gőzhajózást, illetve Széchenyi további tevékenységeit fogjuk bemutatni.

Duna-projekt - 3. nap

A harmadik napunk is a Duna-projekttel fog zárulni, és ismét új képek, rajzok kerülnek fel a folyónkra.

Ezen a napon a következők tudásanyaggal díszítjük a Dunát: a jövedelmét felajánló Széchenyi, a Magyar Tudományos Akadémia és a Nemzeti Színház épülete.

Kép forrása: saját montázs

4. nap

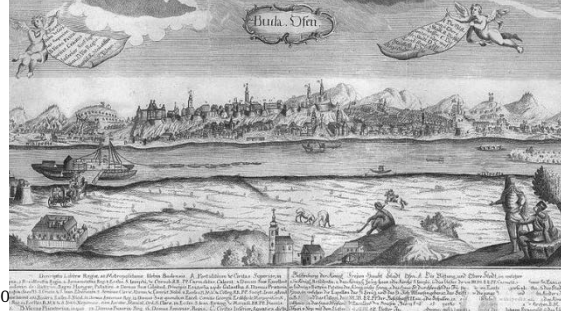
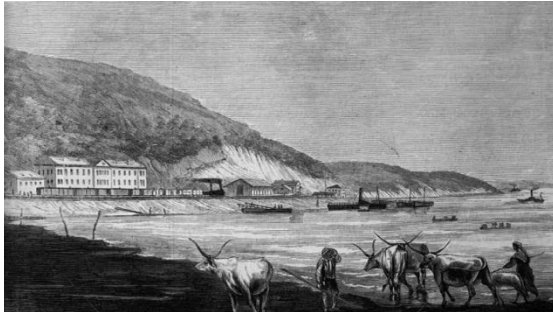
A gőzhajók és az evezősport

Projekthetünk negyedik napjához érkezve tovább siklunk hajónkkal a Dunán, s elérkezünk Széchenyi István életében egy fontos állomáshoz: a hajózáshoz, gőzhajókhoz, valamint az evezősportokhoz. Nem mindenki tudja ugyanis, hogy jelentős szerepe volt a hajózás népszerűsítésében, a hajóforgalom sűrítésében, s a dunai, illetve tiszai gőzhajózás előtörésében.

A gyerekeknek a téma bevezetéseképpen egy akasztófajátékkal kell kitalálniuk, miről fog szólni a mai nap. A táblára felírjuk a hét csíkot (hajózás), mely a betűk számát és helyét hivatott jelölni, majd várjuk a magyar ábécé betűit a gyerekektől. Ha olyan betűre tippelnek, amely nincs a megfejtésben, elkezdjük rajzolni az emberkénket. Ezzel játékosan adjuk meg a témát, miközben gyakoroljuk a magyar ábécé betűit, a kombiációs készséget, s egyaránt építünk a meglévő szókincsükre.

Amikor megvagyunk a témánkkal, gondolattérképet készítünk közösen. Mindenki elmondja, hogy szerinté miért fontos a hajózás, mire lehet használni a hajókat, és mi jut róluk eszükbe. Ezeket mind felírjuk a táblára. Lehetséges, hogy előkerül a gőzhajó vagy a különböző hajótípusok, esetleg az evezés és a sport is. Ha nem jut eszükbe maguktól, akkor a nap végén kibővítjük a gondolattérképünket.

A gondolattérkép után a hajózás fontosságára koncentrálnunk. Képek segítségével felelevenítjük, hogyan nézett ki akkoriban a Duna, illetve a Tisza, milyen járműveket használtak, mennyi időbe telt eljutni valahová.

19 20

A gyerekeknek újságcikket adunk, mely Széchenyi szerepét taglalja a gőzhajózásban:

“A hajózás és a Duna Gőzhajózási Társaság (DGT) fellendülésében nagy érdeme volt Széchenyinek, aki felismerte a hajózás jelentőségét, és sürgette annak fejlesztését. Sokat foglalkozott azzal a gondolattal, hogy a gőzhajózást kiterjessze a Dunán a Fekete-tengerig.

Kép forrása: saját Kahoot felület

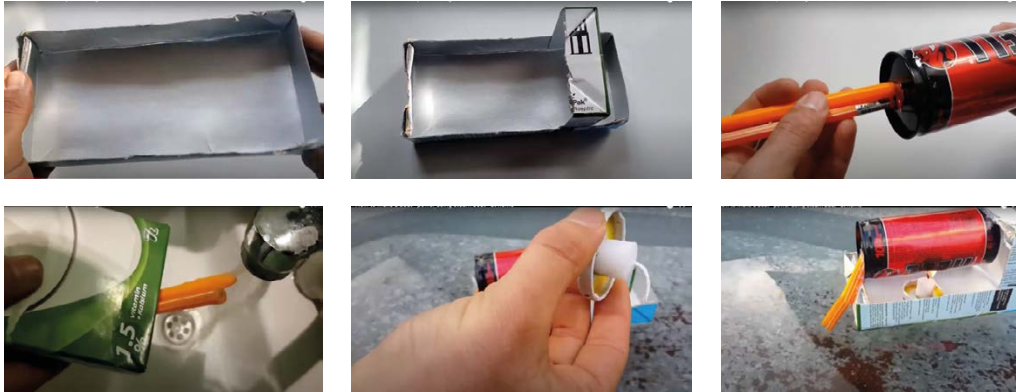
Céljának megvalósítása érdekében a Desdemona nevű evezős fahajóval 1830-ban Pestről Galacba utazott a dunai viszonyok tanulmányozása végett, majd levelet intézett a DGT felé, hogy szaporítsa hajóinak számát, mert az igencsak kifizetődő. Szorgalmazta, hogy a társaság építsen tengeri hajókat is, amelyekkel összekapcsolható lenne a dunai és a fekete-tengeri hajóforgalom. Rámutatott arra is, hogy Budapest és Bécs között kotróhajót kellene üzemeltetni. Kitartó küzdelmének eredményeként az Argo (nem az ókori legendában szereplő evezőshajó, hanem annak magyar gőzváltozata) az Al-Dunán közlekedett, a Mária Dorothea és a Ferdinánd tengerjárók pedig csatlakozást jelentettek a tengeri hajóutak felé. Később a társaság kiterjesztette útvonalát a Felső-Dunára is: a Maria Anna Linzig közlekedett. Széchenyi 1833. szeptember 3-án a Franz I. gőzössel a Tiszán Szegedig hajózott. Propagandaakciója nagy feltűnést keltett a Tisza menti lakosság körében. Ebben az időben indult meg a Tisza szabályozása is, amikor is Széchenyi felhajózott egészen Vásárosnaményig a Pannónia gőzössel.”

19 https://www.google.com/search?q=18.+sz%C3%A1zad+duna&tbm=isch&ved=2ahUKEwjrvKjZx_fwAhXNAt8KHWuD-wUQ2-cCegQIABAA&ooq=18.+sz%C3%A1zad+duna&gs_lcp=CgNpbWcQAzoCCAA6BAGAEb46BggAEAUQHjoGCAAQCBAeOgQIABAYULLaRVjK-UVgg_tFaABwAHgAgAGVAYgBqQuSAQxMS40mAEAoAEBqgELZ3dzLXdpei1pbWFAAAQE&scient=img&ei=8762YK-v3Cs2F_Abr4r4o&rlz=1C5CHFA_enCA946CA946#imgrc=D4_NhqfIQx0n3M - 2021.05.31.

20 https://www.google.com/search?q=18.+sz%C3%A1zad+duna&tbm=isch&ved=2ahUKEwjrvKjZx_fwAhXNAt8KHWuD-wUQ2-cCegQIABAA&ooq=18.+sz%C3%A1zad+duna&gs_lcp=CgNpbWcQAzoCCAA6BAGAEb46BggAEAUQHjoGCAAQCBAeOgQIABAYULLaRVjK-UVgg_tFaABwAHgAgAGVAYgBqQuSAQxMS40mAEAoAEBqgELZ3dzLXdpei1pbWFAAAQE&scient=img&ei=8762YK-v3Cs2F_Abr4r4o&rlz=1C5CHFA_enCA946CA946#imgrc=D4_NhqfIQx0n3M - 2021.05.31.

A cikket közösen dolgozzuk fel, 2-3 mondatos egységekben átbeszélve. Így fejlesztve a gyerekek szókincsét, szövegértő olvasását, logikai gondolkodását. Ezt követően megnézünk két rövid filmrészletet (Fejezetek Magyarország közlekedéstörténetéből - A gőzhajózás története²¹, Gőzhajó²²). A látottakat és hallottakat megbeszéljük közösen. Ezek után egy izgalmas Kahoot játékkal vesszük át a tanultakat. A játék alatt csoportokba osztjuk a gyerekeket, s csoportmunkában kell válaszolniuk a kérdésekre. A megkapott szöveget használhatják.

A Kahoot játék után tartunk egy szünetet, majd egy játékos feladattal folytatjuk a napot. A csapatok maradnak ugyanúgy, ahogyan a játék alatt voltak. Kicsi gőzhajót fogunk építeni ábrák alapján, majd kipróbáljuk, hogyan mennek a vízben. Ehhez a csoportoknak kiosztjuk az elkészítéshez szükséges képeket, melyeket első körben sorba kell rendezniük. A képek a következők²³:

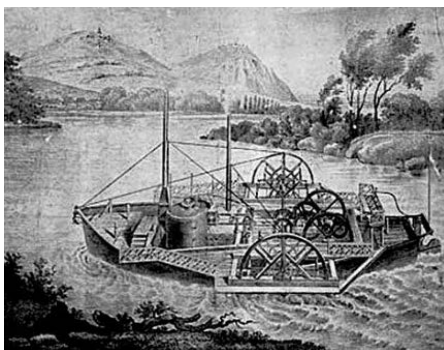

Képek forrása: Képernyőmentések a filmből

Miután a gyerekek sorba tették a képeket, leellenőrizzük. Ezt követően megkapják az anyagokat és eszközöket. Kezdek a munkát. Természetesen gyufát nem adunk a kezükbe, a gyertyát az elkészült művek vízre eresztésekor mi gyújtjuk meg. Ezzel a feladattal fejlesztjük logikai gondolkodásukat, finommotorikus készségüket, kommunikációs készségüket, koncentrációjukat, szerialitásukat, valamint gyakorolhatják a csoportban dolgozást, a munka felosztását és az egymás tudására, kreativitására való támaszkodást.

Amikor mindenki elkészült, kipróbáljuk a hajókat. Közben hajózással kapcsolatos magyar énekeket, mondókákat tanulunk (Liccs-loccs, liccs-loccs, Megy a hajó a Dunán, Által mennék...). Ezt követően tartunk egy kis szünetet.

A szünet után visszatérünk az evezés történetére. Csoportokban feldolgozzuk egy szöveg segítségével Széchenyinek az evezősportokra gyakorolt hatását. Minden csoport más rövid szövegrészletet kap, amit a csoportos megbeszélés után össze kell foglalni a többieknek.

1. Csoport: “1818-ban Széchenyi, amikor Törökországban járt, ott több evezős csónakot, „kajik” -okat látott. Megfigyelései alapján leírta az evezős és vitorlás eszközöket. Naplójában így ír: „A kajik szép, hosszú, elegáns, használata élvezetes az egyéb kiállhatatlan és unalmas vízi járművekkel szemben.”

Vizsgálja a kajik súlyelosztását, amely használójától ügyességet kíván. Feljegyzi, hány személyes kajakok vannak, elcsodálkozik, hogy egy hajós kéttollú lapátot kezel. Észreveszi, hogy különösen erős áramlatokban a benn ülők ütemes vezényszavakkal biztatják egymást.²⁴”

21 <https://www.youtube.com/watch?v=upHdf3vD3Ic> 2021.05.31.

22 <https://www.youtube.com/watch?v=TpGFHq9nPOI> - 2021.05.31.

23 How to Make a boat - power using steam boat - at home - <https://www.youtube.com/watch?v=UgNg56XHtE> - 2021.05.31.

24 http://www.szechenyiforum.hu/9/hirek/6688/540/Grof_Szechenyi_Istvan_a_magyar_evezes_es_kajak-kenu_sport_megalapitoja?fbclid=IwAR1bflLMhMb-63rhp9h-fRhCsJjkTMOJlyvUBaEUAWBmCTpsAnIL46gTgqo - 2021.05.31.

2. Csoport: “A csónak kipróbálása után augusztus 12-én Pozsonyban - az ott ülésező parlament szünetében - a honatyák nagy csodálkozására mutatta be a csónakot és evezős tudását. Majd 1827. május 16-án két angol barátjával Bécsben ismét vízre szállt, amely eseményről ezt olvashatjuk naplójában: „Memorandum - gróf Széchenyi, Halifax és Barneby urak Bécsben a práterbeli Lusthaustól indultak ma reggel 1/4 órával 6 előtt gróf Széchenyi kétevezős kis hajóján egy kormányossal - és a pozsonyi hídhöz érkeztek 23 perccel 10 óra előtt, befejezván az utazást 3 óra és 52 perc alatt. A hajó e napon Louise-nek kereszteltetett. Gróf Széchenyi, John Barneby, Thomas Hallifax” (aláírásokkal hitelesítve). Ezt az evezést joggal tekinthetjük az első hazai sportszerű evezős túrának.”²⁵
3. Csoport: “A Lánchídnál létrehozta a „Csónakdát”, az első csónakházat. Több csónakot rendelt és evezős barátai is vásároltak csónakot. Megindult a rendszeres evezés és túrázás. 1841. április 8-án - a korábbi Csónakdából - megalapította az első Hajós Egyletet, ezzel fellendült az evezős élet, majd 1842-ben megrendezik az első evezősversenyt a Dunán. A Széchenyi alapította Hajós Egyletből terelődött ki néhány évtized alatt az Európa-hírűvé vált magyar evezősport.”²⁶

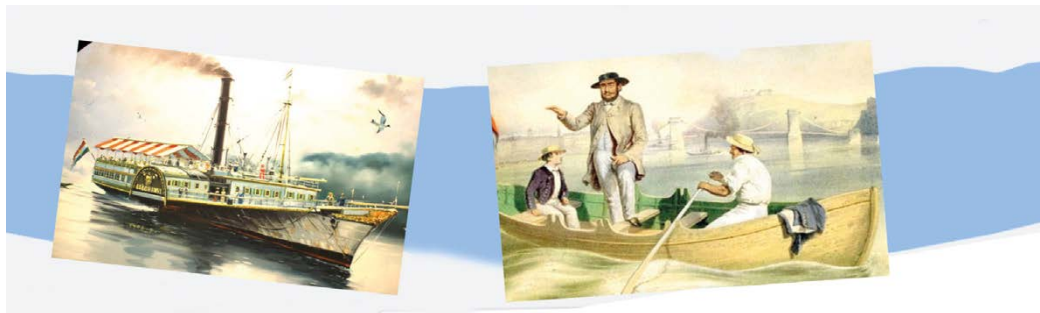
A szövegek átbeszélése után visszatérünk a gondolattérképhez, s a tanultak alapján kiegészítjük.

A napot – ha az időjárás is engedi – egy közös kajakozással zárjuk itt Montreálban. A kajakozás közben pedig gyakorolhatjuk az énekeket, mondókákat, amiket tanultunk.

Duna-projekt - 4. nap

A negyedik napon is újra tovább hajózunk a képzeletbeli túránkat ábrázoló Dunán.

A mai két fő témánk, Széchenyi István életének két fontos állomása kerül fel rá dekorációként: a gőzhajó és az evezés.

5. nap

Széchenyi öröksége: utazás a jelenben - virtuális túra

A Montreáli Magyar Iskola a Széchenyi-projekt ötödik, egyben utolsó témanapján – a gróf utazásait alapul véve – egy interaktív, virtuális utazásra hívja a gyermekeket.

A foglalkozás célja a Széchenyi Istvánról elnevezett híres épületek, intézmények megismertetése a résztvevőkkel. A gyermekeket koruk alapján két csoportba osztjuk, A csoport: 6-9 évesek, B csoport: 10 év feletti. A túra keretében mini útlevél kerül kiosztásra, amely a meglátogatott nevezetességekhez kapcsolódó feladatokat tartalmazza. Az útlevél tulajdonképpen egy projektfüzet, amelyben a gyermekek az egyes állomásokhoz kapcsolódó feladatlapokat töltik ki.

25 http://www.szechenyiforum.hu/9/hirek/6688/540/Grof_Szechenyi_Istvan_a_magyar_evezes_es_kajak-kenu_sport_megalapitoja?fbclid=IwAR1bfILMhMb-63rhp9h-fRhCsJjkTMOJlyvUBaEUAWBmCTpsAnIL46gTgqo - 2021.05.31.

26 http://www.szechenyiforum.hu/9/hirek/6688/540/Grof_Szechenyi_Istvan_a_magyar_evezes_es_kajak-kenu_sport_megalapitoja?fbclid=IwAR1bfILMhMb-63rhp9h-fRhCsJjkTMOJlyvUBaEUAWBmCTpsAnIL46gTgqo - 2021.05.31.

Képek forrása: saját

Miután a résztvevők egy-egy feladatot befejeznek az adott képzeletbeli állomáson, a túravezető pedagógus pecséttel jutalmazza a kitöltött oldalakat a mini útlevélben.

Kép forrása: www.gyermekvasut.hu

A túra állomásai

1. állomás: Széchenyi-hegyi Gyermevasút, Budapest

A vasút nagyon érdekes látványosság, ahol gyermekek irányítják a vonatok közlekedését. A budai tájon át robogó, gyerekek által üzemeltetett vasút igazi fővárosi kuriózum. 2015-ben a Guinness-rekordok közé is bekerült a vonal, mint a világ leghosszabb, gyerekek által üzemeltetett vasútja. A 10-14 éves gyermekvasutasok munkáját felnőttek ellenőrzik, de a munka javát ők végzik, így nagy felelősség hárul rájuk. A gyerekek

Weöres Sándor: Kocsi és vonat

Jön a kocsi fut a kocsi,
patkó dobogás.
Jön a vonat, fut a vonat,
zúgó robogás.
Vajon hova fut a kocsi?
Három falun át!
Vajon hova fut a vonat?
Völgyön hegyen át!

Zim-zim, megy a gép, megy a gép
Fut a sínen a kerék,
forog a kerék.
Zum-zum, nagy az út, nagy az út, fekete az
alagút, a masina fut!

szolgálatuk alatt a vasúthoz tartozó összes szerepben kipróbálhatják magukat. Beszélünk a gyermekeknek Széchenyi István vasútfejlesztési tevékenységéről, amely a személy- és teherszállítást Pest-Buda központtal, sugaras szerkezetű hálózatban valósította volna meg, majd a következő feladatokat végezzük el:

A csoport: vonatot rajzolunk, felsoroljuk az egyes részeit és kiszínezzük, majd felolvassuk a gyerekeknek Weöres Sándor versét.

B csoport: Magyarország vaktérképén berajzoljuk Budapestet, a Dunát, majd vasúti útvonalakat tervezünk budapesti központtal. A nagyobb gyermekek más városokat, földrajzi nevezetességeket is bejelölhetnek.

Kép forrása: https://hu.m.wikipedia.org/wiki/F%C3%A1jl:Magyarorsz%C3%A1g_t%C3%A9rk%C3%A9pe.png

2. állomás: Országos Széchényi Könyvtár

Országos Széchényi Könyvtár

Az OSZK Magyarország nemzeti könyvtára. Feladata a magyar és magyar vonatkozású írott kulturális örökség gyűjtése, feldolgozása, megőrzése és hozzáférhetővé tétele. A könyvtárat gróf Széchényi Ferenc, Széchényi István édesapja alapította 1802-ben. A képzeletbeli könyvtárban a következő feladatokat végezzük el:

A csoport: Mesemondás: A só – Benedek Elek nyomán. A mese meghallgatása után a gyermekek lerajzolják a történetet.

B csoport: Időutazás Széchényi korába, kvízzjátékok:

Szerencsekerék kvíz:

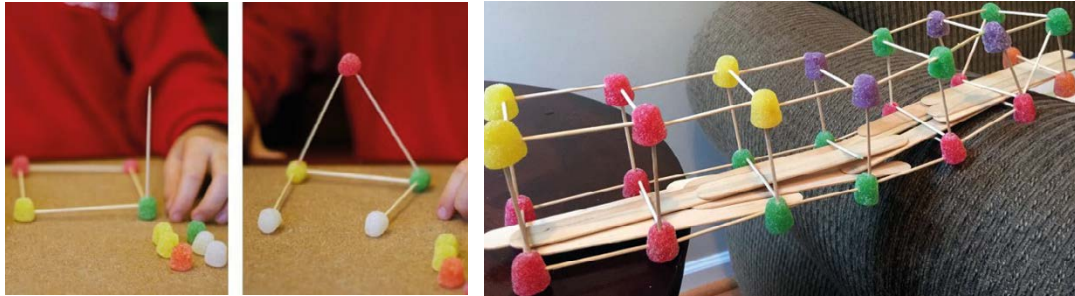
<https://wordwall.net/hu/resource/430526/olvas%3%a1s/sz%3%a9chenyi>
Reformkor kvíz: <https://wordwall.net/hu/resource/822494/reformkor>

3. állomás: Séta a Lánchídon

A gyermekek mostanra már megismerkedtek a Lánchíd történetével. Érdekességként megemlíthetjük a híd kőoroszlánjainak hiányzó nyelvéről szóló történetet is.

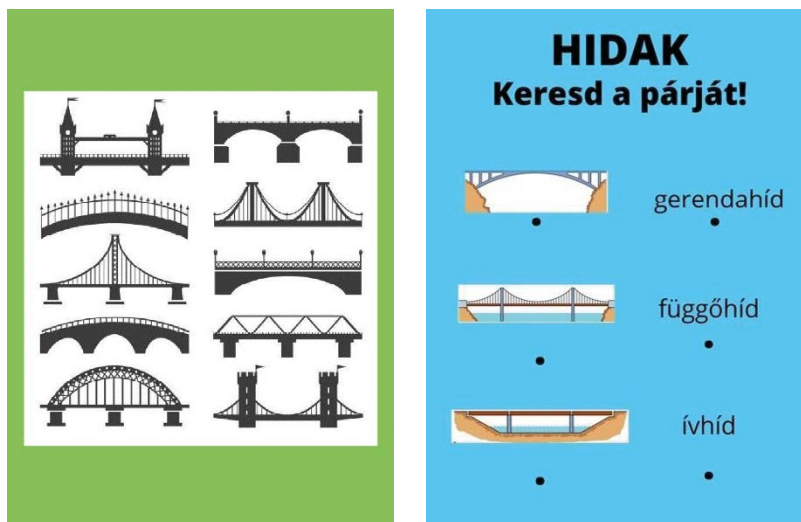
Ezután alkotómunka következik.

A csoport: Mini mérnökök- hídépítés gumicukorkából:

Képek forrása: saját

B csoport: Hídtervezők- híd típusok megismerése (függőhíd, gerendahíd, ívhíd), majd 2-3 fős kiscsoportokban a tanultak alapján mini híd tervezése és lerajzolása.

Képek forrása: saját szerkesztés

4. állomás: Pénzjegnyomda

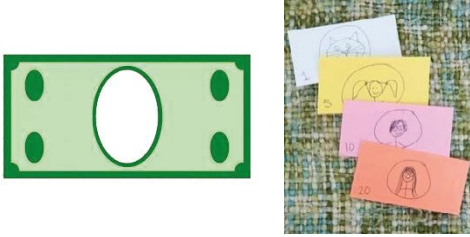
Megbeszéljük, mi látható a magyar pénzen, mi köze Széchenyinek és a nagycenki Széchenyi-kastélynak az 5000 Ft-os bankjegyhez?

Képek Forrása: Magyar Nemzeti Bank

Kooperatív csoportmunka: Mini bankárok- Pénztervezés, -rajzolás: Tervezz családi pénzt a minta alapján!

A csoport:

B csoport:

Képek forrása: saját szerkesztés

5. állomás: Magyar Tudományos Akadémia

Kooperatív csoportmunka: Kis tudósok a Mini Tudományos Akadémián. A résztvevők játékos formában ismerkednek a természeti jelenségekkel. Megemlítjük, hogy a Magyar Tudományos Akadémia a legnagyobb magyar kutatók számára Széchenyi-díjat adományoz. A gyermekek a következő feladatlapokat töltik ki:

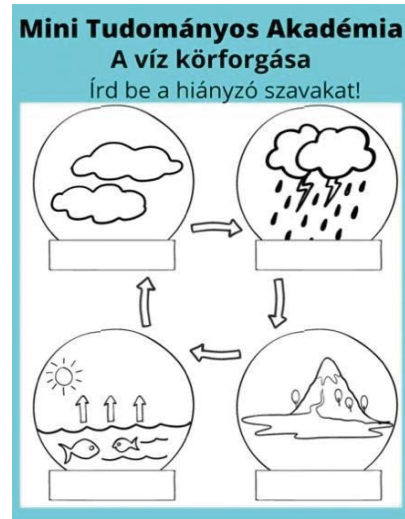

A Magyar Tudományos Akadémia épülete

A csoport:

B csoport:

Képek forrása: saját szerkesztés

A feladatlapok kitöltése után **Mini Széchenyi-díj** kiosztása következik:

Kép forrása: saját szerkesztés

6. állomás: Széchenyi fürdő

Filmvetítés: Vízipók-Csodapók epizód megtekintése, utána megbeszéljük, mit láttunk.

7. állomás: hajózás a Dunán Győrbe

Projektfeladat: Hajóépítők - a gyermekek ügyességi szint szerint készítenek hajót. A B csoporttal bejelöljük a korábban felhasznált vaktérképen, hogy hol van Győr városa.

A csoport: hajókészítés papírtányérból az alábbi minták alapján:

B csoport: hajóépítés tojásos doboz felhasználásával:

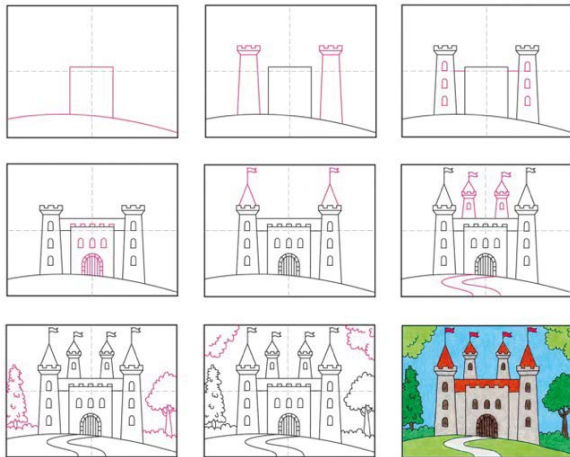

Képek forrása: <http://kukabuvarak.blogspot.com/2014/08/hajo-tojastartobol.html>

A projekt végén Széchenyi Hajóépítő oklevelet osztunk ki a gyermekeknek.

Kép forrása: saját

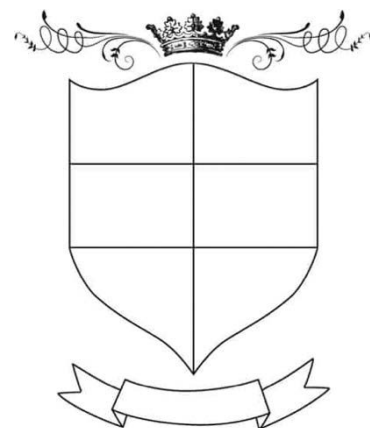
8. állomás: utazás a Széchenyi Múzeumvasúttal a nagycenki Széchenyi-kastélyba

A nagycenki kastélyhoz menet igazi időutazáson vehetünk rész. A Széchenyi Múzeumvasút gőzmozdonya és a vasúti kocsik a régi időket elevenítik fel. A vonatkozás után megérkezünk Nagycenkre, ahol Széchenyi István alkotó éveit töltötte.

A csoport: kastélyrajzolás az alábbi feladatlap segítségével, az egyes gyermekek ügyességi szintje szerint:

B csoport: a csoport megismertetése a Széchenyi család címerével, majd saját családi címer tervezése:

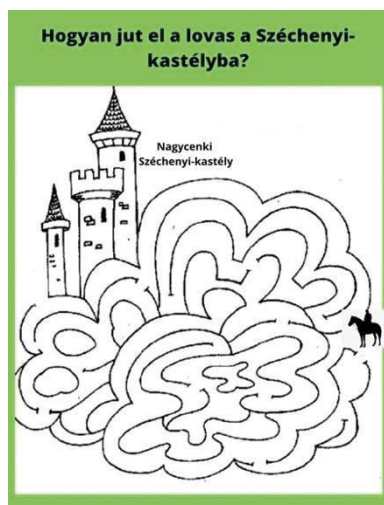
Forrás: <https://artprojectsforkids.org/draw-a-midieval-castle/>

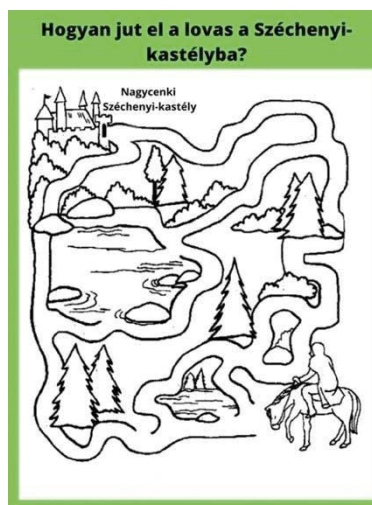
Forrás: https://hu.wikipedia.org/wiki/Sz%C3%A9chenyi_csal%C3%A1d

Azoknak, akik hamarabb befejezik a munkát, kiosztunk egy labirintus feladatlapot:

A csoport:

B csoport:

Képek forrása: saját szerkesztés

A nap végén felolvassunk egy népmesét: A repülő kastély (Hetvenhét magyar népmese)

Duna-projekt - 5. nap

Projektünk ötödik és egyben zárónapja egy nagyon aktív nap, így ezúttal – a kreatív zárás-hoz méltóan – nagyon sok minden fog felkerülni a Dunánkra, például: gyermekvasút, Széchenyi Könyvtár, lánchídi séta, hajókázás a Dunán, forint, a Magyar Tudományos Akadémia, Széchenyi fürdő.

A Montreáli Magyar Iskolában a Széchenyi projekthezen nem lesz idő unatkozni. Az elméleti anyag mellett ugyanis változatos gyakorlati elfoglaltságokat és feladatokat is tervezünk.

A Duna-projektünk kiválóan ábrázolja a Széchenyi kapcsán eltervezett fantáziautazásunk állomásait. Miután megismerkedünk a nagy Széchenyivel, a lovaglás tematikáját járjuk körül, betekintést nyerve a lóversenyzés és a lótenyésztés titkaiba. Ezután képzeletbeli sétát teszünk a Lánchídon, majd úszni „megyünk” a gyermekekkel a Széchenyi fürdőbe. Ellátogatunk a Magyar Tudományos Akadémiára kutatni egy laboratóriumban, később „megállunk” „olvasni a Széchenyi Könyvtárban és végül időutazást megkísérelve gőzhajózni fogunk a Dunán. Örömmel engedjük, hogy a múlt szele megszimogassa és átjárja lelkünket, majd képzeletbeli utazásunk végén visszahozunk belőle egy szippantásnyit a jelenbe.

Mint ahogy Széchenyi is az utazásai során, mi is körbejárjuk a múltból, a jelenen keresztül, a jövőbe vezető kanyargós „utat”. A jövőben pedig a célunk nem más, mint továbbvinni és átadni a gyermekeinknek és az unokáinknak nyelvünket, kultúránkat, történelmünket.

Forrás: saját montázs a felhasznált képekből

Felhasznált irodalom

- Szerb Antal: Budapesti kalauz marslakók számára -Lánchíd
- Gróf Széchenyi István - <http://www.szechenyi-szolnok.sulinet.hu/weboldal/iskola/nevado.htm>
- Tarján M. Tamás: Széchenyi István gróf születése
- Váradi Balázs Széchenyi-emlékév <http://www.kotivizig.hu/>

“TISZTELD A MÚLTAT, HOGY ÉRTHESD A JELENT, ÉS MUNKÁLKODHASS A JÖVŐN.”

– Tamás Judit, Ollári-Homor Tímea Szonja, Kozma Zsuzsa, Lantos Zsuzsanna,
Piros Rita, Online Magyar Iskola –

*Széchenyi István életének és munkásságának élményalapú, komplex feldolgozása
külföldön élő magyar gyerekekkel*

1. Projekt bemutatása

Célok

A 2021/22-es tanév őszi félévének témájaként **Gróf Széchenyi István** munkásságát választottuk. A “legnagyobb magyarról” leginkább történelem órán szoktak tanulni a gyerekek, a téma ugyanakkor szorosán kötődik a művészetekhez, az irodalomhoz, a földrajzhoz, a sporthoz és a technikához is. Széchenyi István szerteágazó tevékenysége hatalmas változásokat indított el hazánkban, munkássága során mindig szeretett országa fejlődését tartotta szem előtt. A projekt során a diákok egy olyan embert ismerhetnek meg, aki fantasztikus képzelőerővel rendelkezett, és folyamatosan alkotott.

Várható eredmények

Széchenyi István hazaszeretete, tettvégya, a fejlődésbe vetett hite és gyakorlati ötletei minden magyar gyermek számára példamutatóak. Életének és munkásságának bemutatásával és komplex feldolgozásával szeretnénk megmutatni diákjainknak, hogy kitartó munkával hatalmas eredményeket lehet elérni. Szeretnénk, ha minta lenne számukra a “legnagyobb magyar”, aki – bárhol járt a világon – mindig törődött szeretett hazájával, és fontosnak tartotta a magyar nyelv megőrzését és további emelkedését. A megszerzett tudásanyag által erősödik a diákok magyarságtudata is; a téma élményalapú feldolgozása hozzájárul ahhoz, hogy kellemes érzésekkel gondoljanak Magyarországra és a magyar nyelv használatára. A projekt munka során pedig fejlődik a tanulók szókinccse, kreativitása, kooperációs és kommunikációs készsége.

Időtartam

2021. szeptember-november

Résztevők korosztálya

3-18 évesek

Költség- és erőforrás-szükségletek

Erőforrás-szükséglet: az iskola tanári kara (16 fő), 1 fő vendégelőadó

Várható költségek: vendégelőadó tiszteletdíja, e-könyv ajándékutalványok, oklevelek.

2. Projekt menete

A kisebbek (3-12 éves korosztály) szókinccsbővítő, valamint írás-olvasás óráinkon, a nagyobbak (13-18 éves korosztály) a történelem, földrajz és magyar irodalom órákon fognak megismerkedni a témával. Olyan területeket igyekszünk majd kiemelni, amelyekről úgy véljük, hogy a diaszpórában élő gyerekeket is érdekelhetik, és amelyek mozgósítani tudják őket. Pl.: hidépítés, lovak/lóversenyek, gőzhajózás. Az idősebb diákjainkkal foglalkozunk majd a Széchenyi reformterveit összefoglaló Stádium 12 pontjával is. Mindezek

közben pedig megismerkedünk a reformkorral, a korabeli szokásokkal, zenékkal, ételekkel, viseletekkel. Az ismeretszerzési folyamatot interaktív játékokkal, feladatlapokkal fogjuk segíteni és színesíteni, amelyeket magunk készítünk el az egyes csoportok korosztályának, nyelvtudásszintjének megfelelően (LearningApps, Wordwall, Kahoot, Genially stb.).

A projekt elejétől fogva kreatív alkotásra biztatjuk a gyerekeket előre megadott vagy saját témából, segítünk nekik ötleteket gyűjteni, kutatómunkát végezni, tervezni, párba szerveződni stb.

Az elméleti alapok megszerzése után november közepén **témanapot** fogunk szervezni diákjainknak, ahol elmondhatják, hogy őket mi és miért éppen az fogta meg a leginkább a “legnagyobb magyarral” kapcsolatban, és megmutathatják, hogy milyen gyakorlati tevékenységben dolgozták fel a témát. A gyerekek a feladatokat saját kompetenciáiknak és képességeiknek megfelelően oldhatják meg, így adott esetben olyan tanulók is hatékonyan részt vehetnek a projektmunkában, hozzájárulhatnak annak sikeréhez, akik még csak most ismerkednek a magyar nyelvvel, vagy akik a hagyományos tanulási módszerekkel kevesebb sikerlényhez juthatnának.

Korábbi projektjeinkhez hasonlóan az adatgyűjtés most is egy Padlet-oldalon fog történni témakörönként rendszerezve, amelyből az egész iskola meríthet majd ötleteket, információkat; a projekt fontosabb lépéseit, a szerzett tudásanyagot, a digitális feladatlapokat és az elkészült projektmunkákat pedig egy digitális könyvben (BookCreator applikációban szerkesztve) fogjuk összefoglalni. Az így létrehozott “produktumot” közösségi oldalainkon fogjuk publikálni.

Feladatötletek

1. Légy Te is hídépítő mérnök!

A Lánchíd történetén keresztül tanóráinkon tanulni fogunk a különböző hídajtákról, valamint a hidak gazdasági, politikai és közlekedési fontosságáról, amelyet gróf Széchenyi István is sokszor hangsúlyozott. A gyerekek a fantáziájukat használva készíthetik el saját hídjaikat (pl.: fapálcikákból, gyurmából, papírból, legóból stb.).

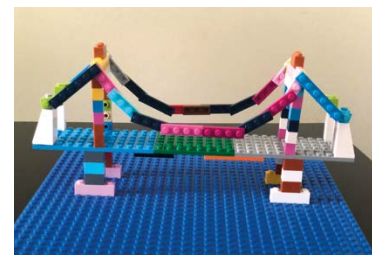
A művek bemutatására a témanapon lesz lehetőségük, ahova terveink szerint szeretnénk egy hídépítő mérnököt is meghívni, aki előadást tartana a diákoknak, majd “szakmai szemmel” értékelné a munkákat, és “mérnöki diplomával” jutalmazná a gyerekeket.

Kép forrása: <https://ofi.oh.gov.hu/>

Kép forrása: <https://bernikert.blog.hu/>

Kép forrása: saját; egyik tanulónk munkája

2. Rajzverseny lovak/lóversenyek témakörben

Rajzolni szerető diákjainknak rajzversenyt hirdetünk. A munkákat egy erre a célra létrehozott Padlet-faliújságra várjuk majd, ahová korosztályonként tölthetik fel a gyerekek rajzaikat, festményeiket. Az iskola tanulóit lájkokkal szavazhatnak majd az egyes alkotásokra. A korcsoportonként 3 legtöbb szívecskét szerző diákunkat oklevéllel jutalmazzuk majd.

3. Merre visz a kishajó?

Azok a tanulók, akiket inkább a hajózás története vagy a gőzhajózás érdekel, elkészíthetik saját hajójuket, amelyhez bármilyen anyagot használhatnak, vagy akár online szoftveren keresztül is tervezhetnek egy (gőz)hajót. Tanóráinkon beszélünk a folyószabályozásról és a vízi közlekedésről, amelyhez

kapcsolódóan szintén tervezhetnek és készíthetnek „hajózható” vízi utat/folyót alufóliából, műanyag flakonokból vagy más alapanyagból. A munkákat a témanapon mutathatják be a gyerekek, a pályamunkákat „hajóskapitányi jogosítvánnyal” jutalmazzuk.

Kép forrása: www.craftprojectideas.com/

Kép forrása: <https://busybusylearning.com>

Képek forrása: saját; 2012-es Duna projekt

4. „Haza és haladás!”

Az idősebb korosztály (13-18 évesek) – miután a történelem órán megismerkedtek Széchenyi programadó kötetével, a Stádiummal – összeállíthatnak egy aktuális 12 pontot, mintha ők lennének Széchenyi István 2021-ben. Ennél a feladatnál csoportban is dolgozhatnak a diákok. A résztvevők munkájukért kitüntetést (Ifjú Reformter Díjat) és e-könyv ajándékutalványt kapnak.

3. A projektmódszer megvalósítása

Érintett műveltségi területek

- történelem
- földrajz
- magyar nyelv és irodalom
- rajz és vizuális nevelés
- polgári nevelés
- testnevelés és sport

Fejlesztendő területek

- tanulóink általános ismereteinek bővítése gróf Széchenyi Istvánnal kapcsolatban
- szókincsfejlesztés

- kommunikációs készségek
- előadói technikák
- együttműködés, alkalmazkodás közösségben
- önértékelés
- globális látásmód

Tanulásszervezési eljárások

- frontális
- csoportos
- páros és egyéni

Alkalmazott módszerek

- beszélgetés
- előadás
- online feladatlapok
- érzékszervi tapasztalatszerzés
- kézművesség
- gyűjtőmunka
- kooperáció
- önismeret

Alkalmazott eszközök, segédanyagok

- Internet
- Sutori program
- LearningApps
- WordWall
- Padlet
- BookCreator
- Jigsaw Planet
- Kahoot
- Youtube
- kreatív eszközök, pl.: fapálcikák, színes papír, olló, ragasztó, legó stb.

4. Téma nap bemutatása

A **téma napon** Zoom-esemény keretében összefoglaljuk Széchenyi életének és munkásságának legfontosabb mérföldköveit, majd egy hídépítő mérnök előadását hallgathatják meg a diákok. A meghívott szakember megnézi és véleményezi a gyerekek által készített hídmaketteket, valamint válaszol az előre összegyűjtött, illetve az előadás alatt felmerülő kérdésekre. A program során a kisebb és nagyobb tanulók is bemutatathatják alkotásaikat és prezentációikat.

A következő három kérdésre várjuk majd a diákok válaszait, miközben bemutatják, amit készítettek:

1. Miért ezt a projektet választottad?
2. Hogyan kötődik az elkészített munkád Széchenyi István munkásságához?
3. Mit tanultál a projekt során?
4. A bemutatókat követően játékokra hívjuk a gyerekeket: játékos Kahoot-vetélkedőn mutathatják meg, mit tanultak az elmúlt hónapokban gróf Széchenyi Istvánról. A rövid szünetben a zsűri értékeli a beküldött munkákat, végül a program zárásaként sor kerül az eredményhirdetésre és az oklevelek átadására.

Programterv

Időpont	Téma	Felelős
10:30 - 11:00	Köszöntő Széchenyi István munkásságának és életének fontosabb mérőkövei	Kozma Zsuzsa Piros Rita
11:00 - 11:30	Vendégelőadó (hidépítő mérnök)	Némedi Zsolt
11:30 - 12:45	Gyerekmunkák bemutatása (3-12 éves diákok) Hidak „szakmai” értékelése	Földi Anita Kozma Zsuzsa Lantos Zsuzsanna Némedi Zsolt Piros Rita Tamás Judit
12:45 - 13:30	Prezentációk (13-18 éves diákok)	Kozma Zsuzsa Lantos Zsuzsanna Piros Rita Tamás Judit
13:30 - 13:50	Kahoot vetélkedő	Kozma Zsuzsa
13:50 - 14:00	Szünet, beérkezett munkák zsűrizése	Tamás Judit Kozma Zsuzsa Ollári-Homor Szonja Lantos Zsuzsanna Piros Rita Földi Anita
14:00 - 14:30	Eredményhirdetés és oklevelek kiosztása	Tamás Judit

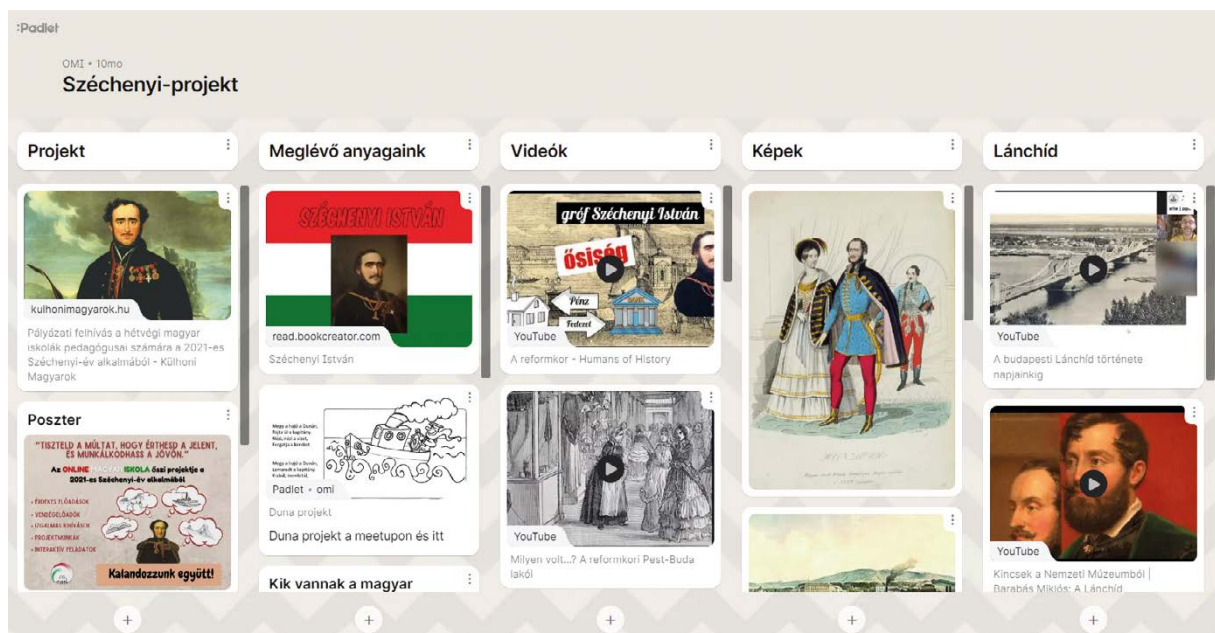
1. SZÁMÚ MELLÉKLET

Poszter – projekt meghirdetése

2. SZÁMÚ MELLÉKLET

Adatgyűjtésre létrehozott Padlet-felületünk

:Padlet

OMI • 10mo

Széchenyi-projekt

Lovak, lótenyésztés, lóversenyek

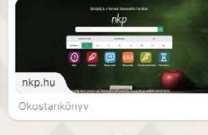
Vegyes

Interaktív feladatok

Tankönyv

...

<https://www.facebook.com/kmcsz/>

Külföldi Magyar Cserkészszövetség

Gratulálunk a 2021-es Távoli Akadályverseny nyertesének!

Összefoglaló:
A Covid járvány miatt rendhagyó központi akadályversenyt tartott a KMCSSZ május 29-én. A kerettörténet Széchenyi és a Reformkor volt. Három pályán 27 óra indult 13 városból - így összesen 185 cserkész vett részt - és annak ellenére, hogy nem a megszokott Sik Sándor Cserkészparkban (Fillmore, NY) zajlott ez a hagyományos cserkészprogram, így is nagyon sok idő és cserkészmunka állt

